ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

21. 9. 1984. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLV ● 40 ДИН

БРОЈ 1708

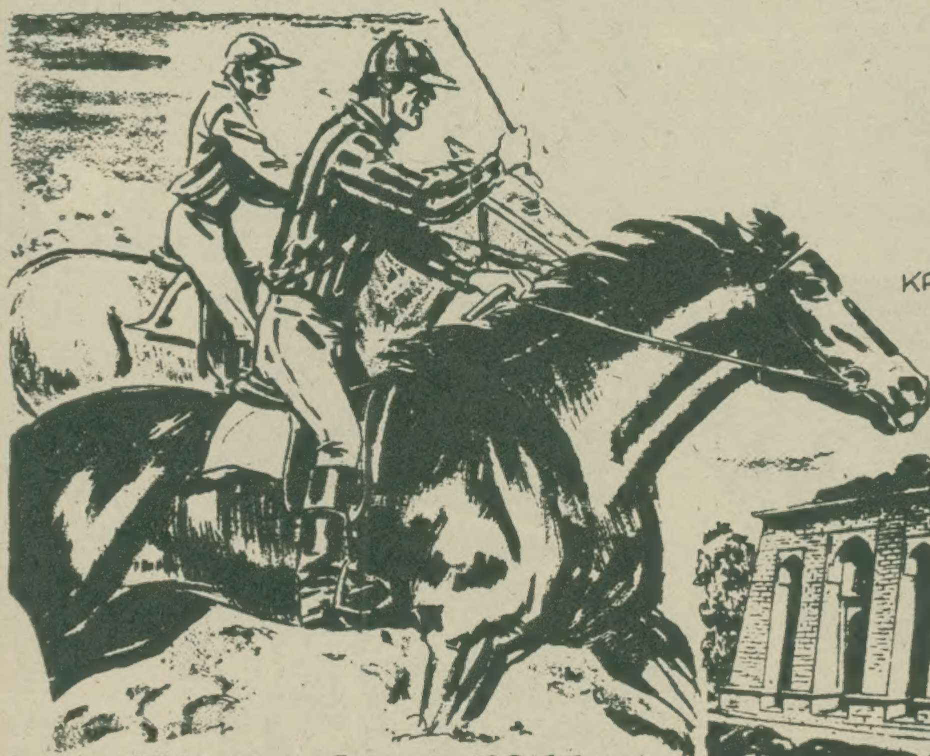

У ИДУЋЕМ БРОЈУ

ПОСТАНИТЕ НАЈБОЉЕ ПЛАЋЕНИ ПИСАЦ СВЕТА. ЗА ЈЕДНУ НОВУ РЕЧЕНИЦУ ДОБИЈАТЕ 3 СТАРА МИЛИОНА.

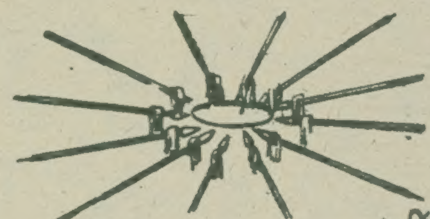
Рипљеј

Веровали или не!

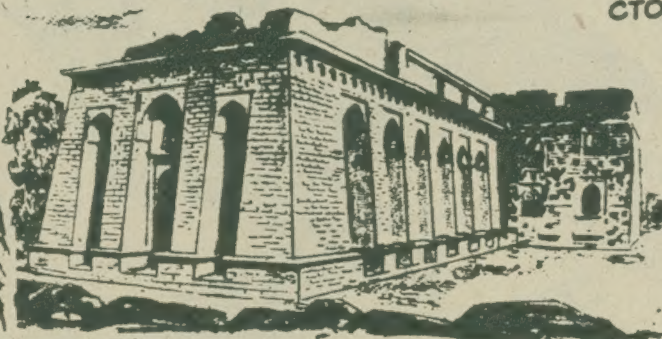
НЕОЧЕКИВАНА ПОБЕДА

У ЈЕДНОЈ ТРЦИ У ДОНКАСТРУ, У ЕНГЛЕСКОЈ, 1822. ГОДИНЕ, УЧЕСТВОВАО ЈЕ И КОЊ **ТИОДОР** КОЈИ ЈЕ БИО ТОЛИКО ХРОМ ДА СУ ЊЕГОВИ ИЗГЛЕДИ НА ПОБЕДУ БИЛИ 5.000 ПРЕМА 1. ЏОКЕЈ ЏОН ЏЕКСОН ПЛАКАО ЈЕ КАД МУ ЈЕ БИЛО ОДРЕЂЕНО ДА ЈАШЕ ОВОГ КОЊА, ТИОДОР ЈЕ, МЕЂУТИМ, ДОБИО НЕ САМО ОВУ ТРКУ, ВЕЋ И ТРКЕ У ЈОРКУ, МАНЧЕСТЕРУ И ЕДИНБУРГУ.

230 НИТИ ПРОВУКАО ЈЕ КРОЗ УШИЦУ ИГЛЕ БР. 4 ЏОН ВИСНЕР ИЗ ЕЛБЕНИЈА (САД).

12 МАЛИХ КОПАЉА КОЈА ЈЕ ПРЕ 135 ГОДИНА ИЗ ОБЕСТИ ЗАБОЛО 12 ВОЈНИКА У ТАВАНИЦУ ЈЕДНЕ КУЋЕ У БИЛИНГХЕРСТУ (ЕНГЛЕСКА), И ДАНАС СТОЈЕ НА ИСТОМ МЕСТУ.

Палата-љуљашка

ПАЛАТУ СА КОСИМ СТУБОВИМА У МАНДАУ (ИНДИЈА), САГРАДИО ЈЕ У 15. ВЕКУ КРАЉ ГИЈАТ. ОН ЈЕ ПАТИО ОД ВРТОГЛАВИЦЕ И МОРАО ЈЕ, ПО САВЕТУ СВОЈИХ ЛЕКАРА, ДА СВАКОГ ДАНА ПРОВЕДЕ НА ЉУЉАШЦИ ПО НЕКОЛИКО ЧАСОВА ПА ЈЕ ЖЕЛЕО ДА ИЗГЛЕДА ДА СЕ И ЧИТАВА ПАЛАТА С ЊИМ ЉУЉА.

НА **ГРБУ** ШПАНСКЕ ПРОВИНЦИЈЕ КВИПУЗКОА НАЛАЗЕ СЕ ЦРТЕЖИ 12 ТОПОВА ЗАПЛЕЊЕНИХ ОД ФРАНЦУЗА У ЈЕДНОЈ БИЦИ ВОЂЕНОЈ ПРЕ 450 ГОДИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● прва писаћа машина произведена је 1867. иако је пронађена много раније. Разлог? Сматрали су је само занимљивим проналаском, али не и корисним. У прво време на њима су куцали искључиво мушкарци јер жене, наводно, нису довољно јаке и паметне за тај посао.

● ● ● Књажевац се до 1859. године звао Гургусовац.

● ● ● у Аустралији су се појавиле прве пластичне новчанице. По изгледу и при додиру савршено су сличне папирним. Њихова предност је у томе што их је немогуће фалсификовати. Бар за сада.

● ● ● велики број деце једне нове четврти у Бергену, у Норвешкој, дуго није успевао да од прве пронађе врата свог дома. Све су куће исте. На заједничком састанку кућних савета одлучено је да се на свака врата постави мајчина слика.

● ● ● четврти октобар 1979. једини је дан у протеклих пет година када у Лос Анђелесу није опљачкана ниједна банка.

● ● ● Швеђани ће ускоро имати пловећу болницу. Имаће седам спратова и примаће триста болесника. Њена платформа биће нека врста шлепа који ће бродови вући од места до места у приобалном подручју. Пловећа болница ће, преко сателита, бити у вези с лекарима-специјалистима из читавог света.

● ● ● Стив Гутиерес из Албукерка, у Новом Мексику, преседео је испод укључсног туша равно 23 дана – од 8. до 30. јуна ове године. Хтео је и успео да потуче рекорд који је постигао један Аустралијанац 1978. године – туширао се девет дана дуже од њега.

● ● ● Ана Константин из Кортине д'Ампецо, у Италији, тек је ових дана примила разгледницу коју су јој пријатељи из Париза послали још 1965. године.

● ● ● такозване „мачје очи", којима се, сигурности ради, обележавају опасне ивице и места на путевима, уведене су 1943. по идеји Енглеза Персија Шоа. Довитљиви остврљанин спасао је многе животе али је и згрнуо силне милионе. Сада има фабрику у Јоркширу, у којем су мачје очи прво и постављене.

● ● ● Кети Вофлер, девојчица из Њујорка, одскора је међу Гинисовим рекордерима. Она је, љуштећи јабуку, успела да од коре направи непрекидну траку дугу 12 метара и 31 центиметар. Али, мора се рећи да је и јабука била својеврстан рекордер – била је тешка 570 грама.

УЗБУДЉИВО ЛЕТО У БОСАНСКОЈ КРАЈИНИ

ИЗ ПЛАВОГ НЕБА ПЛАВИ ЛЕД

ИЗНЕНАДА, У ЈУЛСКО ПОДНЕ, НА КРОВУ КУЋЕ ВУКАНА БАЛТЕ СТВОРИЛА СЕ РУПЕТИНА.

Полупано шест црепова. Пребијена једна летва на крову. У великој соби опао малтер с таванице на површини од једног квадратног метра и види се трска ... – Војислав Јевђенић, милиционар Станице милиције Челинац срочио је најчуднији извештај о невиђеном и нечувеном догађају за све године откако му је поверено да чува ред у овој босанској варошици на обалама Врбање и околним селима. А тек, доказни материјал. Тегла пуна зеленкасто–плаве течности.

– У тегли је био лед али се отопио док сам стигао у Челинац., Течност је послата у Сарајево на испитивање. Очевици су сведочили да је на тавану куће Вукана Балте у селу Балте било око педесет килограма леда. Ја сам у село стигао дан касније – помало стидљиво прича милиционар Војо Јевђенић, као да је крив што је био на увиђају.

Глас о комаду леда који је пао из ведра неба брзо се прочуо у Босанској крајини. Писале су и новине. Људи нису веровали. У челиначким кафанама, данима је главна тема разговора био плави лед. Причало се да је Вукан Балта наручио да лед падне на његову кућу да би добио велику одштету. Вукан ради у Немачкој а тамо је све могуће. И још којешта ...

Од Челинца до Балта стиже се аутобусом преко Поповца, макадамским друмом дугачким десетак километара. Да би превалио ову раздаљину аутобус стење готово читав час. Од Поповца до Вуканове куће у Балтама пешачи се јаче од сата преко ливада, пропланака на којима буја папрат (ово растиње овде и зову бујад) ... Балте су село од осамдесетак кућа раштрканих на брежуљцима на надморској висини од око 500 метара окруженим височвима Тисовац, Осмача, Чемерница ... У даљини је Влашић.

Вуканова кућа је приземна, усамљена на једној падини.

Домаћинство Вукана Балте броји шесторо чељади. Млађенка Балта, Вуканова жена и глава куће јер он овде годишње проборави највише месец дана, трогодишњи Недељко, осмогодишњи Горан, дванаестогодишња Марина и петнаестогодишњи Маринко.

У четвртак, 19. јула на кућу Вукана Балте срушила се громада леда. Дан је био врео, прави летњи.

Било је око пола један. Деца су јурцала по пољу. Млађенка је седела испред куће под шљивом и љуштила кромпир. Вукан је био у Немачкој.

– Чула се нека зука и ударио ме ледени вјетар. Одједном тресак. Ништа нисам видјела. Авиони овдје често пролећу, нисам чула зујање, а опет ми пролете кроз главу да је пао авион. Скочим са клупице, дрхтим као прут, а ништа наоколо не видим. Сиђем испод куће и угледах рупетину како зјапи на крову. Ноге ми клецнуше, а пошла бих у кућу. Хватам кваку, а рука дрхти – казује Млађенка.

У великој гостинској соби Млађенку је дочекао облак прашине, комади малтера расути по поду, а на плафону у углу изнад врата вирила је трска ... Млађенка је истрчала напоље.

Тресак се чуо у читавом селу и убрзо се пред Вукановом кућом сјатило мноштво сељана. Сви узрујани облећу око куће, гледају на кров. Кад су се окуражили и попели на таван угледали су комаде црепа помешане с ледом. Гомила разбијеног плавог, зеленкастог леда. Постаде јасно да је из небеса пала комадина леда, пробила кров и распрсла се погодивши венчаницу (дебела дрвена греда–носач крова).

Лед се споро топио, а остајала је течност јаког мириса. Сав таван био је зеленкасто–плав. Неко се досетио, па су парче леда однели у комшилук у фрижидер. Сутрадан, долазио је Војо, милиционар и однео лед.

Балтане је застрашило чудо у Вукановој кући. Најстарији мештани веле да нису запамтили сличан догађај. Вуканова и Млађенкина нејач се препала и молила мајку да спава с њима. Маринко није спавао у кући све док Вукан није дошао из Немачке, али се ипак осмелио и заменио поломљену летву на крову и покрио кућу црепом скинутим са штале.

Четири дана после пада плавог леда небеса су се отворила над Балтама и околним селима како само знају у овом крају. Град, чист и бео, обрао је дозрелу а још непожњевену пшеницу, смлатио изцикљале кукурузе, зарудели парадајз у вртлима (баштама) ... Људи су заједничку несрећу повезали са загонетним падом плавог леда стварајући легенду о предзнаку и некаквој небеској опомени.

Једино је неки шерет, из Балтама суседног села Карановца, непрестано понављао: Ма, људи, какав плави лед. Није то ништа. Бог се купо' па му испо' сапун или су се можда Марсовци грудвали ...

Милиционар Војислав Јевђенић не хаје за такве приче. Сваког јутра у Станици се распитује: јесу ли из Сарајева јавили нешто о оном чуду на Балтиној кући.

Дарко Чварковић

У кући Вукана Балте остала је рупа на таваници и једно велико чуђење.

ПОШИЉКА ИЗ АВИОНА?

Артур Кларк, један од најчитанијих писаца научнофантастичних прича и признати научник, уврстио је падање великих комада леда с неба у своју књигу „Мистерије света".

Ова појава, одвајкада, доводила је научнике у недоумицу, и делила их у супротне таборе. Неки су сумњали у тачност прича очевидаца, а други тумачили да је лед свемирског порекла и потиче од комета... У последње време најчешће оптужују авионе. Тврде да се лед хвата на крилима а онда одлепљује и обрушује на земљу или се ствара на поквареним испустима воде или хемијских течности за дезинфекцију санитарних просторија.

И громада леда која је пала на кућу Вукана Балте према опису очевидаца (по боји и мирису) највероватније потиче од авиона. Мештани села Балте тврде да у то време нису чули звук авиона.

Усталом, авион се не мора чути ни видети јер поједини лете на висинама већим од петнаест хиљада метара, а комад леда су ваздушне струје могле да нанесу у Балте и из небеске даљине. Сарајевски институт којем је послат узорак није дао никакав извештај до средине августа.

Занимљива је још једна тврдња из Кларкове књиге. По њој лед је падао с неба и пре него што је човек измислио авион.

РАЧУНАРОВ ТРОЈАНСКИ КОЊ

ЕЛЕКТРОНСКИ ПИРАТИ

КОМПЈУТЕРИ СУ ДИВНА СТВАР. МОЖЕШ ДА ИХ ПОТКРАДАШ ДО МИЛЕ ВОЉЕ И ДА СЕ ТО НИКАД НЕ САЗНА.

Група дечака из Лос Анђелеса свађа се већ више од пола сата. Желели би да направе неку компјутерску смицалицу али не знају коју. Није им више занимљиво да исправљају оцене; у школски центар могу да се убаце као од шале. Уз помоћ својих кућних рачунара желели би да продру у неки већи компјутерски систем. Један има идеју да се прикључе на фабрику „Кока-коле" и наруче десетак гајби овог напитка. Таман фино, Мајклу је за недељу дана рођендан. Сви су повикали углас да се не слажу. То не би било ништа ново. Један тринаестогодишњак из Канаде већ је то урадио.

Кад би само смислили нешто што би одјекнуло у јавности. Баш као оно у јулу месецу ове године кад се непозната група илегално укључила у компјутерску агенцију за свемирска истраживања НАСА у Алабами и несмотрено (?), тако је бар објављено у штампи, уништила известан број програма и информација архивског карактера.

Здраво, морнарчино!

Вести о компјутерским криминалцима ретко кад се обелодане из једноставног разлога што водећим људима компанија не одговара да се сазна како је њихов систем рањив. Међутим, вести пристижу...

Тако се сазнало да је службеник „Ист Коуст" банке пребацио на свој рачун осам милиона долара. Брзо су га открили и запретили му судом. Али, он се није нимало збунио, напротив. Објаснио им је да је много боље да га не дирају, мање ће их коштати да му оставе тај новац него да он свима открије важне податке из њиховог рачунара. На томе је и остало. Службеник је после тога дао отказ и мирно отпутовао на Хаваје, а банка је остала без осам милиона долара.

Међу компјутерским „професорима" највише је младих људи. Они по туђим системима најчешће гусаре из радозналости. Није чудно да нова генерација тако вешто барата рачунарима. Они су одрасли заједно са овим машинама: са компјутерима су учили прва слова, савладавали рачунске радње, играли се и, кад им је најзад ушао и у кућу, схватили да он може да постане извор узбудљиве а понекад и врло опасне пустоловине. Довољно је да имају уграђен **модем** (модулатор демодулатора – средство које омогућава да се телефоном преносе импулси на даљину) и то је већ први корак за смишљање рачунарске подвале.

Тако на пример у програм може да се убаци тројански коњ односно тајна наредба која у датом тренутку (тачно одређеном) брише све податке уписане на дисковима (на којима се информације и бележе). Једна њујоршка фирма отпустила је службеника у фебруару ни не сањајући шта им је запаковао. На њега су сви заборавили до првог априла. Тог дана компјутер је једноставно сам уништио све податке којим су га до тада хранили, тако је био програмиран. Лепа првоаприлска шала!

Линдзеј Берд, инспектор који се бави компјутерским криминалом, наводи још један сличан случај. У једној фирми у Њу Џерсију директори су хтели да се отарасе главног програмера. Да би им доказао да је незамењив преко свог кућног рачунара унео је логичне бомбе (logic bombs). Компјутеру

НЕ ДАМ ПОДАТКЕ

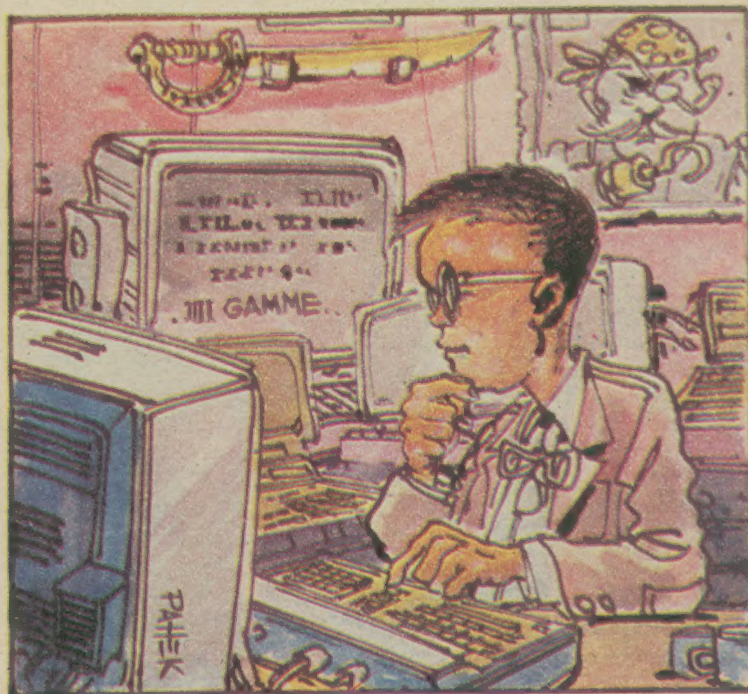
Заштитни систем који има већина IBM фирми је RACF (у жаргону га зову „ракеф"). Пошто се показао као недовољно сигуран мала фирма из Холмдела у Њу Џерсију недавно је избацила на тржиште програм „топ сикрит" Марка Колба. По овом систему поред представљања корисника (јузер ајдија) и шифре (пасворда) постоји и CSA (централни сигурносни администратор). Има га само један службеник компаније. Он уједно и једини има приступ свим подацима. Остали службеници раде само с информацијама непосредно везаним за део посла који обављају.

Осигуравајућем друштву у Торонту догодило се да је администратор за сигурност компјутера (иначе прилично неук за рачунаре) заборавио свој пасворд. Да главни систем програмер овако нешто није предвидео и испрограмирао CSA2 ко зна како би централни компјутер икоме више дао неки податак. Овако, програмер је преко своје дошао до главне шифре и рачунар је могао да настави са радом.

ШТО НЕРАЗУМЉИВИЈЕ – ТО БОЉЕ

У већим компјутерским системима шифре (пасворди) обично су састављене из неколико комбинованих слова и бројева. У последње време, због мера предострожности, те шифре се мењају на неколико дана. Не постоји могућност да их неко, ко се ту затекне, види јер се оне не приказују на екрану; њих рачунар региструје и после тога зна да ли сме или не сме да пружи неку информацију.

За те пасворде обично се не користе лична имена, датуми рођендана, годишњица и све оно што би и неко са стране лако могао да открије. Кад се мења шифра рачунар може корисника да опомене уколико је тај пасворд сличан претходном или има сувише самогласника. Ево како једна шифра може да гласи: A53G7FJ9

● После породице великих IBM рачунара из серије 270, дошли су они са ознаком 303X, а најновији који се користе су IBM 308X од којих је највећи 3084; њих прате програми (софтверови) MVS/XA. IBM сад најављује „Сјеру".

● У Америци IBM, због ознаке која прати ову најмоћнију фирму, зову Big Blue (велико плаво). Један од најспособнијих Џин Амдал напушта IBM средином седамдесетих и оснива своју фирму „Амдал" (одмила је зову Амдалово црвено). И ову фирму Амдал напушта и оснива „Тринити".

● IBM је недавно направио промоцију новог програма „интелект". За разлику од осталих специјализованих језика (паскала, кобола, фортрана, бејзика) овај нема никакве разлике од говорног енглеског. За сада је заснован на само 400 речи и може да га користи и неко ко не зна ниједан рачунарски.

је дао команду (за коју је он једини знао) да уништи све податке (data sets). После тога једино што је остало у меморији била је реченица која се показала на екрану: „Здраво, морнарчино!"

Срећом да су сви подаци имали копије на тракама па штета и није била велика. Програмера су задржали али њему ни то није било довољно. Свакодневно се бар три пута на екрану појави она његова опомињућа реченица. Тек да се зна ко је главни.

Та дивна створења

По свему судећи изгледало би – ништа лакше него продрети у неки компјутерски систем. На самом почетку то је можда и било тако, временом су произвођачи схватили да треба направити заштиту. Свако ко тражи неку информацију прво мора да се представи (такозвани user id – јузер ајди – идентификација корисника) и онда да зна шифру (password). У зависности од значаја за фирму свако има већи или мањи приступ подацима. Било коме другом рачунар једноставно неће дати ниједну информацију. Али, и за то су се људи досетили.

После захтева рачунара да се представи постоји кратак предах у који се неко ко је вешт убацује с питањем. Компјутер заборавља да није добио дозволу и почиње да му даје податке које је тражио. Или, у свакој већој корпорацији половина телефона везана је за главни рачунар. Потребно је само испробати неколико комбинација (или дати рачунару да он то уради за вас) и продрети до машине.

– Компјутери су предивна створења – једном приликом је рекао Кен Томпсон, научник из „Бел" лабораторије из Њу Џерсија. Можеш да их поткрадаш до миле воље, да им извадиш утробу, и да се то никад не сазна. Ако имате потешкоћа да дођете до неког рачунара, довољно је да пронађете неки други са којим је овај у вези, тај ће вас довести до следећег... За само неколико сати могу да продрем у било коју мрежу.

Зато филм „Ратне игре", који ће и наши гледаоци имати прилике да виде, нимало није невероватан. Радознали дечак продире у главни државни компјутер и замало изазива трећи светски рат. Када су рачунари почели да освајају тржиште (ове године само у САД издато је 65 милијарди долара) ретко ко је могао да предвиди могуће последице.

Весна Софреновић

DRAGI ZABAVNIČE,

JA SAM GAJA BENČIĆ. ROĐENA SAM 5.02.1978. U PULI. VEĆ ZNAM ČITATI I PISATI. POČELA SAM ČITATI ~~ZAB~~ ZABAVNIK. PROČITALA SAM DO SADA TRI ZABAVNIKA, JAKO MI SE SVIĐAJU. ZABAVNIK ĆU ČITATI UVIJEK. VOLIM ČITATI I TVOJU POŠTU, SAMO SU SLOVA SITNA. MOLIM TE PIŠI SA VEĆIM SLOVIMA.

PIŠIMI U ZABAVNIKU.

PUNO TE VOLI TVOJA

GAJA

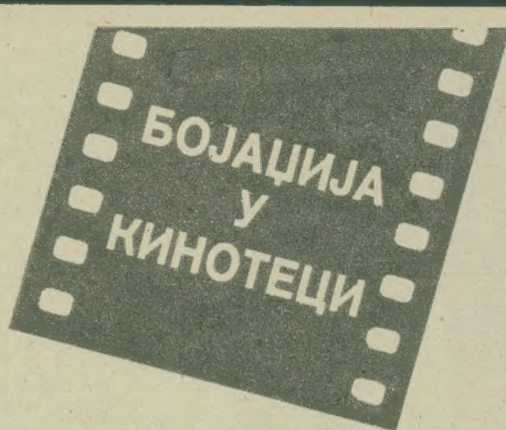
ДОБРОДОШЛИЦА ЗА ГАЈУ БЕНЧИЋ

ТОГ ДАНА СМО БИЛИ ЗАБРИНУТИ. БИЛО ЈЕ ЛЕТО; ЧИТАОЦИ СЕ РАЗИШЛИ КУД КОЈИ. ПРОДАВЦИ НАМ ВРАЋАЈУ НЕПРОДАТЕ ПРИМЕРКЕ. У ШТАМПАРИЈИ СЕ ХАРТИЈА ЦЕПА. ЗАТИМ ПОРУЧУЈУ ДА ЋЕ СЛЕДЕЋИ ЗАБАВНИК ЗАКАСНИТИ ЗА ВОЗОВЕ И АВИОНЕ. КАД ОДЈЕДНОМ СТИЖЕ ПИСМО ОД ГАЈЕ БЕНЧИЋ ИЗ ПУЛЕ (ВИДИ ФОТОГРАФИЈУ). ПРВО КОЈЕ ЈЕ ИКАДА ИКОМЕ НАПИСАЛА. ЈАВЉА ДА НАС ЧИТА И ДА ЋЕ НАС И ДАЉЕ ЧИТАТИ. ОД ТОГА НАМ ЈЕ ЛЕПШЕ. ИМАМО ЗА КОГА ДА ПРАВИМО ЗАБАВНИК. ТУ ЈЕ ГАЈА БЕНЧИЋ. ДОБРО ДОШЛА, ГАЈО!

П.С. ОВО ЈЕ, ГАЈО, ЗБОГ ТЕБЕ, ШТАМПАНО КРУПНИМ СЛОВИМА.

ЗЕЛЕНЕ УШИ ХЕМФРИЈА БОГАРТА

Ако вам се неко похвалио да је гледао старе филмове Станлија и Олија или Чарли Чаплина у боји, не журите да му кажете „лажеш", јер он говори истину. У праву сте да су стари филмови снимљени у црно-белој техници, али...

Да избришемо још једно **„немогуће"** из низа нерешивих загонетки, постарао се бивши инжењер НАСЕ Вилсон Маркл који је измислио електронски процес „бојења" црно-белих филмова. Зато и није чудо што у предузећу Wilson Markle's Company Vidcolor Image Inc. У Торонту, не могу главу да дигну од посла. Тамо се, управо, наноси нови сјај црно-белим ремек-делима седме уметности. Док један део сарадника ради на додавању боје уз помоћ рачунара и других електронских уређаја, други део екипе марљиво сакупља податке како би се постигла што већа веродостојност накнадно обојеног филма. У ту сврху користе се сви могући извори као што су старе књиге снимања, забелешке сценографа, редитеља, сведочења и сећања савременика... Наравно, постоји и уметничка слобода. Оператор који руководи „бојењем", тако да практично сваки филм може да се сними у безброј различитих варијанти. Зато се немојте чудити ако у вашем омиљеном филму „Казабланка" Хемфри Богарт буде имао љубичасте обрве или зелене уши. То је,ипак, само могућност, а он што је већ постало стварност објашњава сам аутор система.

– Прво се направи прворазредна ситнозрнаста копија филма која се пресними на траку ширине једног инча (2,5 cm), коју називамо „мастер". Затим се снимак пребацује на траку од 3/4 инча и добијамо такозвану радну копију коју целом дужином обележимо бројевима. На тај начин, у случају да нисмо задовољни бојењем, лако се враћамо на почетак сцене. Филм рашчланимо на кадрове (део филма настао једним снимањем камере) и приступамо главном послу.

Црно-бела слика одређује облик и састав, а техничар уз помоћ рачунара изабере једну од 4096 нијанси и тако свака сцена добије основу. У видео систему слика се састоји из сићушних делова званих пиксел у боји. Укупно их је 525000 и то 1024 распоређених водоравно и 512 усправно. Сваки део је посебно осветљен односно затамњен. Сваки пиксел, дакле, има своју вредност осветљења-затамњења.

– Бојени филм стављамо у рачунар да га он мало „погледа". Његов део посла је да упореди сваку слику с претходном и следећом. Ако се светлосна вредност пиксела не разликује, компјутер обоји слику по узору на претходну. У случају да се светлосне вредности разликују, машина треба да одлучи: или ће пиксел који се разликује уклопити у боју околних пиксела или једноставно рећи оператору: „Молим те, преузми бојење".

На тај начин урадимо 95 одсто траке. Преостали део филма ускладимо са већ „обојеном" целином тако да на крају имате утисак да је снимано у боји. И – представа може да почне – објашњава једноставно Вилсон Маркл у једном даху, као да се ради о рецепту за колаче.

Шта ова новина доноси филмској индустрији? Нову врсту уметности, нове професије, најмлађим замену за сликовнице на вишем нивоу или нешто друго? Мало стрпљења, видећемо ускоро. Не заборавимо да су прве „покретне слике" настале недавно, 1895. године. Од тада је направљен црно-бели филм, створена нова врста уметности, звучни филм, филм у боји, и сада обојени црно-бели филм. С телевизијом и биоскопом ново схватање филма ући ће, сигурно, и у наше животе. На крају, за оне који сумњичаво врте главом, да кажемо: ми одавно живимо у будућности.

В. Г.

Ово је електронска бојаџиница.

МИКАИЛО ВРАНИЋ НЕМА НИ ЛИЧНЕ КАРТЕ, НИ КРШТЕНИЦЕ, НИ ВЕНЧАНИЦЕ. ЦРКВЕНЕ КЊИГЕ РАЗНЕЛИ РАТОВИ И ВОЈСКЕ. ИПАК, ВЕРУЈЕ СЕ ДА ЈЕ ПРЕКО ГЛАВЕ ПРЕТУРИО НАЈМАЊЕ 116 ЛЕТА...

Вранићи, заселак петнаестак километара од Чачка. У њему Вранићи. (Чудне ли подударности, Вранићи из околине Сјенице у потрази за новим домом пре двадесетак година населили се баш у селу Вранићи.) Подне је, радни дан. Многи су јутарњим локалом отишли у Чачак на посао, други су на њивама. Али три-четири куће нису празне. У једној седи и бистри „Политику" деведесетогодишњи Периша Вранић. Брат му Белко, осамдесет пета му је, отишао у Чачак. Трећи брат Слободан је далеко, тамо у Обреновцу, он је већ у'ватио стоту. Владимир је умро пре две године. Баш је био напунио деведесет седам.

Ови „млађи Вранићи" нас не занимају. Тражимо петог, боље рећи првог. Чули смо да је један од најстаријих Југословена. Микаило му име. Седи у дворишту, под шљивом. При руци му син Иван, седамдесет седам година. Подстиче оца да се сети једног догађаја, важног за потврду његове дуговечности. Старина ћути, а онда, одједном, потече прича:

– Сјенички паша је био прави зулумћар. Бојали су га се и његови Турци, камоли ми остали. Трпели смо, шта смо друго могли!? Памтим, имао је силна коња, дорат је био, а он мали, није сам могао у седло, Ал' доброг коња имао је и Вуко Тубић из села Лопижа, те ти он једном рече паши да би волео да види где то свијетли паша држи своје коње. Није Вуку било до пашиних штала. Договорио се он пре тога са рођаком Јевђеном Тубићем и Опачином... Чекај, како му оно беше име... Ајд' к врагу, заборавио сам... Е, њих тројица договорили се да убију пашу и потуре му лагум у кућу. Како кад је око ње зид висок два и по метра? Зато је Вуко и питао пашу да му да да види коње и шталу, не би ли осмотрио где лагум да стави.

(Старац застаје и великим пешкиром брише

ЈУГОСЛОВЕН, МОЖДА НАЈСТАРИЈИ

БЕГОВИ, ЗБЕГОВИ, СНЕГОВИ...

*Микаило Вранић:
– Е, шта ти ја све памтим! Немате ви времена да све чујете. А, верујем, ни 'артије да запишете.*

влажно око, пре десетак дана шетао по авлији па пао. Хтео да се за тренутак придржи за шљиву, али му се учинило да је дрво било ближе но што је мислио. Наставља.)

– Ал' 'оћеш. Био зид од непечене цигле. Паши ни длака није фалила. Њих по'апсише. Кад је то било, велиш? Не знам ти ја ни своје године а не то да памтим. Питај Ивана, сина ми...

Мушке се главе нису бележиле

(Иван спремно прискаче у помоћ и вели да је са својим сином Данилом ишао у Сјеницу не би ли некако успео да одгонетне колико то Микаило има година. Сазнао је једино да се покушај убиства сјеничког паше збио 1881, а у то време је Микаило чувао повеће стадо. Значи, процењује син Иван, да је његов отац тада морао да има најмање петнаест година. Микаило слуша и климањем главе као да потврђује синовљеве речи. Па прича.)

– Крило се у то време рођење мушког детета, порез се на мушку главу плаћао. А ми, чипчије, мало земље и стоке. Осми део давали држави, четврти бегу, па онда још и порез на земљу...

(Микаило застаје, дрхтавом руком вади дуванкесу и даје сину Ивану да му смота. Ракију сад неће, врућина је. Оче, причај како оно побеже да не одеш у аскере, у турску војску – нестрпљив је син Иван. Старац ћути загледан у даљину. И, поново изненада, настави казивање.)

– Чујем ти ја и да мене, к'о пола села, 'оће у аскере. Рек'о то мом ђеду Петку Мустај-бег, добар неки човек. И ја ти, куд ћу – шта ћу, беж' у Србију. На граници се лепо ујавим српској стражи, а они ме нешто попреко гледају. Па онда један: какав си ти то Србин кад носиш фес. Бацим га брже-боље и одмах ти купим шајкачу, дукат сам за њу дао. Са границе ме пошаљу у Крагујевац. Ту ти се насмрт препадох: 'оћу за Београд, а они мене пошаљу на некакву станицу. Тамо једна чађава грдосија, пушта неки дим. Шта је то, брате мили? Рекоше ми да је то воз и да носи људе у Београд. Једва ме утераше у њега...

(Поново мук. И поново у помоћ прискаче син Иван. Шта си радио у Београду, пита га. Микаило не помера главу, али говори, испрекидано.)

– Радио сам неколико година у кафани „Бели орао", госте служио... И много сам се у почетку чудио, ал' највише једном што је малтерисао кућу за Петровдан. Куд ће ти душа, велим му ја, а он се на мене издера. После сам гледао и ћутао... Памтим, ваљда то беше 1903, кад Карађорђевићи сменише Обреновиће. Ништа ми нисмо знали... После сам на балкону видео синове краља Петра, Ђорђа и Александра.

Откад се па бан разуме у овце

(Опет ћутање. Иван каже да се отац уморио, у последње време као да га је старост сустигла, тешко збори, ал' и даље добро једе. У породици се не памти да је некад прескочио оброк. Највише воли бели мрс: млеко, сир, кајмак, сурутку поготово. Никад код лекара није био. У последњих двадесетак година само га Иван дваред водио у Чачак да му исперу уши, слабо је чуо. Сад, међутим, добро чује кад Иван прича о његовом војевању. О балканском рату, бици на Куманову, заробљавању, па бекству, првом светском рату... И сам наставља причу као да је то са сином, по неком само њима знаном сценарију, унапред договорено.)

– Тешко је то било. Швабо стискао са свих страна, све пораз до пораза. Био сам тада командир позадинског вода; педесет људи и толико коња. Срце ти крвари кад ти друг погине или кад коња мораш да убијеш. И кренусмо преко Албаније да код савезника мало предахнемо па опет на Швабу. Није ми се дало, заробише ме повише Митровице па сам скоро четири године као заробљеник поправљао путеве по Санџаку. То ми је било најтеже у животу: поправљам путеве да би непријатељ лакше стигао да удара по нама.

– Шта велиш, Иване, да му причам о овцама и бану Станишићу? Био је он тада бан Зетске бановине, ако ме памћење не вара. Поручио народу да се прихвати некаквог посебног соја сјеничко-пештерске овце, као да оне већ нису биле сој. Свака је моја овца по четири бубрега имала... Ако не верујеш, питај комшије, они знају... Тај бан Станишић са свитом дође у Сјеницу, на овчју пијацу. Бан гледа овце а ја му велим: Ове су, господине бане, најбоље овце у сјеничком крају. Он се наљути па дрекну: Откуд ти знаш да су најбоље. Знам, велим, високи господине, јер овце не држим откад сте ви наредили. И мој прађед их је држао.

(Памти, вели Иван, отац му Микаило много тога. И оно од пре једног века. Ал' мука је кад га питаш шта је јуче било.)

– Који је то ђаво, не знам ти право рећ'. Сви ми у фамилији дуго живимо. Ђед Петко је стоту претурио, само ми је отац рано отишао. У осамдесетој га астма оборила... Јес' јес', трећи ми пут изникао зуб. Има томе две године. А милији ми је био но сви пређашњи заједно, пршуту сам могао да једем колико ме воља. Сад је само глођем... Напусти ме и он, шта ћеш, године притисле...

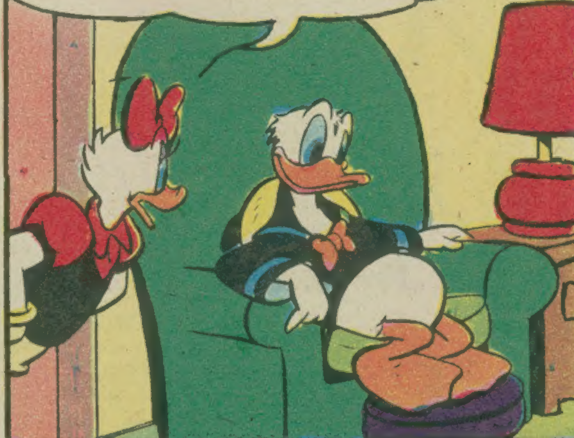
Уморио се Микаило Вранић. Син Иван ухватио оца под руку и одведе га у собу, да прилегне. Фоторепортер је чекао да старца још неколико пута сними. Микаило из кревета прозбори да сачекамо до сутра; иђи ће да обиђе говеда у штали. Сваки дан тако. Какав дан!

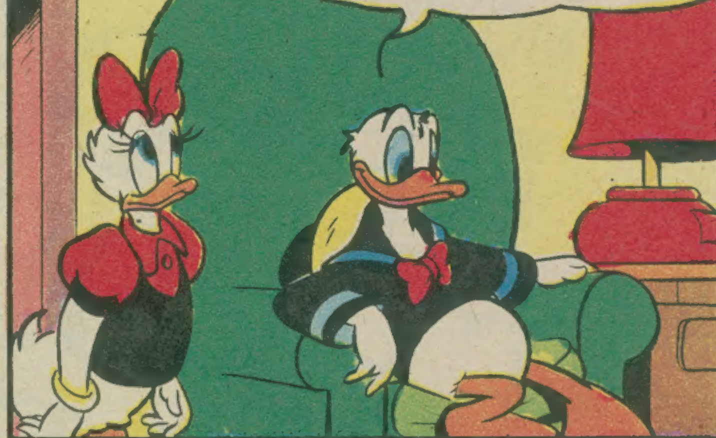
Век и више.

Забележио:
Петар Милатовић
Снимио:
Зоран Трбовић

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

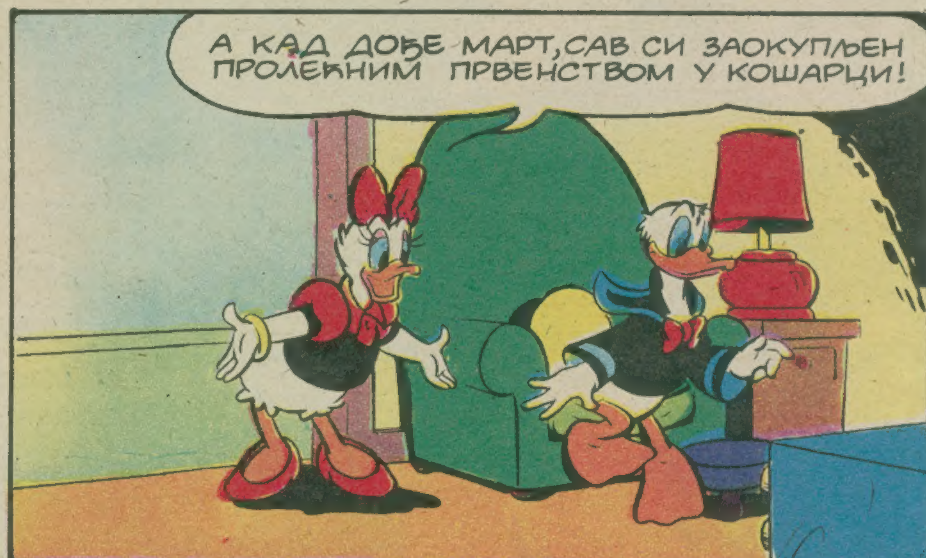

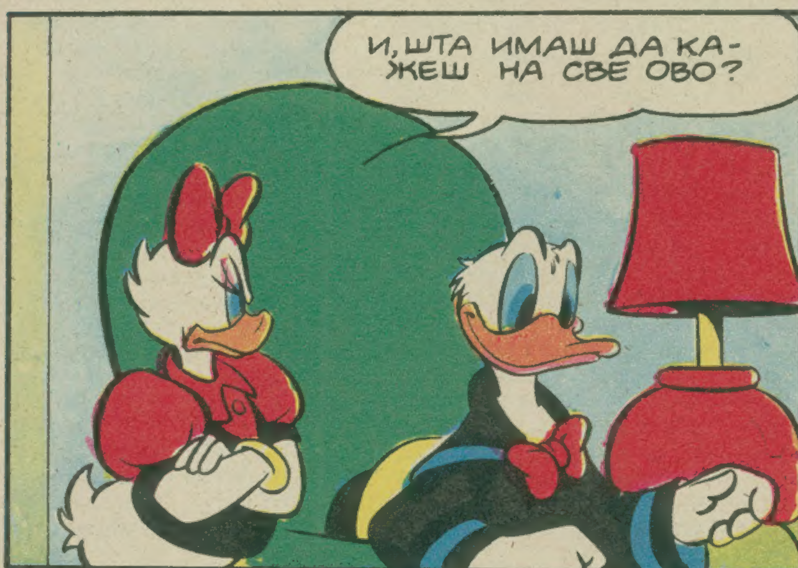

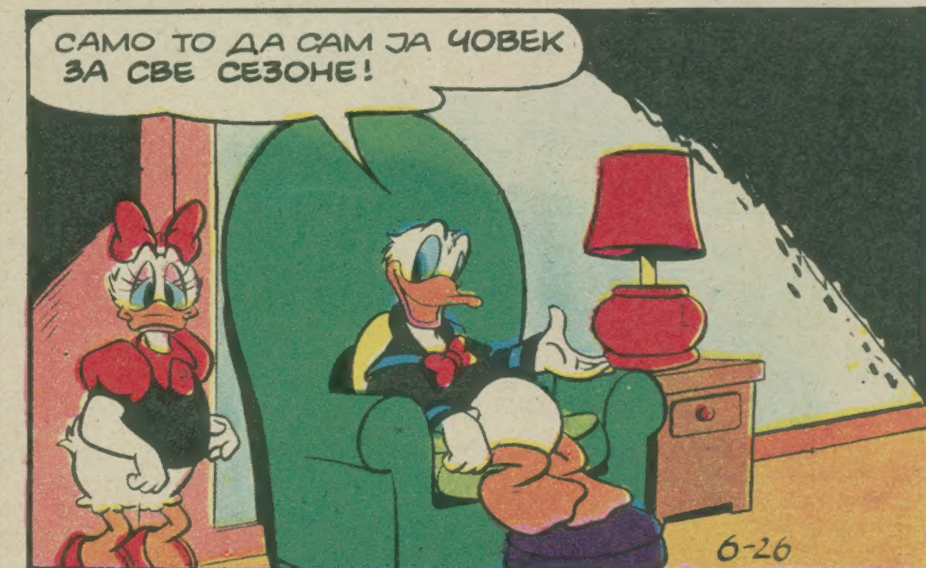

Copyright © 1983 Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate.

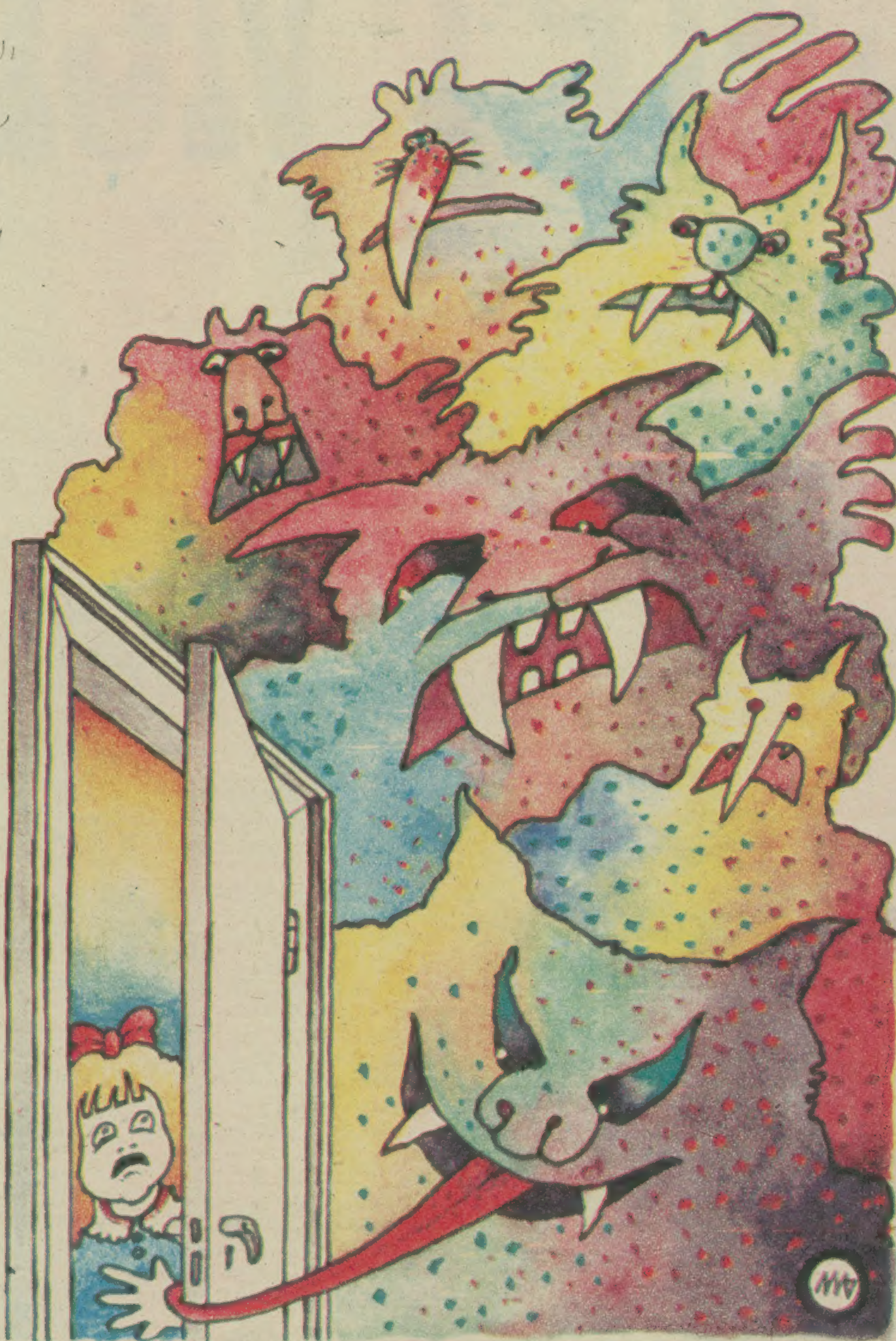

За читање наглас

ИРЕНИЦА И БАУК

Кад би мадам Јузова пошла по млеко или код сусетки да сазна новости, увек би својој малој ћерки одржала придику како треба да се понаша кад у кући остане сама.

– Иренице моја, – говорила је мати – ти си већ сад велика и паметна девојчица. Идем ја само за тренутак, а ти се за то време играј сама. Ја ћу се брзо вратити. Ако неко зазвони, немој отварати врата!

Ireница је на то у знак разумевања климала главом. Па ипак кад би неко зазвонио, она би догурала столицу вратима да дохвати браву, и отварала их. Касније, при повратку мадам Јузове, девојчица би јој поносно предавала пошту коју је у међувремену донео поштар, или јој реферисала ко је све долазио и шта је поручио.

Мадам Јузовој постаде јасно да теорија без праксе није ништа. Зато је сваки пут, одлазећи, за часак остајала у ходнику и ослушкивала, затим звонила, и кад би зачула како девојчица пита: „Ко је тамо?” – одврaћала би муклим гласом: „Баук!”

Ireница је, сасвим разумљиво, одмах откључавала врата јер је занимало да види тог баука који има глас као њена мама. На то би ушла мадам Јузова, тобож преплашена, тешко дишући, и рекла:

– Шта си то урадила, ћерко? Пред вратима се налазио страшни и престрашни баук и шкргутао зубима. Добро је што сам стигла на време!

– А можда је то био поштар? – интересовала се Ireница. – Има и он велике бркове. Или је то, можда, димничар?

– Ама, није кад ти кажем. То је био баук! – уверавала је мати.

– Али, имао је исти глас као ти! – говорила је девојчица.

– То је зато да би ти могла помислити да није баук!

Захваљујући таквом усрдном и сјајном методу васпитања, Ireница је после извесног времена стекла убеђење да је иза врата пуно којекаквих чудовишта, и кад би неко зазвонио у мајчином одсуству, она би се притајила не мичући се с места.

Једном се мадам Јузова, чим је изишла и залупила врата, сети да је заборавила кључеве у стану. Приђе вратима, зазвони, сачека мало, а пошто се на то нико није одазивао, закуца на врата:

– Иренице, душо, отвори! То сам ја! Заборавила сам кључеве!

– Иди, страшило! – чуо се Ireницин глас.

– Нисам ја никакво страшило, ја сам твоја мамица, – ганутим гласом је понављала мадам Јузова.

– Тако може сваки баук да говори, – разумно одговори Ireница.

Ово је јако револтирало мадам Јузову. Почела је да лупа на врата и да виче:

– Ако ми сместа не отвориш, добићеш батине!

Ова реченица, с једне стране, није била баш симпатична, а с друге, – није била ни логична: како дете може добити батине кад се до њега не може доћи кроз закључана врата!

Ireница закључи да овог пута иза врата заиста стоји страшни и досадни баук, па удари у плач и поче дозивати: „Мамице, где си?” Мамица је кроз врата одговарала: „Ту сам сине!” Али Ireница није веровала томе и све јаче је плакала што је нарочито љутило мадам Јузову која је све јаче лупала на врата.

Наједном Ireница умуче. Чуо се њен последњи јецај, а онда настаде мртва тишина...

Кад су уз помоћ суседа врата била разбијена, мама улете у предсобље. Ту је стајала бледа Ireница.

Испод ње је била барица.

РАДОВАН КРАТКИ

СМРТ ИСПИСАНА ЗЛАТНИМ

КРАЂА КОЈА ЋЕ СЕ ДУГО ПАМТИТИ

Резак пуцањ из пиштоља разлегао се кроз јутарњу тишину на ауто-путу број 74 у Новом Мексику и радио-апарат у камиону разлетео се у парампарчад.

– Ако се макнете, момци, следећи пут нећу гађати у радио. Руке на потиљак и гледајте преда се!

Возач камиона и његов помоћник нису имали избора. Док је човек с пиштољем пазио на њих, остала три нападача претоварила су терет из камиона у свој комби.

– Вили, све смо пренели! Хајдемо! – викнуо је један од пљачкаша човеку с пиштољем.

Док су се пљачкаши пењали у комби, возач камиона дограбио је своју пушку која се налазила иза седишта. Опалио је према човеку којег су звали Вили, али је овај већ ушао у комби, протурио пиштољ кроз прозор и повукао ороз. Метак је погодио возача камиона право у главу.

Комби са украденим сандуцима кренуо је великом брзином, пљачкаши су журили да скрену с ауто-пута пре него што саобраћај постане гушћи. У овим јутарњим часовима камион који су опљачкали и њихов комби били су једини на друму.

– Успели смо, Вили! Ниси нас лагао! – викао је у одушевљењу један крупан човек који је седео позади и тапшао по рамену Вилија Џексона.

Неколико недеља пре овог догађаја Вили Џексон је са тројицом својих пријатеља саградио малу колибу поред реке у близини Бартона. Снабдели су је храном и дрвима за ложење, набавили транзистор и неколико боца вискија. Био је то ненасељен и миран предео, а пут који је дотле водио веома лош и готово непроходан. Вили је рачунао да ће ту моћи да склони плен док га не пребаце на сигурније место.

Кад су сада стигли до колибе, извадили су из комбија три велика сандука и грозничаво почели да отварају запечаћене поклопце. У сандуцима се налазило око 200 малих златних полуга које су се пресијавале на јутарњем сунцу. Вили се сагао и узео једну.

– Богати смо! Богати смо! – викао је узбуђено.

У уреду шерифа Хебела у градићу Бартону владала је велика гужва. Хебел је седео за својим радним столом и одговарао на питања новинара када сам ја, репортер локалног листа, ушао.

– ...Једино што у овом тренутку сигурно знамо то је да су четири човека у комбију опљачкала камион натоварен златом на ауто-путу број 74. Убили су возача и побегли с товаром. Злато је преношено из Лабораторије Оверију у Канзас. Доктор Лонер из Центра за испитивање енергије одговориће на остала питања.

Укључио сам свој репортерски магнетофон док је седокоси 70-годишњи научник почињао своју изјаву.

– Као што знате, лабораторија Оверију бави се првенствено испитивањем нуклеарне енергије. Однедавно се бавимо строго поверљивим истраживањима за Министарство одбране. За протеклу годину дана у оквиру тих истраживања изложили смо разне племените метале углавном злато, али и нешто сребра и платине, високом степену зрачења. После зрачења, запечаћујемо полуге у челичне непропусне сандуке и шаљемо их у Канзас где их бетонирају и закопавају око десет метара испод земље. Злато које је јутрос украдено било је на таквом путу. Очигледно, лопови нису знали да је злато радиоактивно.

– Колико је опасно по живот? – упитао сам.

– Постоји више метода за мерење радиоактивности. У овом случају важни су реми, јединице за мерење биолошког дејства радијације. Што је више рема, мања је могућност да останете живи после излагања њиховом дејству. Испод 200 рема последице нису опасне. Између 200 и 1000 рема човек доживљава поткожна и унутрашња крварења разних органа. Инфекција се може брзо проширити ако се не лечи. Али, уз одговарајућу лекарску негу, човек може преживети радиоактивност 1000 рема. Међутим, распон између 1000 и 5000 рема увек је смртоносан. Неколико часова после додира са радиоактивним предметима долази до наглих промена у централном нервном систему. Долази и до сметњи у цревима, стомаку и органима за дисање, кратак дах, повраћање, диареја, опадање косе, висока температура. Такви пацијенти обично не живе дуже од два дана. Ако жртва руком дотакне озрачени предмет, имаће тешке опекотине на оним деловима тела који су били у контакту с тим предметом, у овом случају са златом. Опекотине се развијају споро. Почињу као тешке опеткотине од сунца а затим се све више погоршавају док месо потпуно не иструне.

Лонер је ћутао.

– Колику количину рема има украдено злато? – упитао сам.

– Између 2.500 и 6.000 рема!

Хеј, дођите да чујете! – позвао је Крејгер своје пријатеље који су пред колибом разговарали о томе како ће једног дана, кад буду могли да изиђу из свог склоништа и продају злато, да троше свој новац. Џексон, Мороу и Гриф ушли су у колибу и окупили се око малог пластичног транзистора.

„...Понављамо специјално обавештење. Људима који су украли злато на ауто-путу 74: сандуци обележени црвеним троугловима, што је међународни симбол за радиоактивност, садрже веома радиоактивно злато. Не отварајте сандуке! Не излажите се зрачењу и ни по коју цену не додирујте полуге! Оставите сандуке затворене а затим се предајте. Одмах ће вам бити пружена лекарска помоћ. Понављам: не отварајте сандуке! Додир с њиховим садржајем је смртоносан."

Четири човека, као скамењени, загледали су се у лепо сложену хрпу блиставих златних и сребрних полуга близу врата.

Немам речи да кажем колико је опасна ситуација с којом се сукобљавамо – говорио је полицијски капетан Милер окупљеним репортерима. – Ако би то злато доспело у настањено подручје, резултати би били катастрофални. Највероватније је да су пљачкаши већ отворили сандуке и изложили се смртној дози радијације. Наш проблем је да уђемо у траг тим људима док они не озраче још неког. Све радио-станице емитују упозорења пљачкашима, али немамо начина да сазнамо да ли су они то чули, или поверовали.

Оставио сам капетана Милера и остале репортере и пошао да раз-

Кад је чуо наше кораке, Мороу се подигао. Лице му је било унакажено.

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

ЧЕТВОРИЦА ПЉАЧКАША ОТЕЛА СУ ДВЕ СТОТИНЕ ДРАГОЦЕНИХ ПОЛУГА, НЕ СЛУТЕЋИ ДА ЈЕ ЊИХОВ ПЛЕН РАДИОАКТИВАН!

СЛОВИМА

говарам са шерифом Хебелом.

Његови људи су веслали по језеру и потапали специјалне гајгерове бројаче у воду.

Хебел је стајао наслоњен на своја патрлона кола. Његове подбуле и црвене очи и знојава кошуља јасно су говорили шта преживљава.

– Зашто овде тражите? – упитао сам га.

Хебел се загледао у папирну чашу с кафом као да ће у њој видети одговор на моје питање.

– До ђавола, не знам хоћемо ли у језеру ишта наћи, немам појма где су они веселници. Али, ми морамо да прегледамо све и да се надамо да ћемо их пронаћи док још има времена.

– Шерифе, мислим да имамо нешто. Бројач пишти!

Хебел и ја смо истовремено почели да трчимо поред обале. Још пре него што смо стигли до чамца, могли смо чути пиштање гајгера.

Стварно мислиш да ће то помоћи, Џексоне? – Умукни и пери, Гриф! Ја се бринем за све и није ми потребно твоје звоцање. Само ти пери.

– Али, радио каже да не бисмо смели чак ни да погледамо ове полуге а ми их овде перемо и трљамо као бебе. Можда је Гриф у праву...

– Ја имам револвер којим могу рећи да није у праву. Хоћеш ли да се препиреш, Крејгеру? Ја мислим да је оно упозорење лажно. Они хоће да се предамо јер не могу да нас нађу. Али, чак и да је упозорење истинито, никада нисам видео ништа што се није могло средити добрим чишћењем.

Четири човека су наставила да перу златне полуге. Сквасили би сваку полугу, избрисали је сапуном и челичном четком и ставили да се суши на једном ћебету које су прострли поред реке. Река им је купала ноге, пресијавајући се од милиона ситних златних честица које су остајале у води.

Гајгерови сигнали у језеру нису нарочито јаки. Ја мислим да су пљачкаши некако загадили реку која се улива у језеро. Или су се улогорили негде уз реку или су просто оставили сандуке у води. Једини начин да откријемо шта је у питању јесте да идемо уз реку према извору – капетан Милер је показивао рукама према планинском ланцу северо-западно од Бартона.

– У реду, капетане. Али, желео бих да поведемо Џека Тедфорда. Он познаје ова брда боље од икога у Бартону.

Капетан је изненађено погледао према мени.

На пут нас је кренуло укупно петорица: Милер, Хебел, ја и два човека из екипе за деконтаминацију. Сви смо на себи имали специјална одела која не пропуштају зрачење. Хебел је био за воланом. Повремено смо застајали да испитамо реку. Гајгерови сигнали су остајали исти што је говорило да је извор загађења узводније него што смо мислили. Милер је псовао због лошег пута и једва чекао зору како би могао назвати хеликоптере да нам помогну у тражењу.

Крејгер је први реаговао. Дочекао је прве јутарње зраке сунца уз повраћање и диареју. Очи су га пекле а осећао је као да му целе груди захвата пожар.

Друга двојица, Гриф и Мороу, хтели су да оду. Да оставе злато и да се предају.

– Нико неће никуда отићи док ја не кажем, а ја не дозвољавам да идете. Почели смо овај посао заједно и заједно ћемо га завршити. То што Крејгер има грозницу не значи да ћемо сви умрети. Можда он има грип. Остајемо заједно као што је планирано. Још нисмо сигурни да је злато затровано.

Вили Џексон је смејући се изишао из колибе. Не, неће они отићи, мислио је у себи. Сувише је тога преживео док није дошао до овог богатства. Осмехујући се, нагнуо се, подигао једну полугу и пољубио је.

Хебел је довезао џип до раскрснице. Даље се није могло колима. Ако су лопови тамо, морали су доћи неким од споредних путева преко брда.

Милер је позвао базу у Бартону и наручио да један хеликоптер почне да прегледа предео. Проверио је своје оружје и рекао нам да идемо напред пешице. Ја сам излазећи из кола узео гајгеров бројач а Хебел је пребацио пушку преко рамена.

Крејгер је био мртав. Његова плућа више нису издржала. Призор је био ужасан. Делови његовог тела који су додирнули злато били су црни од опекотина. Ноге које су стајале у реци изгледале су као препечене кобасице.

Гриф и Милер су лежали на прагу колибе. Још су били живи, али неће дуго издржати... Грифов нос је био потпуно изједен јер га је чешао руком, оном истом руком којом је дирао златне полуге, а та рука је висила уз тело путпуно мртва. Мороу је изгледао нешто боље. Он није газио у реку, па су његове ноге биле поштеђене. Али, руке, све до рамена, биле су му црне, висиле су као две сагореле шибице.

Џексон још није хтео да верује. Вриштао је. Пуцао је у ваздух. Псовао. Шутирао Крајгерово тело као да ће оно од тога опет оживети. А онда је улетео у реку и хладна вода је ублажила ватру која му је јурила кроз жиле.

Били смо удаљени око 200 метара кад смо чули Џексонове пуцње. Кренули смо у том правцу. Угледали смо ловачку колибу и четири човека како леже око ње. Један од њих је још држао полугу злата у својој изгорелој руци. Померио се кад је чуо наше кораке. Подигао је лице које је било ужасно унакажено и покуша да нас погоди пиштољем. Хебел је одмах реаговао... Испалио је из своје пушке и човек с пиштољем се умирио. По изгледу остале тројице помислио сам како је његова смрт била лака.

Једино је Мороу још био жив. Његове опекотине су биле много блаже, али плућа су му била у таквом стању да је смрт била још само питање часова.

Ушао сам у болничку собу у којој је лежао Мороу. Чекали су да умре. Окупали су га и ставили мелем на његове опекотине, али случај је био безнадежан. Једино што је могло да му помогне био је морфијум. Ушао сам с малим магнетофоном. Хтео сам његову изјаву.

– Џексон је крив – једва је говорио. – Није хтео да се одрекне злата. Чак ни после упозорења на радију. Рекао је да злато само треба опрати и да ће све бити у реду. Био је луд за новцем. Убио би нас да смо покушали да бежимо...

Сутрадан ујутру, Мороу је био мртав.

Екипе за детекцију боравиле су још дуго у Бартону. Повремено су јављали о случајевима озрачења или опекотина код људи који су зашли у загађено подручје. Срећом, све су то били мање тешки случајеви и нико више није умро. Неколико десетина грла стоке која је пила из реке морало је бити уништено а мртву рибу и животиње река је дуго избацивала на обалу.

Џек Тедфорд

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

© 1984 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

МИКЕНА

Разорили су Троју

КИКЛОПСКИ ЗИДОВИ – Кад је чувени археолог Шлиман ослањајући се на Хомерове спевове Илијаду и Одисеју открио Троју, поверовао је да би могао да пронађе и оне који су је разорили – Микенце. Уложно је све своје богатство и двадесет година живота и најзад 1876. успео да на Пелопонезу открије рушевине утврђеног града Микене. Подигнут пре 3500 година на врху једног брега у грчкој покрајини Арголиди, град је био опасан зидинама високим и по двадесет метара, од огромних камених блокова који су названи киклопски. Ту је била престоница краља Агамемнона и поприште страшних породичних драма које су опевали највећи антички писци.

АХИЛ, ХЕКТОР, ОДИСЕЈ – Тројански рат, легендарно опеван у Илијади, историјски је догађај и одиграо се око 1350–1100. пре н.е. Поуздано се зна само да су Грци заузели и разорили тадашњу Троју, али није утврђено јесу ли највећи хероји рата Ахил, Хектор, Одисеј заиста постојали. По Хомеру повод за рат била је прелепа Јелена удата за грчког владара Менелаја. Њу је уграбио и одвео у Троју Парис, син тројанског краља Пријама. На челу грчке војске налазио се Менелејев брат Агамемнон, а Тројанце је предводио храбри Хектор. Десет година трајала је опсада и легенда каже да су Грци победили тек захваљујући лукавству Одисеја, краља Итаке.

ВЕЗЕ СА КРИТОМ – Унутар бедема откривена је и краљевска палата у облику мегарона – то је огромна сала са четири стуба у средини и великим огњиштем у коме се ватра никад није гасила. У другој велелепној грађевини, Атрејевој гробници, која је саграђена од концентричних слојева тесаних камених блокова почива, према легенди, бездушни микенски краљ Атреј. Богата налазишта златног накита, оружја, керамике и других предмета потврђују везе Микене с острвима, Феникијом, Египтом, Малом Азијом и нарочито Критом. Утицај минојске културе очигледан је у ликовној уметности и занатима а и писмо је исто – критско линеарно.

ЛАВЉА ВРАТА – Највећи успон Микена је доживела у другој половини II миленијума пре н.е. А онда су почели напади дорских племена. У оклопима од бронзе и коже, наоружани мачем и копљем, с тешким штитом и шлемом украшеним коњском гривом, Микенци су дуго одолевали, али су око 1150. пре н.е. поклекли под силовитим ударцима. Сви микенски градови су срушени, а њихова сјајна култура почела је да нестаје да би уступила место грчкој. Данас се у Микени поред остатака зидина и купастог Агамемноновог гроба могу видети и Лавља врата стара преко 3000 година кроз која се улазило у тврђаву. Две фигуре лава најстарија су скулптура у Европи.

ПОЗОРИШТЕ ПОРЕД ГАСНЕ КОМОРЕ

ГОДО ЈЕ СТИГАО У САН КВЕНТИН

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

Био је новембар, 1957. хладно вече. Капија државног затвора Сан Квентин отворила се да пропусти малу групу људи. Њих петорица носили су једно сасушено дрво, велики камен, један бич и одела каква се обично виђају на позоришној сцени. У Сан Квентин никада до тада није ушла таква група људи, поготову не са таквим пртљагом.

☆ ☆ ☆

Сан Квентин је један од најпознатијих затвора у САД – за оне који у њему издржавају дугогодишњу, па и доживотну робију – и једна од најозлоглашенијих америчких казнионица. Заточеник Сан Квентина био је и најславнији осуђеник на смрт који је, после много година борбе за помиловање, ту погубљен у гасној комори, Карил Чесмен.

☆ ☆ ☆

Петорица, са својом чудном опремом, убрзо су изашли пред 600 заточеника Сан Квентина, већином осуђених на тешку, дугогодишњу робију, због убистава, пљачки, силовања. Њима се тада обратио управник затвора. Рекао им је да морају да буду дисциплиновани и да остану на својим местима. Биће позоришна представа. Прва позоришна представа у Сан Квентину. Већина у овом гледалишту никада до тада није ни крочила у позориште. Чак ни због пљачке! Људи који су дошли да играју пред њима били су глумци из Сан Франциска. Суво дрво, камен, бич... што су донели са собом, био је декор за представу коју ће одиграти: „Чекајући Годоа" од Самјуела Бекета.

☆ ☆ ☆

У драми „Чекајући Годоа" Годо, господин Годо, поручује да „данас није могао, али сутра ће сигурно доћи". Годо, у ствари, никад неће доћи. „Чекајући Годоа" је позоришна, сценска прича, игра, о узалудности чекања, безизгледности и безнадежности. И у свакодневном разговору, када се нешто предуго чека, чује се, често, да је то „чекање Годоа". Ова драма ирског писца енглеског имена који живи у Паризу и пише на француском језику, Семјуела Бекета, приказује се широм света, деценијама. Била је то једна од првих представа београдског позоришта Атеље 212, док је још приказивано своје представе у једној малој сали са 212 места у згради „Борбе". Била је то једна од представа која је означила почетак развоја модерног позоришта у Београду. И овог лета Бекетов комад „Чекајући Годоа", у режији Љубише Ристића, и са Љубом Тадићем који је и пре четврт века играо у чувеној представи Атељеа 212, привлачи многобројну публику, у двориште старог суда у Кнез-Михаиловој улици, где се одвија „Годо фест".

Снимио: ИМРЕ САБО

У представи „Чекајући Годоа" на ГОДО ФЕСТУ (у Београду који је трајао од јула до краја септембра) у улози Владимира (Дидија) поново Љуба Тадић који је играо и у првој представи Бекетове драме на сцени „Атељеа 212". Крај њега седи глумица Соња Кнежевић.

☆ ☆ ☆

Те новембарске вечери 1957. затвореницима у Сан Квентину којима су дани пролазили само у чекању да се отворе и затворе решетке ћелија и да, евентуално, стигне писмо из спољног света, приказана је драма о безнадежности чекања, „Чекајући Годоа"!

Рик Клачи, један од тих 600 осуђеника у Сан Квентину, осуђен на доживотну робију због киднаповања, силовања и пљачке, двадесеттрогодишњак који је три године већ „одлежао", сећао се после да му је позорница на којој је игран „Годо" личила на велики кавез, и да су му речи које су допирале са сцене звучале празно.

Затвореници су се прво смејали, гледајући „Чекајући Годоа"; они су, каже Клачи, добро знали шта значи чекати и како бескрајно то може да траје.

Било је то ипак нешто ново у сивој свакидашњици Сан Квентина. Ако ништа друго, заточеници ових масивних бетонских зидова и бодљикавих жица видели су сада да и тамо неки, „напољу", исто тако чекају нешто, што можда никад неће доћи. На крају представе дуго су аплаудирали. Клачијев „цимер", који је казну издржавао под специјалним режимом и коме није било допуштено да присуствује представи, питао је после Клачија, кад се овај вратио у њихову заједничку ћелију, шта је то било. Клачи му је испричао како су неке скитнице, неки Естрагон и Владимир, чекали неког момка који се зове Годо, а никако не долази, а онда су дошла још двојица, неки Поцо и Лаки, и један од њих је оног другог водио на конопцу и повремено га тукао и терао да мисли и свашта говори.

Клачи је, међутим, осећао да то није све у „Годоу" и да би из књиге сазнао нешто више. Сутрадан је у затворској библиотеци питао – има ли нешто од тог Бекета. Биле су, чак две Бекетове књиге, али су обе тог јутра биле издате на читање.

Убрзо после представе „Чекајући Годоа" затвореници у Сан Квентину дошли су на помисао да би и сами могли да „праве позориште". Затражили су од управника дозволу да оснују своју позоришну дружину. Прошло је прилично времена док је управник то дозволио, али под строгим условима: да у представама које ће играти затвореници нема женских ликова и да се у њима ни на који начин не критикује полиција и влада. Дозвола је одређивала да се у затвору годишње могу припремити две позоришне премијере и да сви чланови „Сан Квентин театра" морају у њима да имају улогу.

Затворска позоришна радионица радила је од децембра 1957. до децембра 1966. године. Три године пошто су у Сан Квентину видели „Чекајући Годоа" затвореницима је допуштено да и сами припреме неки експериментални комад. Одлучили су да играју баш „Чекајући Годоа". Први гледаоци тог „Годоа" кога су припремили и играли осуђеници из Сан Квентина били су глумци из Сан Франциска који су им три године раније „Годоа" приказали као прву позоришну представу у Сан Квентину. Глумци из Сан Франциска наставили су да долазе у Сан Квентин и да помажу својим „колегама". Једном је са њима дошао професор Станфорд универзитета Мартин Еслин. Био је веома зачуђен када је чуо да су затвореници већ одиграли шест разних верзија Бекетових дела „Чекајући Годоа", „Крај партије", „Последње свеске". Еслин је питао затворенике да ли им свакидашњи затворски режим није још тежи после представе каква је „Чекајући Годоа". Одговор је био: „Не!". Мартин Еслин је после писао да је позориште у затвору нешто више и значајније од обичне терапије. Затвореници су говорили да су у Бекетовим делима открили људе који, као и они, чаме у кавезу. Рик Клачи каже да је међу зидовима изнад којих се види само мали комад неба, у бодљикавим жицама, надомак ћелија осуђених на смрт и гасне коморе – позориште било за њих један други живот.

Доласком новог управника, затворска позоришна радионица је престала да ради. Остварила је 35 представа. Рик Клачи, пуштен условно на слободу, из Сан Квентина је изашао после 12 година робије. „Чекајући Годоа" њему је, каже, помогло да чека неки другачији, измењени живот.

В. П. С.

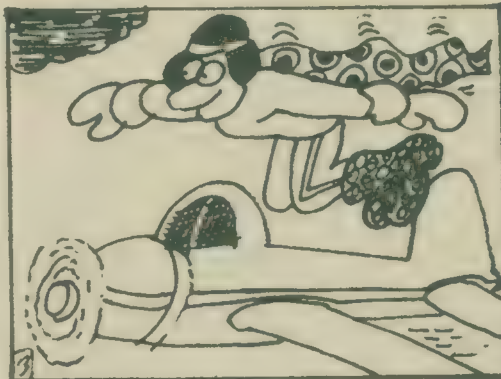
ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

ВИШЕ СТРАХА!

Недавно је група америчких падобранаца, ваздушних акробата, одлучила да лети на авиону, и да одатле скаче! Ови момци челичних живаца тврде да нови начин има неколико предности: видик је шири, поглед лепши, ваздух чистији а чула изоштренија.

Ако се ипак деси да неко и слети са авиона, ништа зато – падобран му је ту под руком.

ГРОМ НАД ГРОМОВИМА

На југозападу Кеније пуних 210 дана у години севају грозне муње какве се не могу видети ни у једном другом крају света и грме заглушујући громови. Иначе, у другим тропским областима годишње буде до 90 дана с непогодама, у умереним само 30. За овако велики број олуја у Кенији криво је језеро Викторија, друго по величини у свету међу слатководним језерима – његова површина износи 68.000 квадратних километара. Над језером се, наиме, непрекидно скупљају циновски облаци које стални западни ветар баца на брежуљкасту кенијску обалу где они у црвено тло испуштају из себе сву влагу празнећи уз пут огромну количину електричне енергије.

За последњих двадесет година у седам округа Западне Кеније гром је убио 2178 људи (више од сто годишње!), 4027 домаћих животиња и срушио 2206 кућа.

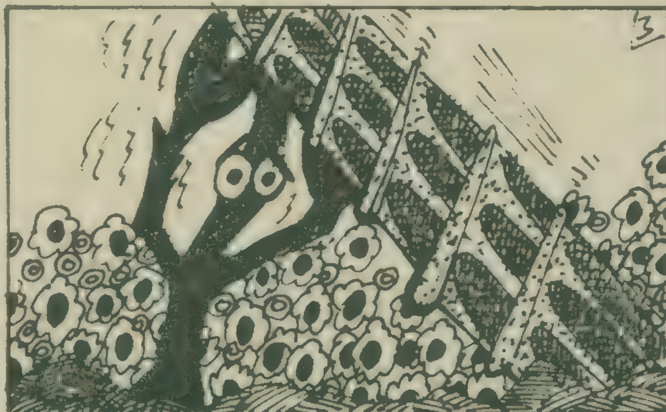
БРАК ИЗ ЉУБАВИ

Фудбалер Јан Мелишко из чехословачког градића Превидза морао је због година да напусти зелено поље. Међутим, није му се растајало од лопте. Посветио се необичном „спорту" – фудбалском жонглирању. Његов лични рекорд износи преко 17 хиљада удараца лопте главом (без прекида и без иједног промашаја). Затим пешачи четрнаест и по километара с лоптом на челу... У том положају Јан може да се пење и спушта степеницама, да из седећег положаја легне, руча, вози бицикл, једном речју све. Лопта као да се залепила за њега...

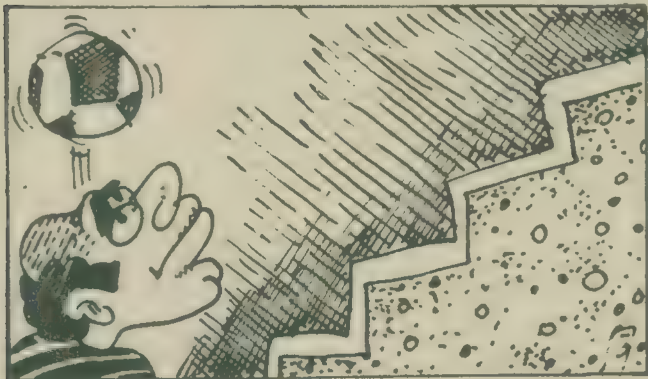
Удавача лопта нашла је младожењу за цео живот.

ДА КУЛА НЕ ПАДНЕ

Скоро све је досад учињено да се спасе кула у Пизи али узалуд, она се и даље незадрживо нагиње. Изградња овог ремек-дела почела је 1174. године и трајала је с прекидима готово пуних двеста година. Кула је висока 54 метра, постављена је на темељима дубоким шест метара и тежи 16 хиљада тона. Зидови су јој дебели око пет метара.

Одступање од вертикалне осе почело је практично још док је грађена, кад је кула подигнута до висине трећег спрата, а данас износи 4,25 метара! Године 1965. расписан је међународни конкурс за најефикасније решење које би стабилизовало кулу у садашњем положају. Један од најинтересантнијих предлога је идеја о засађивању заштитног зеленог појаса у кругу где се кула нагиње. У том циљу око куле у Пизи биће засађено дрвеће које има јако лепезасто корење. Током времена жиле овог дрвећа ће се између себе испреплести и створити неку врсту решетке. Отицање влаге из тла биће јаче што ће такође учврстити тло око чувене куле.

ДОК ОН СКАЧЕ, МИСЛИТЕ НА КЕНГУРЕ

Колико је кенгура у Аустралији то нико не зна: неки – фармери претежно – тврде да се циновски торбари на петом континенту у последње време размножавају таквом брзином да је неопходно предузети хитне мере како би се смањио њихов број. Други, научници углавном, лупају главу над сасвим другим проблемом: по њиховом мишљењу број кенгура се незадрживо смањује и прети им изумирање и то у најскорије време. Овој групи природњака припада и Питер Милингтон који је, забринут над судбином кенгура, започео кампању под паролом „Спасите кенгуре!" Своју лозинку Милингтон поткрепљује „очигледном наставом" – огромном фигуром кенгура на надување од пластике која је отпорна на воду, ватру...

Урадивши све што је могао у Аустралији одлучио је да своју делатност прошири, па је кренуо у обилазак Европе. Смештен у торби пластичног кенгура он скакуће по

улицама западноевропских градова надајући се да ће ово заиста необично превозно средство привући пажњу јавности. На снимку: Милингтон за време боравка у Швајцарској.

ДОЗЛАБОГА ПРОСТ ГАВРАН

Три недеље је један гавран са врло непристојним речником који се састоји од неколико двосложних и тросложних речи скандализовао купце испред трговачког центра у канадском градићу Порт Колберну.

У току боравка гавран са поганим језиком доспео је и у новине. Пошто је после двадесет и једног дана коначно одлучио да промени боравиште, редакцији новина у Порт Колберну јавио се Дејн Дјун, наставник основне школе у оближњем Баркеру, с оне стране канадско-америчке границе.

– Ваш гавран-псовач је код нас. Појавио се овде око пола девет ујутру и успео да направи прави дармар у школи. Деца више ништа не раде.

Неизвесно је колико ће се гавран још задржати у Баркеру, као што је неизвесно ко је његов власник. Јер, неко га је, биће, ипак научио непристојностима. За сада су се јавиле две жене, обе из Порт Колборна. Једна тврди да се неваспитани гавран зове Хенри и да га је због његових простаклука поклонила једном резервату за птице одакле је побегао. Ма какав Хенри, то је мој Чико, изјавила је друга, а што се „оних речи" тиче, Чико их је научио од неваљалих дечака из суседства пре него што се отиснуо у бели свет пошто га је сурови муж дотичне ударио.

ЧАМАЦ ЗА ВАТРУ

Како спасти посаду великих танкера кад се после несреће – судар, насукавање, експлозија – нафта проспе у море и запали? Холандски инжењери су чамац намenили таквим ситуацијама. Он је херметички затворен и отпо-

ран на топлоту. При испитивањима је чамац за спасавање читавих десет минута издржао на температури ваздуха од 800Ц а да при том жива у термометру унутар чамца није порасла више од 12 Целзијусових.

НЕ БЕНЗИН ВЕЋ КОКОЗИН

Кокозин је ново гориво. Добија се из кокосовог ораха. Ускоро ће почети да се производи на Филипинима. Већ сада се кокозин добијен из језгра ораха користи у градском саобраћају филипинске престонице Маниле. Ова земља располаже неисцрпним резервама овог биљног уља. Читава њена територија покривена је шумама кокосових палми. Од сваких сто кокосових ораха у свету 95 убрано је на Филипинима.

ДЕВОЈКЕ ПОЦРНЕЛЕ ОД ДИМА

ЖИВОТ ЈЕ ПРИЧА – ПРИЧА ЈЕ ЖИВОТ

ДЕВОЈКЕ СУ ВРИШТАЛЕ ОД СТРАХА, АСТМАТИЧНИ РИЧАРД ХЕЗЛОП ЛЕЖАО ЈЕ БЕЗ СВЕСТИ А ЈЕДИНИ ИЗЛАЗ БИО ЈЕ – ПРОЗОР С РЕШЕТКАМА!

Четири девојке и младић стајали су насред складишта збијени једно уз друго, гушећи се, лица поцрнелих од дима, и са ужасом посматрали пламене језике који су посезали за њима са свих страна. У једном углу просторије топило се на ватри осам тона шећера, чинећи врућину неподношљивом.

Зидари, који су у паничној журби тестерисали решетке на малом прозору складишта, зачуше неколико узастопних прасака налик на пушчане хице: конзерве с храном експлодирале су од топлоте...

Прекасно је

Негде пред подне тог октобарског дана 1968. године, продавачица Керол Моуз напустила је приземље велике лондонске самопослуге. Хтела је да искористи што нема много муштерија и да из складишта на првом спрату донесе нову робу. Али, само што је ушла у ходник, осетила је дим, а одмах затим опазила да у удаљеном углу гори гомила картонских кутија. Пламен је лизао зидове и пео се до саме таванице.

Керол је одмах подигла узбуну. Млади шеф самопослуге Ричард Џонс излетео је из своје канцеларије и потрчао у радњу, наређујући продавцима да је напусте.

– Брже, брже! – викао је док је особље, не схватајући о чему се ради, споро и са гунђањем остављало посао.

У међувремену Керол се попела у кантину поред складишта да упозори службенике који су се налазили на ручку. На вест о пожару сви су скочили и појурили у приземље, кроз пламен који је већ захватио степениште. Керол је застала да провери има ли кога у тоалету, а затим потрчала за њима. Прекасно! Пламен је већ узео маха и потпуно затворио пут.

Осврћући се панично око себе, Керол је приметила да није сама. Четири колеге стајале су на излазу из кантине и беспомоћно гледале у њу. Биле су то 16-годишње трговачке помоћнице Анџела Вилоуби и Џенис Едвардс, 28-годишња Кетлин Кинг и 18-годишњи Ричард Хезлоп.

– Брзо, кроз прозор у тоалету! – узвикнула је Керол.

Сви појурише у том правцу. Али, одмах су увидели да је прозор сувише мали да би се могли провући, а уз то га је од тла раздвајало читавих шест метара.

Задиркују нас!

У међувремену пламен је већ стигао до врха степеништа.

– И у складишту постоји прозор! – прва се сетила Керол.

Сви нестадоше у густом, црном диму.

Само што су ушли у складиште, пожар захвати инсталације и светлости нестаде. Црвени одсјај ватре поигравао је на њиховим преплашеним лицима. У полумраку и диму јасно се видео само бели правоугаоник подељен црним линијама.

На прозору су решетке! – узвикну Анџела. Схвативши да више нема наде, девојке почеше да вриште од страха. Кетлин Кинг, мајка двоје деце, плакала је, а астматични Ричард Хезлоп лежао је на једној гомили конзерви и дахтао.

За то време на равном крову испод складишног прозора седело је шест грађевинских радника. Мирно су јели, и не слутећи шта се догађа у њиховој непосредној близини. У једном тренутку, подигли су главе и угледали девојку како иза прозорског стакла нешто виче и маше рукама. Само су се насмејали, мислећи да их задиркује.

Тада Кетлин замахну песницом и разби стакло. Керол дохвати прву конзерву која јој се нашла при руци и баци је кроз прозор, умало не погодивши једног радника у главу. За њом излете још једна конзерва: бацила ју је Анџела Вилоуби.

– У помоћ! – повикала је Керол. – Овде гори!

Напољу је већ куљао дим. Радници скочише, а један гурну кроз прозор велики чекић.

– Покушајте да сломите решетке! – викао је. – Лакше је изнутра!

Анџела висока свега метар и тридесет, извила се и из све снаге ударила чекићем, али се занела и пала. Керол дохвати чекић. Она и Кетлин наизменично су ударале, али се решетке и не померише. Кад је видео да тако не иде, зидар Реј Браун спусти се мердевинама с крова да потражи тестеру за метал. Већ после минут-два он и његов колега Хемонд стругали су решетке, док су остали гвозденим полугама покушавали да их разлабаве.

Прво ће Кетлин!

Девојке, поцрнеле од дима, биле су већ на измаку снаге. Пламени језици дотицали су им одећу. „Готово је", помислила је Кетлин чија је рука од ударца у стакло била сва крвава. „Или ћемо се погушити, или изгорети". Ричард Хезлоп је и даље лежао на гомили конзерви.

Најзад, шипке отпадоше. Отвор који се указао био је широк свега пола метра, али довољан за провлачење.

– Прво госпођа Кинг! – рече Керол, и девојке с напором прогураше њено поцрнело тело кроз прозор. Затим дохватише Ричарда Хезлопа који је већ био у несвести.

Тренутак касније сви су седели на крову и удисали пуним плућима. Доле на улици могли су да виде масу узбуђеног света и ватрогасце који су трчали тамо-амо.

– Смешно – причала је касније Анџела Вилоуби – али моја прва мисао кад сам се нашла ван опасности била је: штета, упропастила сам нови бели џемпер!

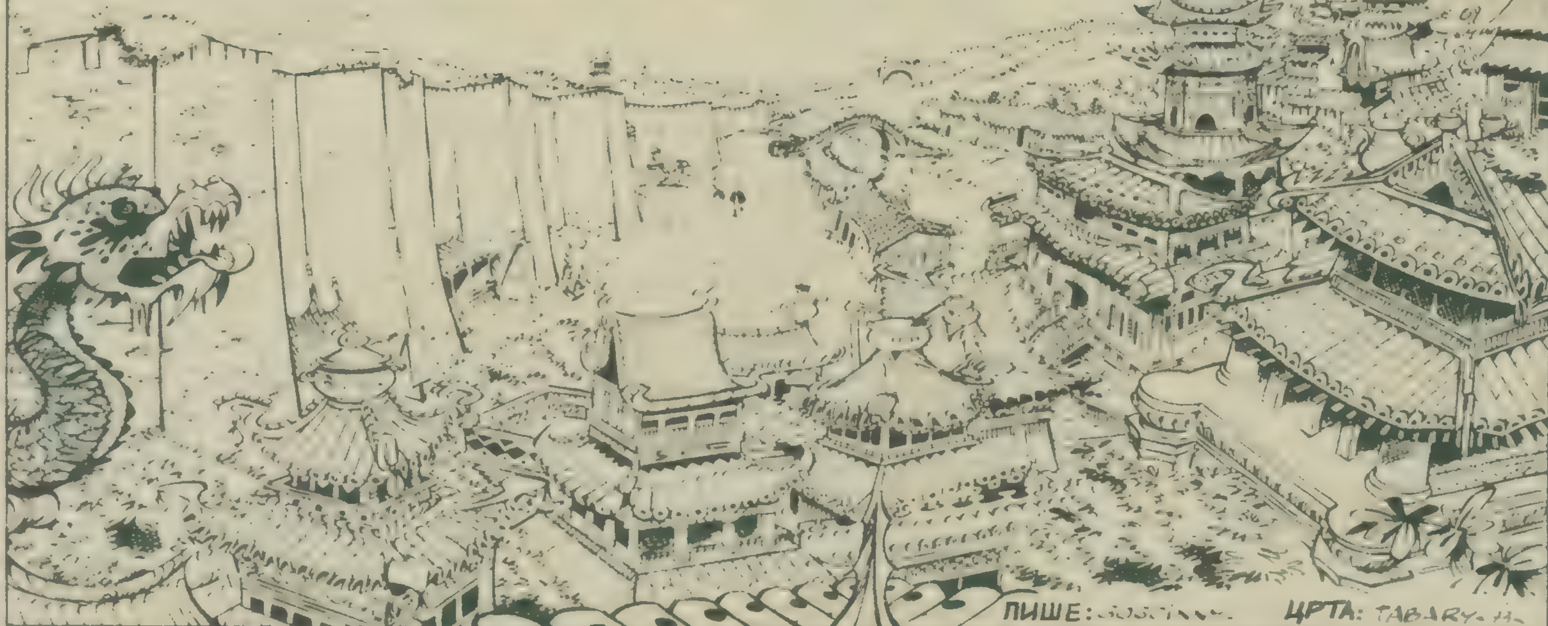
Џемс Портер

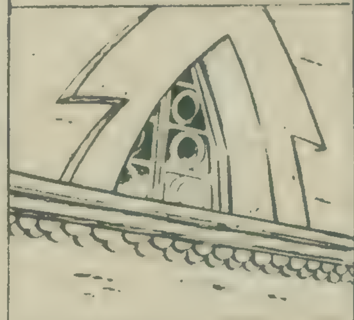
Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

ИЗНОГУД: ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ

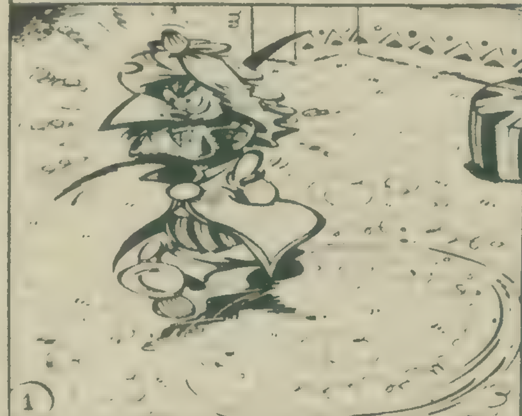
ЕВО ПЕКИНГА У ДОБА ДИНАСТИЈЕ ЈУАН. ИСПОД ПОРЦУЛАНСКИХ КРОВОВА ЖИВЕО ЈЕ ЋУТЉИВИ НАРОД КОЈИ ЈЕ УВЕК ЗАДРЖАВАО ОСМЕХ НА ЛИЦУ...

ДА ЛИ НЕКО ОД ЧИТАЛАЦА ЗНА РАЗЛОГ ОВОЈ ПАТЊИ?
ЈА ЗНАМ! ВЕЛИКИ ВЕЗИР ПАТИ ЈЕР ХОЋЕ ДА ПОСТАНЕ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА!

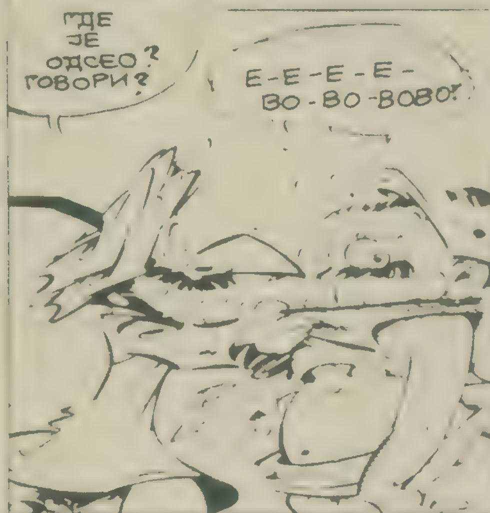

ШТА СЕ ТИ МЕШАШ, МАТОРИ ЈАРЧЕ?! ПРАВИ СИ ЗАМОРАЦ ЦЕРКОПИТЕКУС!

ТИШЕ, ГАЗДА! ЧУЋЕ ТЕ КАЛИФ ПА ЋЕ ТЕ НАБИТИ НА КОЛАЦ!

ВИШЕ ВОЛИМ ДА БУДЕМ НАБИЈЕН НА КОЛАЦ НЕГО ДА НЕ СЕДНЕМ НА ПРЕСТО!
НЕ ПРИМАЈ ТО К СРЦУ, ГАЗДА! МОЖДА ЋЕ СЕ НЕШТО ДЕСИТИ ШТО ЋЕ ПОМОЋИ ОСТВАРЕЊУ ТВОЈИХ ПЛЕМЕНИТИХ ЖЕЉА!

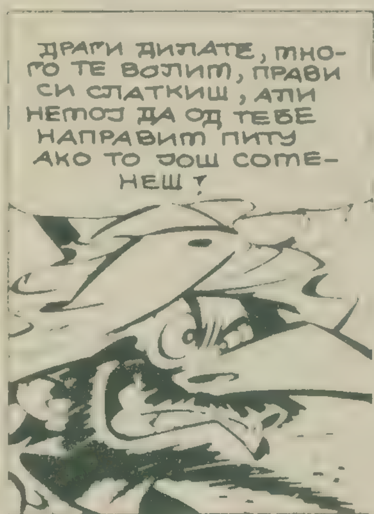

И, ВЕЋ СУТРАДАН...
ГАЗДА, ДЕСИЛО СЕ ОНО НЕШТО!

У БАГДАД ЈЕ СТИГАО ЧУВЕНИ ФАКИР КУДЕКАН КОЈИ ЋЕ СИГУРНО МОЋИ ДА ТИ ПОМОГНЕ!

ГДЕ ЈЕ ОДСЕО? ГОВОРИ!
Е-Е-Е-Е-ВО-ВО-ВОВО!

УЗЈАХАЋУ СЛОНА ПА ПУТ ПОД НОГЕ!
ЕХ...

ЕХ ШТА?!
ЕХ... ВАЉДА ЋУ НЕШТО ДОБИТИ ЗА УСЛУГУ?

ДРАГИ ДИЛАТЕ, МНОГО ТЕ ВОЛИМ, ПРАВИ СИ СЛАТКИШ, АЛИ НЕМОЈ ДА ОД ТЕБЕ НАПРАВИМ ПИТУ АКО ТО ЈОШ СОМЕНЕШ!

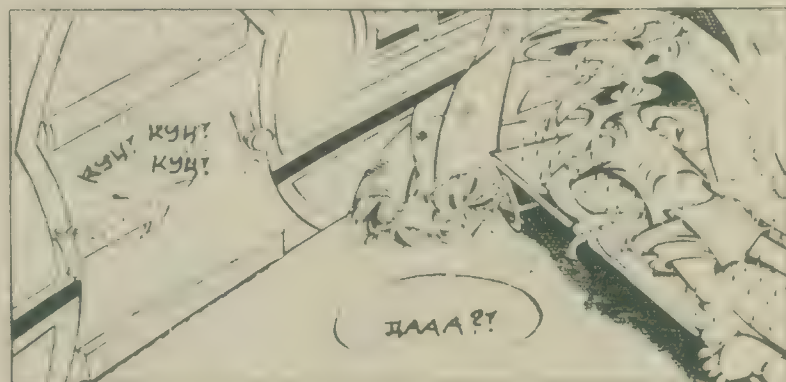

СЛОНА?
СЛОНА
ЗА КАЛИ-
ФА?

СВЕ 10% ЈЕФТИНИЈЕ
НЕГО ДРУГДЕ

СВЕ 10% ЈЕФТИНИЈЕ
НЕГО ДРУГДЕ
ЕВО
ВЕЛИКОГ
ВЕЗИРА!

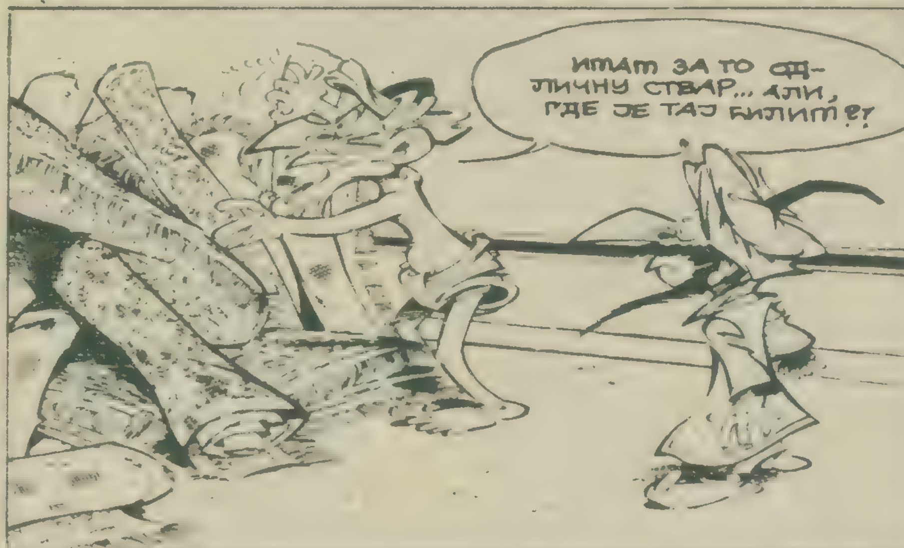

ВЕЛИКИ ВЕЗИР БИО ЈЕ ТОЛИКО ОМРЉЕН ДА СУ УЛИЦЕ ОДМАХ ОПУСТЕЛЕ...

ЧИНИ ТИ СЕ
ДА ЈЕ ОВДЕ?
ФАКИР
КУДЕКАН
ТРГОВАЦ
ТЕПИСИМА

КУЦ! КУЦ!
КУЦ!
ДААА?!

ПОЗДРАВЉАМ ТЕ, КУДЕКАНЕ! ЈА САМ ВЕЛИКИ ВЕЗИР ИЗНОГУД! ДОЗВОЉАВАТЕ...
НЕ БИХ ВАМ ПРЕПОРУЧИО ДА ТУ СЕДНЕТЕ!

ХМ... ХТЕО БИХ ДА НЕСТА-НЕ ЈЕДАН... ХМ... ПРИЈА-ТЕЉ...

ИМАМ ЗА ТО ОД-ЛИЧНУ СТВАР... АЛИ, ГДЕ ЈЕ ТАЈ ЋИЛИМ?!

ЋИЛИМЕ, У-У! ГДЕ СИ? ЋИЛИ-ЋИЛИ-ЋИЛИ-ЋИ-ЛИМЧИЋУ!

АХ! ЕВО ГА!

ОХ, КАКВО ЋИЛИМЧЕ! МЕКО, ПА НЕЖ-НО...
АЛИ ТАКВИХ ЛЕ-ТЕЋИХ ЋИЛИМОВА ИМА У БАГДА-ДУ К'О КУ-СИХ ПАСА!

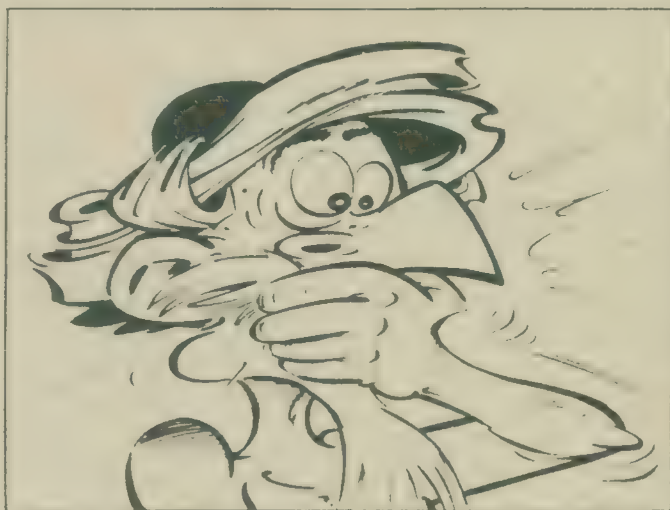

А, НИКАКО, ДРАГИ ГОСПО-ДИНЕ! ОВО ЈЕ ЧАРОБНИ ЋИ-ЛИМ!

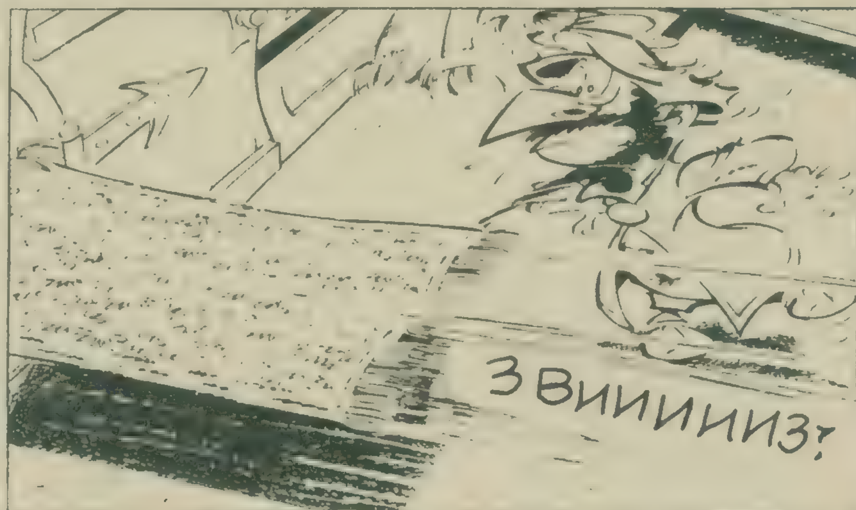

НЕ ПРЕНЕМА-ЖИ СЕ ВЕЋ СВЕ ОБЈАСНИ, ИЛИ ЋЕШ НА КО-ЛАЦ!
ЧИМ СЕ ИЗГОВОРИ ЧАРОБНА РЕЧ, ЋИ-ЛИМ ОДЛЕТИ ВР-ЛО ДАЛЕКО...

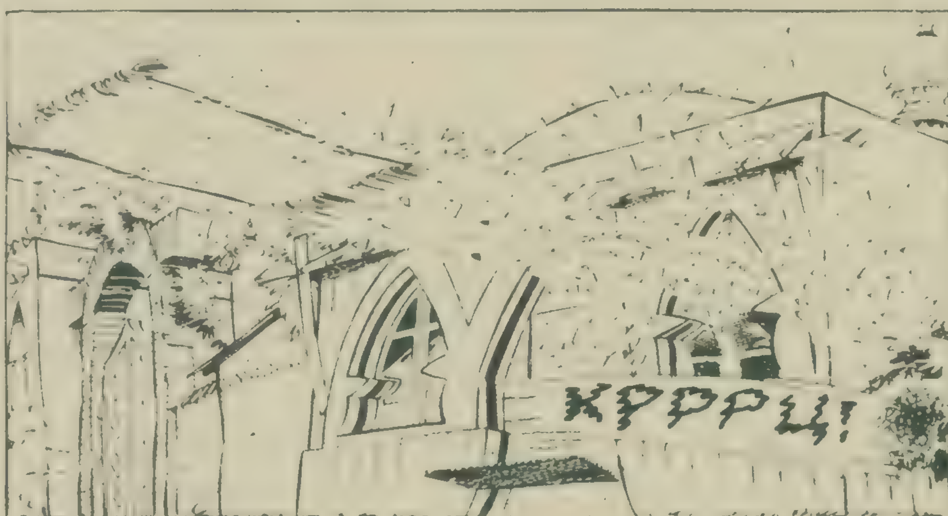

... И ВИШЕ СЕ НИКАД НЕ ВРАЋА! ДОВОЉНО ЈЕ СТА-ТИ НА ЊЕГА И ИЗГОВОРИ-ТИ ТУ РЕЧ!
ГЛЕ, ГЛЕ ЧУДА!

СЕМ ТОГА, ПОГЛЕДАЈТЕ БОЈЕ: ПОСТОЈАНЕ И УВЕК У МОДИ! ПРВОКЛАСАН КВАЛИТЕТ!

А ТА ЧАРОБНА РЕЧ?
БАРБАПАПА!

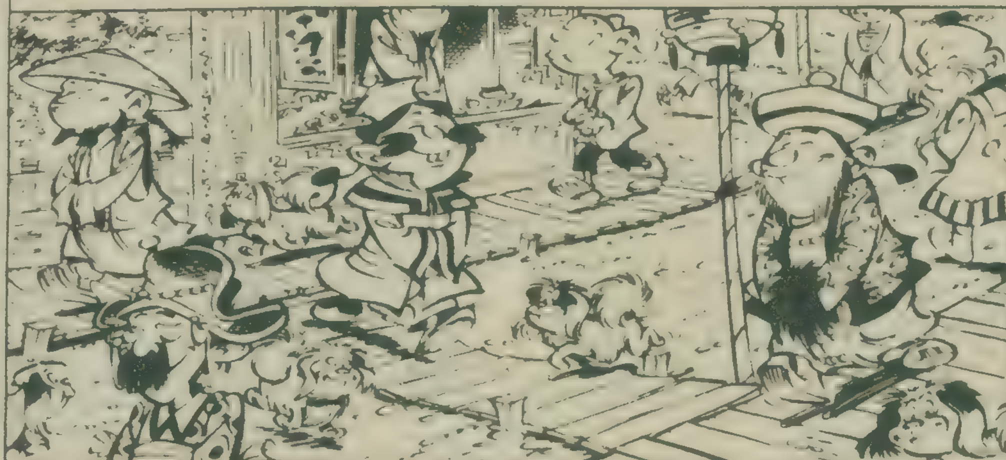

ЗВИИИИИЗ!

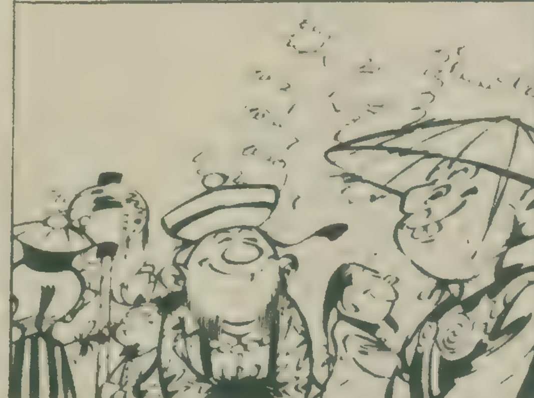

КРРРЦ!

УЖАС! ОДЕ МОЈ ЋИЛИМ ЗАУВЕК!

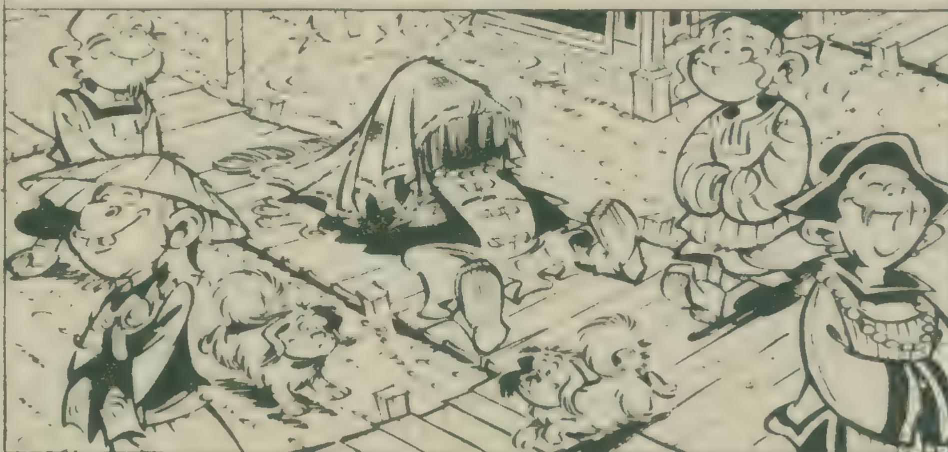

А САД ДА ТРКНЕМО ДО ПЕКИНГА И ПОГЛЕДАМО ШТА СЕ ТАМО ДЕШАВА...

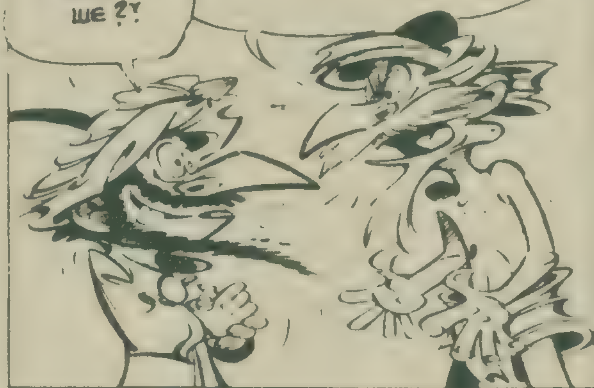

МАНДАРИН ЈЕ ПОШАО У ШЕТЊУ...
5

Личи се упутио у најелегантније шеталиште у граду...

Свуда мир и тишина и сви се непрестано тајанствено смешкају...

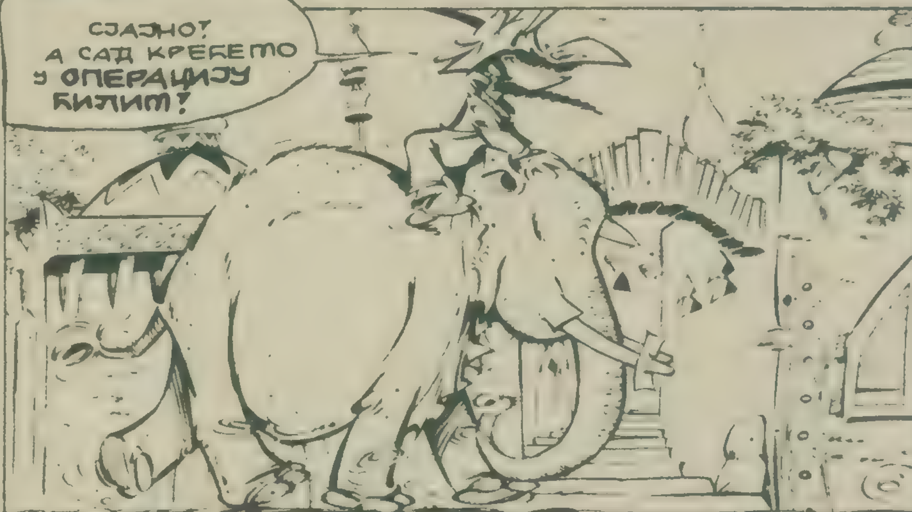

ЦАП!

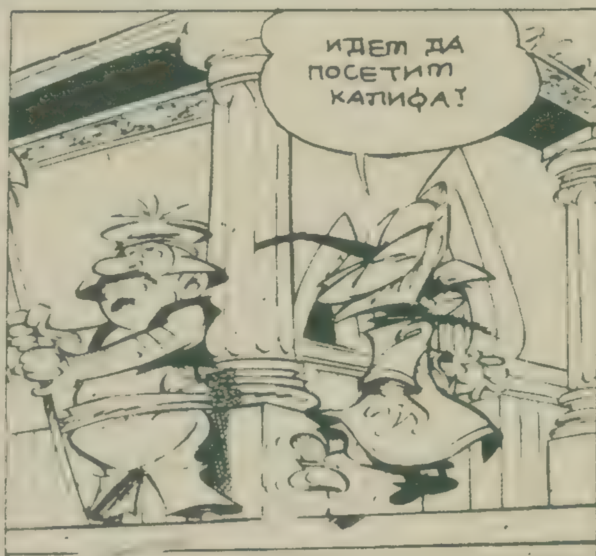

... јер лепо васпитани људи у овом граду не показују своја осећања...

Хм... значи, то билимче функционише?!
Да! А сад ми дугујете четири хиљаде златника!

Таман посла! Нисам купио твој билим, а чаробну реч САМ си рекао!
?
Али, да ви нисте били ту, ја је не бих рекао!

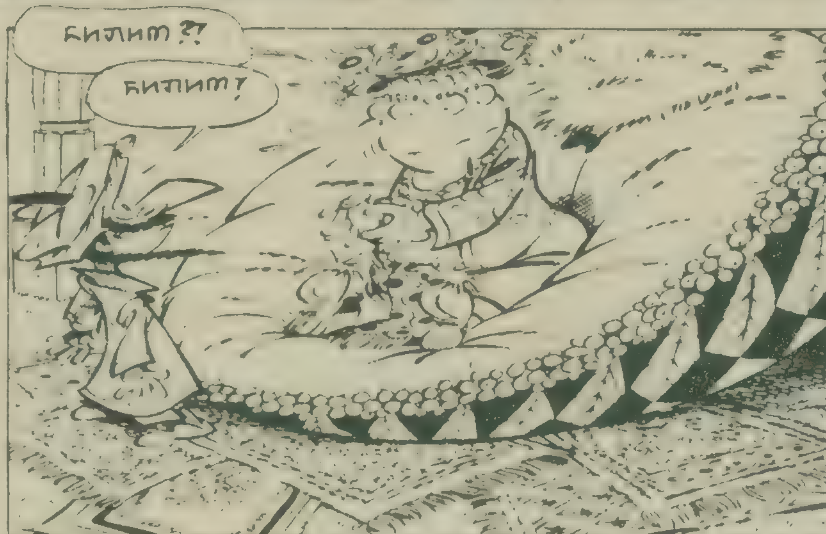

Слушај, нађи ми још један такав билим, платићу ти сувим златом!
Волим суво злато о... одмах! Трчим!

Сјајно! А сад крећемо у ОПЕРАЦИЈУ БИЛИМ!

ИДЕМ ДА ПОСЕТИМ КАЛИФА!

ОХ, ТО ЈЕ МОЈ ДОБРИ ИЗНО-ГУД!
ДОНЕО САМ ТИ ПРЕДИВАН ПОКЛОН, ГОСПО-ДА-РУ!

ПОКЛОН? ОХ! КАКАВ ПОКЛОН? КОЛИКИ?
ЈЕДАН ЋИЛИМ!

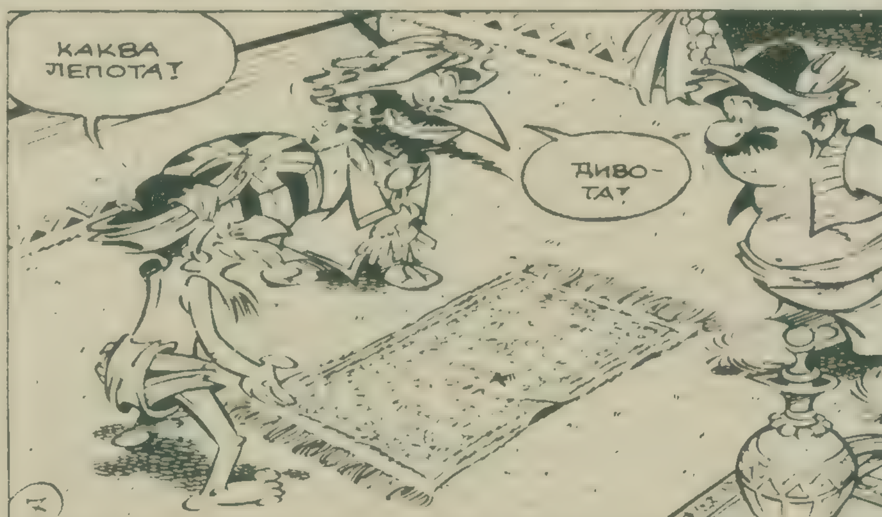

ЋИЛИМ?!
ЋИЛИМ!

АЛИ, ЈА ИМАМ ТОЛИ-КЕ ЋИЛИМЕ! ЗАМЕНИЋУ ИХ ЛИНОЛЕУМОМ, ЈЕР СЕ ЛАКШЕ ОДР-ЖАВА ...

ИМАЋЕШ ЈОШ ЈЕ-ДАН ЋИЛИМ ХТЕО-НЕ ХТЕО!

УФ! ТЕШКО ЈЕ УГОДИТИ ЉУДИ-МА!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ ...
ДОНЕО САМ НЕШ-ТО ВЕЛИКОМ ВЕЗИРУ!
ДВОРИШНЕ СТЕПЕНИЦЕ, СО-БА ДЕВЕТ!

КАКВА ЛЕПОТА!
ДИВО-ТА!

За то време у далеком Пекингу Ли-чи је и даље шетао...

Као и свако у Пекингу, загледао је с дивљењем растиње и птице...

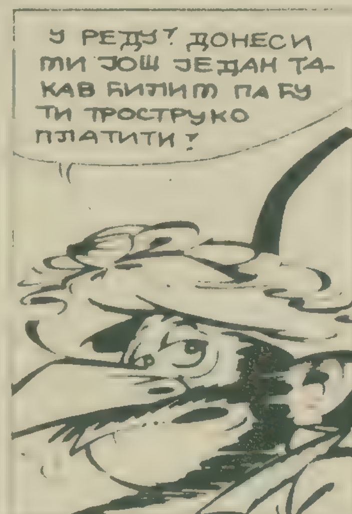

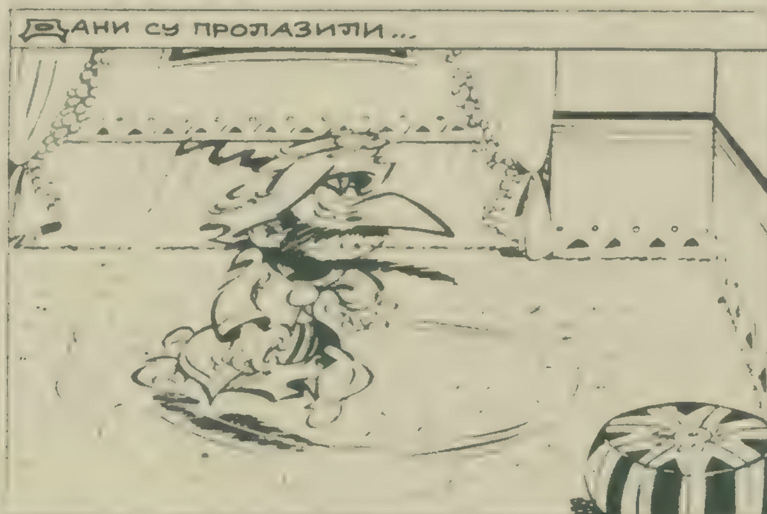

ИЗВИНИТЕ ШТО САМ ВАС ОБОРИО, АЛИ МОЖЕТЕ ЛИ МИ ПОКАЗАТИ ПУТ ЗА БАГДАД?

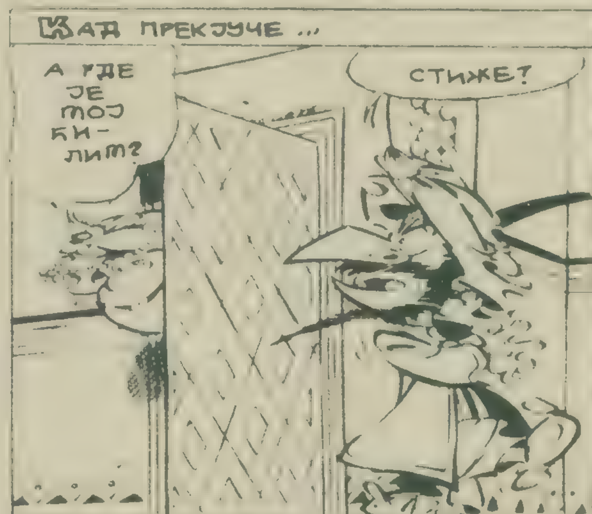

А САД ОСТАВИМО МАНДАРИНИ ЛИЧИЈА ДА УЖИВА У ПРИРОДИ...
БАРБАПАПА! ХАЈДЕ, ПОЛАЗИ! РЕКАО САМ БАРБАПАПА!

Е, САД МИ МОРАШ ПЛАТИТИ! ОВОГА ПУТА НИСАМ ЈА РЕКАО ЧАРОБНУ РЕЧ!

У РЕДУ! ДОНЕСИ МИ ЈОШ ЈЕДАН ТАКАВ ЋИЛИМ ПА ЋУ ТИ ТРОСТРУКО ПЛАТИТИ!

СВАКАКО, АЛИ САМИ ДОЂИТЕ ПО ЊЕГА! НИСАМ ЈА ФАКИР НОСАЧ!
ДА, ДА... СВАКАКО... АЛИ У ТАЈНОСТИ!

ДАНИ СУ ПРОЛАЗИЛИ...

КАД ПРЕКЈУЧЕ ...
А ГДЕ ЈЕ МОЈ ЋИЛИМ?
СТИЖЕ!

ЈУЧЕ ...
ГДЕ ЈЕ МОЈ ЋИЛИМ?
ДОБИЋЕШ ГА!

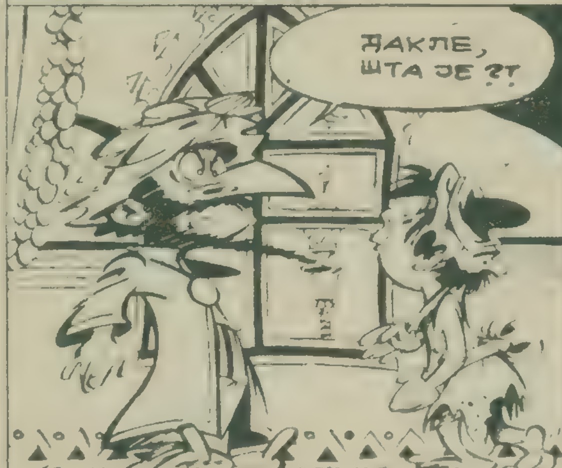

КОНАЧНО, ДАНАС ...
ХОЋЕ ЛИ СКОРО МОЈ ЋИЛИМ?

СУТРА УЈУТРО ...
СПАВАШ ЛИ, ДОБРИ МОЈ ИЗНОГУДЕ?

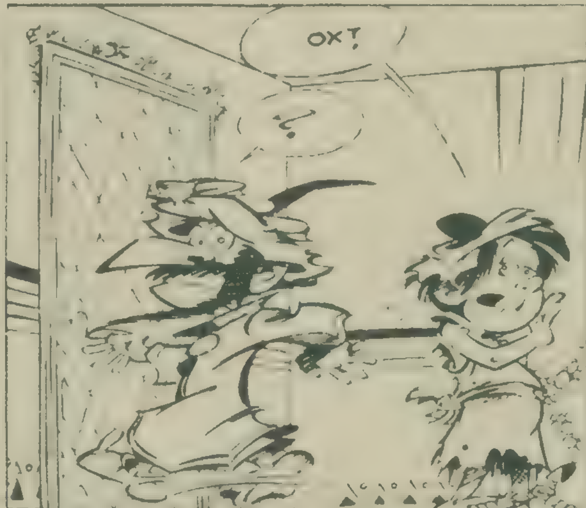

ПРОБИ МИ УШИ С ТИМ ЋИЛИМОМ, ГОСПОДАРУ! АКО НАСТАВИШ ТАКО, НИШТА ОД ЊЕГА!

ДОБРА ИДЕЈА! ЈА БИХ РАДИЈЕ КОЛАЧ С ЈАГОДАМА!
!

НЕ! ДОБИЋЕШ СВОЈ ЋИЛИМ!
АКО ЧИНИ ЗАДОВОЉСТВО **ТЕБИ**, МЕНИ НЕ ЧИНИ!

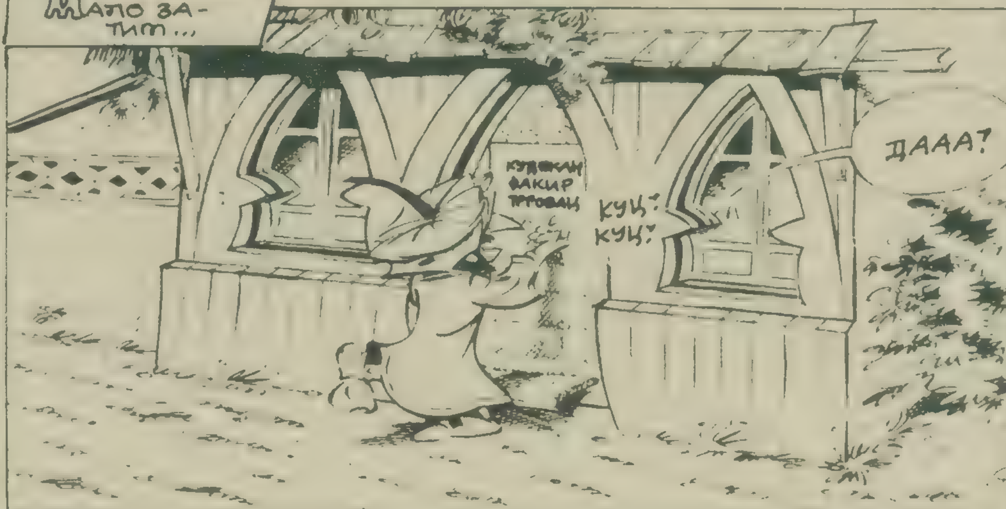

НАЈЗАД ПРЕКОСУТРА ...
ДАКЛЕ, ШТА ЈЕ ?!

НЕКО КО ВАС ПОЗНАЈЕ ЧЕКА ВАС НА МЕСТУ - ВИ ЗНАТЕ ГДЕ!
ОДМАХ ДОЛАЗИМ!

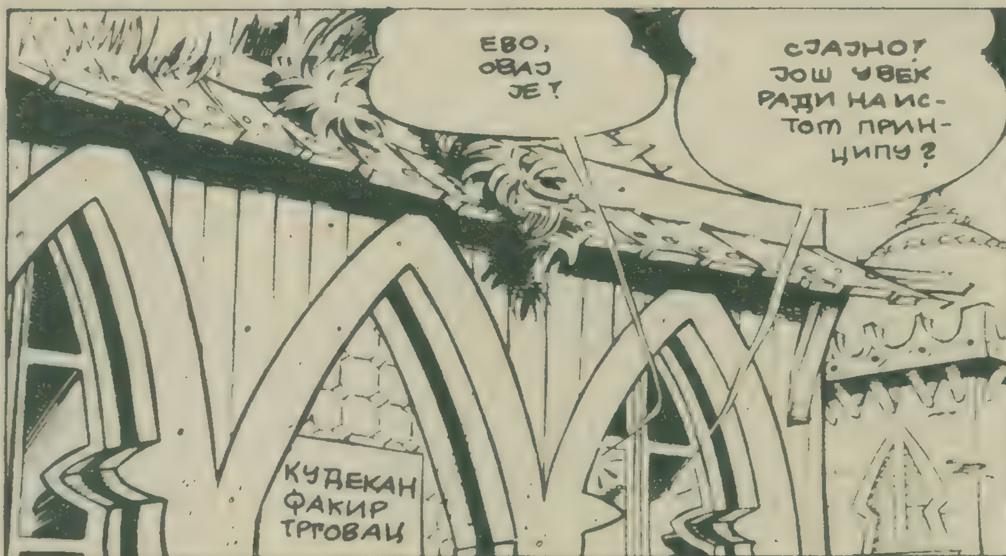

ОХ!
?

ШТА 'ОЋЕШ?
УСЛУГА НИЈЕ УКЉУЧЕНА!

АКО НЕ ЖЕЛИШ ДА ДОБИЈЕШ **ОНО** ШТО ТИ СЛЕДУЈЕ ... **ТАМО** ГДЕ ЈА МИСЛИМ, БРЖЕ СЕ ВРАТИ ОДАКЛЕ СИ ДОШАО!

МАЛО ЗАТИМ ...
ФАКИР
ТРГОВАЦ
КУЦ! КУЦ!
ДААА?

ЕВО, ОВАЈ ЈЕ!
СЈАЈНО! ЈОШ УВЕК РАДИ НА ИСТОМ ПРИНЦИПУ?
КУДЕКАН ФАКИР ТРГОВАЦ

ДА, АЛИ... МОЛИМ, ОПРЕЗНО! НЕ ИЗГОВАРАЈМО ТУ РЕЧ!
ЗА КОГА МЕ ТИ СМАТРАШ!

БАРБАПАПА!

КРРРРЦ!
КУДЕКАН ФАКИР ТРГОВАЦ
ЗВИИИИИЗ!

МАНДАРИН ЛИЧИ НАСТАВЉА ШЕТЊУ ОКО ЦАРСКОГ ДВОРЦА...
СТАНИТЕ... ПОМОЗИТЕ МИ ДА ПОПРАВИМ СВОЈ ЋИЛИМ..

ГЛЕДАЈТЕ, ТРЕБА ДА ФУНКЦИОНИШЕ...

... КАД СТАНЕМ НА ЊЕГА...

БАРБАПАПА!

ФЛОП!

ОВАЈ ТИП ЈЕ ПОТПУНО ОТКАЧЕН!

И ДОК ОКО ЊЕГА ПРОЛАЗЕ РАВНОДУШНИ ШЕТАЧИ, ДИЛАТ ЛАРАТ НЕ ЗНА ОДАКЛЕ ДА ПОЧНЕ ...

АЛИ, НИШТА НИСАМ РЕКАО, ВЕЛИКИ ВЕЗИРУ! МОРАТЕ ГА ПЛАТИТИ!
НЕ ПАДА ТИ НА ПАМЕТ!

НИСАМ ЈА КРИВ ШТО ТИ ИМАШ БЛЕСАВОГ ПАПАГАЈА!
ЗДРАВО, КОКО!

НАПРАВИ ТИ НОВ ЋИЛИМ И ПЛАТИЋУ ЧЕТВОРОСТРУКО!

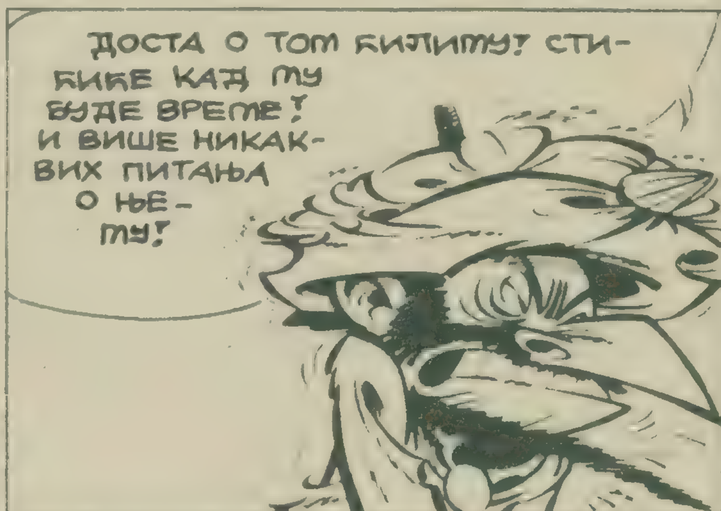

ЕХ, НЕ МИСЛИТЕ ДА БИСТЕ МОГЛИ ДА МИ ДАТЕ ШТОГОД УНАПРЕД!

БАШ СИ СЛАДАК! ЗАИСТА НЕ МИСЛИМ ДА ТИ ИШТА ДАМ УНАПРЕД!

У РЕДУ, НАПРАВИЋУ ТИ ЋИЛИМ, АЛИ МИ ЈЕПОНЕСТАЛО СИРОВИНА ПА ЋЕ БИТИ МАЛИ!
НЕМА ВЕЗЕ! ГЛАВНО ЈЕ ДА МОЖЕ ДА ОДЕ ДАЛЕКО!
12

УХ, ШТО МЕ ТАЈ ТИП ЗАМАРА..., БРРР! НОЋИ ПОСТАЈУ ХЛАДНИЈЕ, ПА МОРАМ ДА НАПРАВИМ ПОКРИВАЧ ОД БОДЉИКАВЕ ЖИЦЕ!

НА ДВОРУ...
А МОЈ ЋИЛИМ?

ДОСТА О ТОМ ЋИЛИМУ! СТИЋИЋЕ КАД МУ БУДЕ ВРЕМЕ! И ВИШЕ НИКАКВИХ ПИТАЊА О ЊЕМУ!

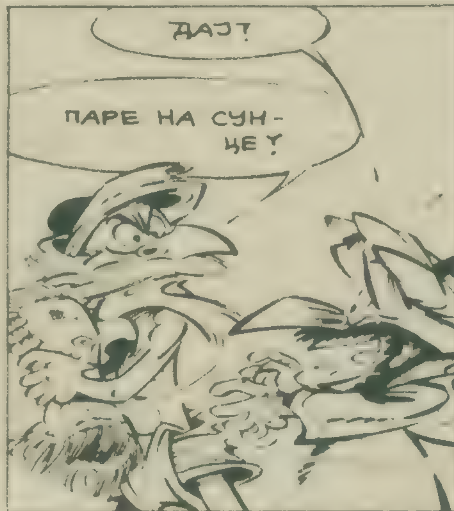

У РЕДУ! НЕ ТРЕБА МИ ТАЈ ТВОЈ ЋИЛИМ! ИМАМ ИХ И ОНАКО МНОГО!
БУУУА! БУУУА!

ОВО ЈЕ ПРЕВИШЕ! МОЈИ НЕРВИ НЕЋЕ ИЗДРЖАТИ!
ХМ... ВЕЛИКИ ВЕЗИРЕ...

ШТА ЈЕ?!

ТРАЖИ ВАС НЕКИ ЧОВЕК, ЛОШЕ ОДЕВЕН...

НАЗАД, КУДЕКАНЕ!
О, ДА...
ПОТПУНО ЈЕ ЛУД!

ДАЈ!
ПАРЕ НА СУНЦЕ!

ГЛЕ, МОЛИМ ТЕ! АКО САМО ПРИШАП-
НЕМ СВОЈИМ ЉУДИ-
МА, ОДЕ ТИ ГЛАВА!

А ЈА ЋУ РЕЋИ БАРБ...

НЕ! ПЛАТИЋУ!

ДА ЗНАШ: ЋИЛИМ ФУНКЦИОНИШЕ САМО АКО ЈЕ НЕКО НА ЊЕ-МУ!

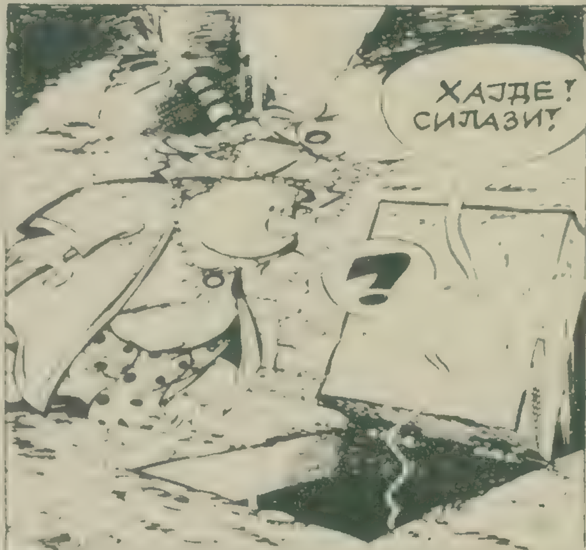

ГОСПОДАРУ! ЈУ-ХУ! ГОСПОДАРУ!

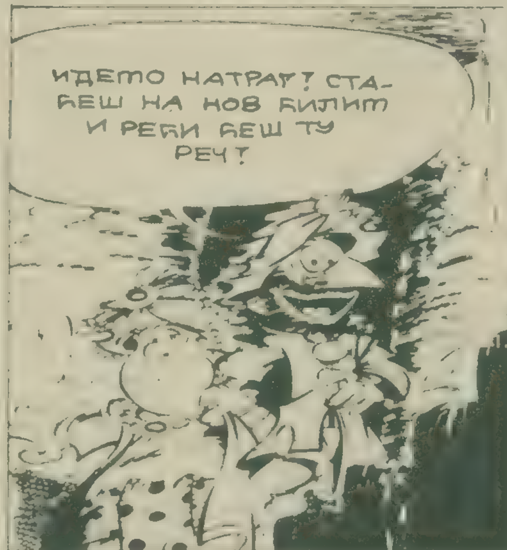

ТО ЈЕ ТАЈ ТЕПИХ? ПА НИЈЕ НИ ЛЕП НИ ВЕЛИКИ! РАДИЈЕ БИХ КОЛАЧ ОД ЈАГОДА!
ЧЕКАЈ! ПОСТО-ЈИ И ЧАРОБ-НА РЕЧ!

КАКВА ЧАРОБНА РЕЧ?
ДОБИ!

КУДА ЋЕМО?
ДА РАЗГО-ВАРАМО У ЧЕ-ТИРИ ОКА!

АХ, ПРИСЕЋАМ СЕ! ТО СУ ПОДЗЕМНЕ САМИЦЕ!

ХАЈДЕ! СИЛАЗИ!

ЧАРОБНА РЕЧ ЈЕ БАРБАПАПА!
БАРБАПАПА?
БАРБАПАПА!

ИДЕМО НАТРАГ! СТАЋЕШ НА НОВ БИЛИМ И РЕЋИ ЋЕШ ТУ РЕЧ!

ОДЛИЧНО! А САД КАЖИ ЧАРОБНУ РЕЧ!
ПАПАБАРБАР!

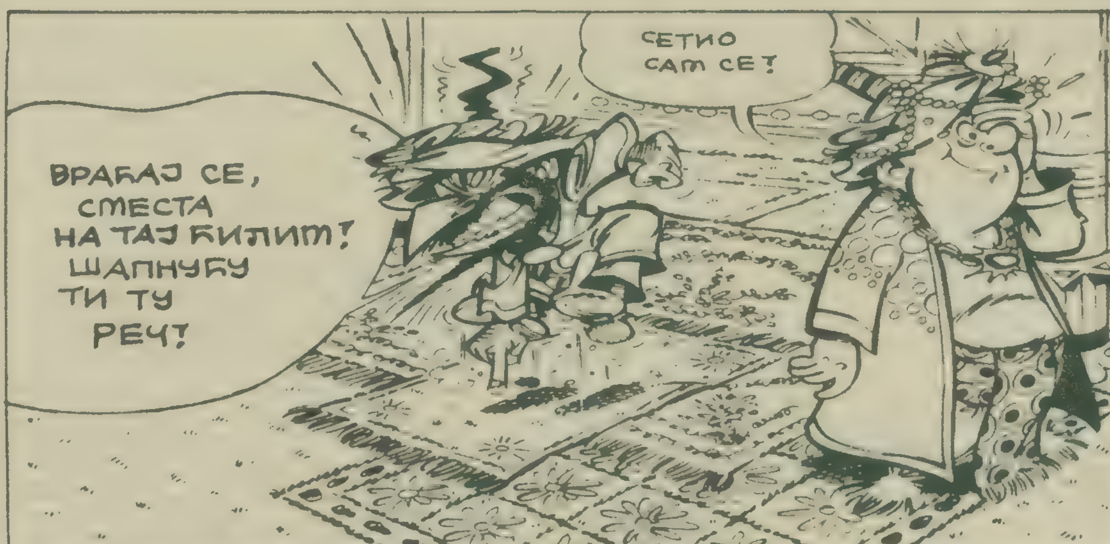

ЗАО ШТО МЕ НЕРВИРАШ, ГОСПОДАРУ! НИСИ У СТАЊУ ЈЕДНУ РЕЧ ДА ЗАПАМТИШ!

БАРБАПА ?
НЕ!

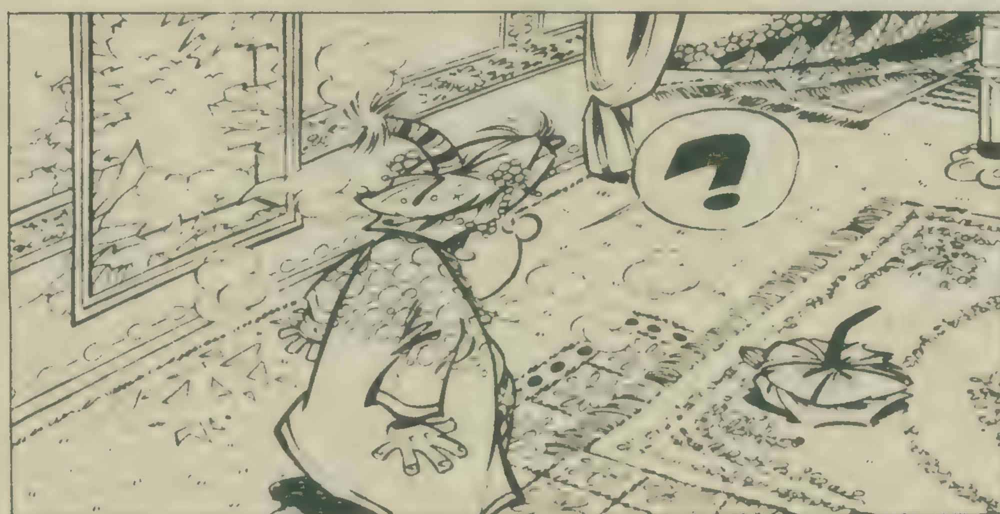
ПАРПАРБА !
НЕ!

БАБАПАРПАР ?
НИЈЕЕЕ!

Е, САД ТИ ЈЕ ДОСТА ТОГ БИЛИМА И ТОГ БАБАБАКАЊА!

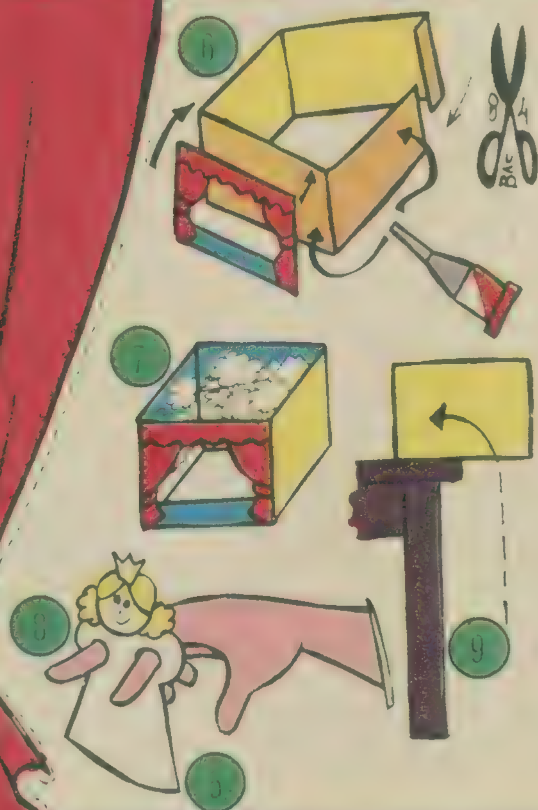

ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ ПОЛО ЈЕ ПРИЧАО И О ДВОЈИЦИ ЧУДАКА КОЈИ ПОРЕД РАВНОДУШНИХ ПОСМАТРАЧА БЕЗ ПРЕСТАНКА ПРИЗИВАЈУ НЕКО БОЖАНСТВО...

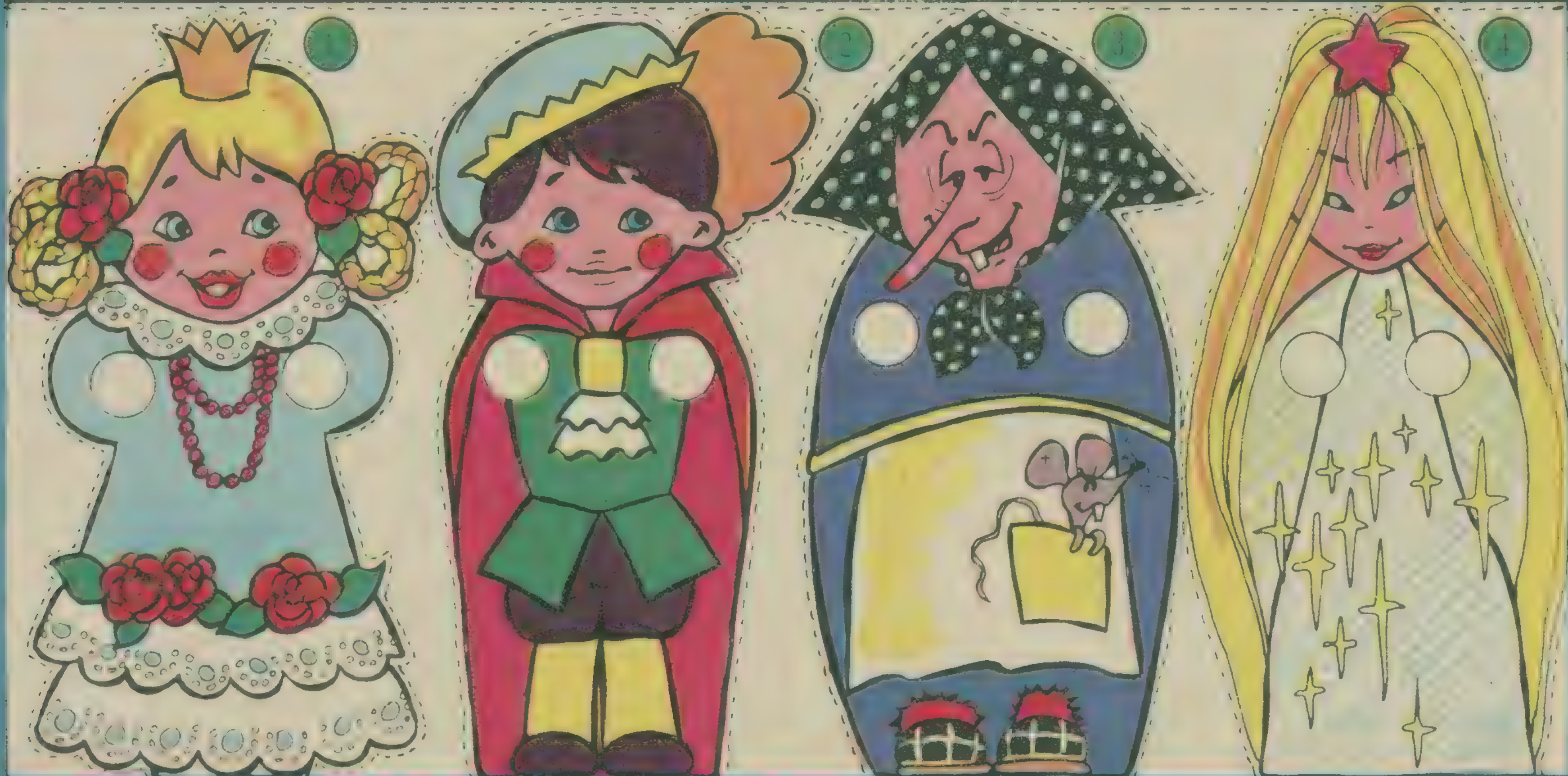
Зашто не бисте сами направили позориште лутака од папира. Рам за овај текст представља лице позорнице а глумци су лутке – лепа принцеза (црт. 1), храбри принц (црт. 2), гадна вештица (црт. 3) и добра вила (црт. 4). Лутке исеците, залепите на средње јак картон па исеците кружиће на местима где треба да буду руке и ту провуците прсте (црт. 5). Када водите лутку на позорницу, померајте руку лево-десно и покрећите прсте тако да се добија утисак да је лутка жива. Ако су вам отвори за прсте мали, проширите их према својој мери али пазите да не направите сувише велике отворе. Исеците лице позорнице, а од траке картона или хамера, чија је ширина иста као и ширина позорнице, направите бину тако што ћете картон савити и залепити као на црт. 6. Када залепите лице позорнице, просеците и картон тако да позорница буде спреда шупља, а унутра где треба да буде декор излепите неке слике (рецимо са старих календара) са мотивима природе (шуме, море старе куће и сл.) као што се види на црт. 7. Позорницу поставите на ивицу стола или столице као на црт. 9, тако да можете са задње стране да провучете руку и водите лутку. У следећем броју: Како да направите змаја и декор за позорницу.

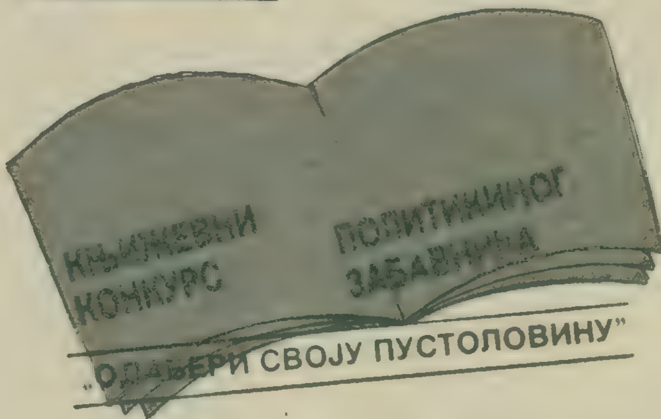
Цицин кутак

ЗАБАВНИКОВО ПОЗОРИШТЕ ЛУТАКА

ТРЕЋЕ КОЛО

Из претходна два кола сте могли да видите да за маштовите задаци нису били тешки. Данас објављујемо **треће** коло са одломком из романа **„Тајна пирамида" Ричарда Брајтфилда из библиотеке „Одабери своју пустоловину" у издању „Народне књиге" из Београда.**

Пошто прочитате одломак – погледајте упутства и напомене.

Трећи роман из библиотеке „Одабери своју пустоловину"

РИЧАРД БРАЈТФИЛД

ТАЈНА ПИРАМИДА

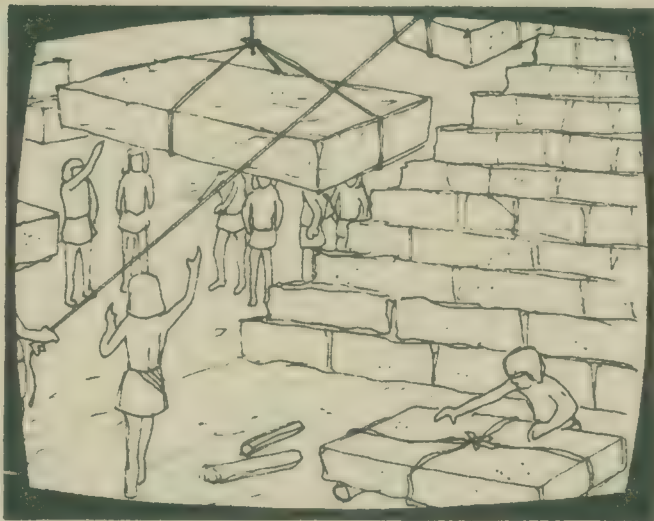
Кратак садржај: Са Брусом, сјајним научником и светским путником, летиш за Египат. Циљ вашег пута је истраживање пирамиде у Гизи. Још у току лёта примећујеш да на вас мотри један од путника у авиону. По доласку у Каиро незнанац ти у пролазу дотура цедуљицу на којој пише: „Чувај се сфинге". Брус и Хасан, директор египатских старина, сматрају да неко жели да вас спречи у откривању тајне неограничене енергије. Уз помоћ батеријских лампи и конопаца, кроз подземни тунел, продирете у унутрашњост једне од пирамида али одмах долази до неочекиване експлозије. После експлозије откривате тајна врата која се пред вама аутоматски отварају. Просторија у коју потом улазите личи на модерну, добро опремљену лабораторију. На једном зиду се појављује екран на коме почиње емитовање филма о древном Египту.

КУПОН БРОЈ 3

(Име и презиме)

(Улица и број)

(Поштански број и место)

На екрану се видело како граде пирамиду.

ПОЗДРАВЉАМ ВАС ИЗ ПРОШЛОСТИ

„Ово личи на некакав научно-фантастични филм", кажеш.

„Не бих рекао да је то научна фантастика", каже Брус. „Мислим да видимо нешто стварно."

„Не будите смешни", каже Хасан. „Сваки археолог зна да су хиљадама радника биле потребне десетине година да саграде пирамиде".

Брус одмахује главом. „Сваки од ових блокова тежи две до три тоне. Тако су лепо спојени да се у саставке не може увући ни најтањи папир. Да ли ико **стварно** зна како су овамо допремили те блокове?"

Слика се замути. Нека врста магле преплави екран а онда се разиђе. Пирамида је завршена. Али каква пирамида! Изгледа да је рано јутро. Горња трећина пирамиде обложена је златом, углачаним до сјаја огледала. Остатак пирамиде је у виду водоравних трака све до подножја, обојен дугиним бојама.

Рано јутарње сунце захвата врх пирамиде и баца заслепљујући сноп светлости право у небо.

Толико си опчињена овим призором да ти је потребно неколико минута да схватиш да се троугласти екран постепено повећава.

Док посматраш, цео зид просторије постаје екран, а остала три зида потпуно ишчезавају. Блештав под остаје, али се чини да стојиш у древном Египту.

Једна особа, по изгледу свештеник или високи достојанственик, као да вас је опазила издалека. Прилази ближе и позива вас.

„Ако напустимо ову платформу, мислиш да ћемо моћи да се вратимо?" питаш Бруса.

„Немам појма како функционише овај механизам", одговори Брус. „Чак нисам сигуран да смо ишта безбеднији ако останемо где смо."

Кад почнете да силазите с платформе, та прилика се приближава и поздрави вас.

„Име ми је Имхотеп. Поздрављам вас из прошлости."

„Таман сам за тренутак помислила да се налазим у прошлости", кажеш.

„Не, у овом тренутку ја нисам уистину овде, а ти се ниси вратила у древни Египат. Ово је снимак – тродимензионални холограм. Моја слика је програмирана да реагује на поједине особе каква си ти. Иако можеш осетити чврстину моје руке – ево додирнућу ти руку – то је само илузија. Исувише је сложено да објашњавам, али твоји потомци ће то једног дана разумети, баш као што **ти** знаш да док слушаш радио у кутији нема никаквих човечуљака који производе звуке."

„Ти си најславнија личноот у египатској историји", каже Хасан. „Ти си био – или јеси – највећи геније који је икада живео."

„Тачно је да сам малчице помогао вашој врсти. Научио сам вас основама архитектуре, земљорадње, математике, технике и медицине. То је било пре пет хиљада година. Али нисам сигуран да сам мудро поступио. О томе ћу морати да одлучим кад нађем времена да се вратим. Ваша планета спада у мој опсег посматрања али је далеко, на самом рубу галаксије."

Док говори, Имхотепова слика као да се помало замућује.

„Извињавам се због краткоће нашег сусрета", наставља Имхотеп. „Надам се да ваша цивилизација цвета. Једног дана ћете ви, или ваши потомци, кроз огромно пространство космоса доћи **мени** у посету. Бићете добродошли. За сада, до виђења."

Имхотеп – живео 3000 године пре нове ере, египатски лекар (врач), архитекта и мудрац кога су Египћани после смрти прогласили за бога и подигли му многе храмове.

УПУТСТВА И НАПОМЕНЕ

Читаоцима који желе да се опробају у писању пустоловних текстова пружамо две могућности:
Прва могућност је да се, пошто прочитате овај одломак романа „Тајна пирамида" ставите у положај главног јунака и започету пустоловину завршите онак како ви желите.
Друга могућност је да опишете неку доживљену или измишљену пустоловину.

У оба случаја ваш текст не сме да буде дужи од две куцане странице на машини (једна страница 25 редова).

Све маштовите читаоце који напишу пустоловни текст (према првој или другој варијанти) очекује једна од 78 вредних и занимљивих награда – у сваком колу по 1 прва, 10 других, једна трећа и специјална награда за школу чији ученик освоји прву награду.

ШАНСА ЗА СВЕ ЧИТАОЦЕ

Сваки читалац, без обзира да ли учествује у конкурсу, који у књижару „Народне књиге" донесе овај жетон или га са својом адресом пошаље на адресу: „Народна књига" Тадеуша Кошћушка 82 – 11000 Београд, кад купи или наручи девет књига, десету добија бесплатно. Купљене књиге добија уз специјални попуст издавача а њих можете одабрати према списку који објављујемо на следећој страни!

ПОСЕБНО УПОЗОРЕЊЕ

Књиге библиотеке „Одабери своју пустоловину", из којих објављујемо одломке за конкурс, однедавно можете купити и на свим киосцима на којима купујете „Политикин забавник".

НАГРАДЕ ЗА НАЈБОЉЕ РАДОВЕ

ПРВА – ВЕЛИКА ИЛУСТРОВАНА ИСТОРИЈА СВЕТА у четири тома
ДРУГА – ДЕСЕТ НАГРАДА ПО ДЕСЕТ КЊИГА
ТРЕЋА – БИБЛИОТЕКА „ОДАБЕРИ СВОЈУ ПУСТОЛОВИНУ" 6 књига
СПЕЦИЈАЛНА НАГРАДА ЗА ШКОЛЕ – ДВЕ БИБЛИОТЕКЕ: „ОДАБЕРИ СВОЈУ ПУСТОЛОВИНУ И „ЗВЕЗДАНА СТАЗА" обе по 6 књига.
Поред тога најбољи радови ће бити објављени у „Политикином забавнику" и хонорисани.

КАКО СЕ ШАЉУ РАДОВИ

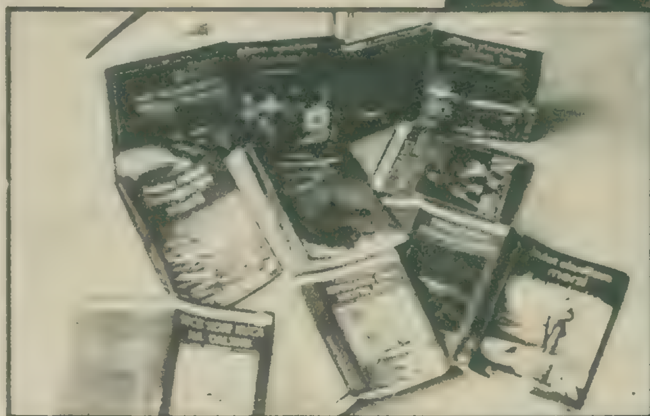
Ваше текстове за конкурс можете слати одмах после сваког кола, а најкасније до 10. новембра 1984. године. Специјални жири прегледаће све радове по завршетку конкурса и прогласити најбоље.

На полеђини свог рада залепите купон који објављујемо у сваком колу и на њему читко упишите своје име, презиме, улицу и број, поштански број и место и пошаљите на адресу: „Политикин забавник", Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 са назнаком „ПУСТОЛОВИНА".

НЕ ЗАБОРАВИТЕ: жетон вам служи за куповину књига а купон за учешће на конкурсу!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ ЧЕТВРТО КОЛО.

Ове књиге можеш да купиш уз жетон

ИЗДАЊА ЗА ДЕЦУ

1. Д. Радовић: ПОНЕДЕЉАК, УТОРАК, СРЕДА, ЧЕТВРТАК 2.400.–
2. М. Витезовић: ИЗАБРАНЕ И НОВЕ ПЕСМЕ 600.–
3. М. Данојлић: ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦУ 1–3 360.–
4. Д. Лукић: ПЕСМЕ ЗА ДЕЦУ 1–3 330.–
5. Д. Ерић: ПОЕМЕ 1–3 II издање 750.–
6. Д. Радовић, Д. Петричић: ТВ КУВАРИЦА 250.–
7. С. Пејаковић: ЗА ТВОЈ РОЂЕНДАН 600.–
8. В. Дедијер: ЖИВОТОПИС ЗА МЛАДУ ГЕНЕРАЦИЈУ Ј. Б. ТИТО 240.–
9. Е. Рас: КАД МИ МАМА КУПИ ПАРЕ 360.–
10. Б. Чакоњевић – Миленковић: МОЈЕ ИГРАЧКЕ 1–2 500.–
11. Рељефне сликовнице: РОБИНЗОН КРУСО 200.–
12. Рељефне сликовнице: ОСТРВО С БЛАГОМ 200.–
13. Рељефне сликовнице: ЕЗОПОВЕ БАСНЕ 200.–

БИБЛИОТЕКА ЗА ДЕЦУ „ОДАБЕРИ СВОЈУ ПУСТОЛОВИНУ"

14. Е. Пакард: ЗАБРАЊЕНИ ЗАМАК 200.–
15. Р. Брајтфилд: ТАЈНА ПИРАМИДА 200.–
16. Е. Пакард: ПОДЗЕМНО ЦАРСТВО 200.–
17. Е. Пакард: КО ЈЕ УБИО ХАРЛОА ТРОМБИЈА 200.–
18. Р. Мотгомери: МИСТРИЈА МАЈА 200.–
19. Д. Терман: БАЛОНОМ ДО САХАРЕ 200.–

НАУЧНА ФАНТАСТИКА „ЗВЕЗДАНА СТАЗА"

20. А. Кларк: ОСТРВА НА НЕБУ 250.–
21. Р. Шекли: ТРАМПА СВЕСТИ 250.–
22. М. Коуни: ЗДРАВО, ЛЕТО, ДОВИЂЕЊА 250.–
23. Ј. Замјатин: МИ 250.–
24. Д. Бишоф: РАТНЕ ИГРЕ 250.–
25. Н. Панић: РЕГАТА ПЛЕРУС 250.–

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

26. Кингстон–Ламбрет: ВЕЛИКЕ КРИЗЕ И КАТАСТРОФЕ 1.200.–
27. Х. Л. Сељедо: БОЛИВАР 800.–
28. Ж. Миновић: ЧИТАЈУЋИ КАРДЕЉА 800.–
29. Р. Жижић: ОСНАБРИЧКИ ЗВУЦИ И ОДЈЕЦИ 400.–
30. Д. Морачић: КАД САМ БИО ЂАК 900.–
31. М. Ћоровић: АДМИРАЛ НА БЕЛОМ КОЊУ 500.–
32. Н. Маринковић: ЛЕГЕНДА О ДЕВОЈЦИ СЛОБОДИ 200.–
33. Д. Вуксановић – Антић: ДВОКОЛИЦАМА КРОЗ СРБИЈУ СА КАПЕТАНОМ Д'ОРМЕСОНОМ 1877. 320.–
34. Д. Секулић: ПУТОКАЗ ЗА ЈУГ 450.–
35. М. Тодоровић: РАТНИЦИ 650.–
36. С. Лукић: ЛЕКСИКОН ВИЦЕВА 1.600.–
37. С. Пата Марковић: ВЕЛИКИ НАРОДНИ КУВАР 2.200.–
38. Група аутора: ВЕЛИКИ НАРОДНИ ЛЕКАР 4.200.–
39. Група аутора: ИКОНЕ 3.600.–
40. Р. Донвели, Б. Мунари и П. Полато: СТОЛАРИЈА 500.–
41. КУЋНИ МАЈСТОР I–II 1.100.–

БИБЛИОТЕКА „АРЕС"

42. И. Масиђи: ЦРНА КИША НАД ХИРОШИМОМ 500.–

БИБЛИОТЕКА „ИСТОЧНИЦИ"

43. ПЕСМА О БОЛАНДУ 230.–
44. КЊИГА ДЕДЕ КОРКУТА 250.–
45. БЕОВУЛЕ 290.–
46. РУСТЕМ И СУХРАБ 500.–
47. СУНЂАТА 290.–

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
НАРОДНА КЊИГА

Жетон важи до краја 1984. године

ОСУЂЕН НА СВОЈ РОГ

КЕНИЈА, ПОСЛЕДЊЕ УТОЧИШТЕ НОСОРОГА

НИКОГ НЕ УГРОЖАВА НИТИ У ПРИРОДИ ИМА НЕПРИЈАТЕЉА. НИЈЕДНОГ ОСИМ – ЧОВЕКА.

Хеликоптер лети ниско над саваном. Одозго се лепо види како црни носорог граби између ниског растиња и диже за собом облаке црвене прашине покушавајући да побегне од зујећег чудовишта. Човек који седи крај отвора на вратима подиже пушку.

Тешко да је носорог чуо пуцањ. Тешко и да је осетио бол. Он још трчи, али све спорије, спорије... Одједном се заљуљао и пао на бок.

Мртав? Не, овог пута не. Само успаван. Јер, пуцањ је само део акције пресељавања четрдесетак носорога дубље у унутрашњост кенијског националног парка Меру, што даље од човека...

Зашто бели, зашто црни?

Црни носорог. Крупан, кратконог, приземан, пун снаге, подсећа на какву предисторијску животињу или на – мањи тенк.

Данас у саванама Африке и тропским шумама Југоисточне Азије живи пет врста носорога. Црни и бели срећу се само у Африци. А од свих је најкрупнији бели (просечно је тежак три тоне али су забележени и примерци од близу 6.000 килограма!). Њихови црни рођаци спадају у средњу категорију – тешки су „свега" тону-две.

Али, зашто афричке носороге зову црни и бели кад су у ствари сви они – сиви? На ово, рекло би се сасвим просто питање, нема тачног одговора. Постоји само претпоставка да је бели носорог добио ово име од искривљене бурске речи „широк", „широке њушке" која је Енглезима, однекуд, зазвучала као „бели". У суштини боја коже носорога највише зависи од боје земљишта и околине у којој обитава. Рецимо, у областима где је много окамењене вулканске лаве носорог стварно има црну боју, црн је и кад изађе из каљуге или се поваља у прашини (што воли више од свега)..

Почетком 19. века стада црних носорога живела су на широким пространствима Централне, Источне и Јужне Африке, а сада их на југу Африке већ уопште нема. Највеће крдо црних носорога у Замбији – бројало је осам хиљада грла – најпре се преполовило, па се онда још једном преполовило... У целој Кенији их је избројано мање од хиљаду. Зашто се човек тако сурово обрачунао с овом животињом? Па, због оног што носи у имену и на глави – због рога! Јер од читавог овог вишетонца и дебелокошца ловокрадице интересује само то.

Чаробан љубавни напитак

Иначе, самој животињи овај дар природе скоро да није потребан. У сваком случају научници још не знају чему је заправо намењен. Претпоставља се да се њиме користи док се креће кроз густу траву коју разгрће рогом. А можда му је, ипак, потребан за двобоје са супарницима или кад напада непријатеља? Да, само он нема непријатеља, ниједног осим човека који већ вековима изузетно цени тај рог око којег данас на црној берзи цвета велика трговина. Тако се у Хонг-Конгу, светском центру „слободне трговине" за један рог плаћа и по осам хиљада енглеских фунти!

Зашто људи, наравно они имућнији, плаћају толике новце за тамо неку „рожнату израслину"? Још од давних времена рог, који је састављен од обичних кератина (беланчевина) и желатина користио се у источњачкој медицини. Верује се (само се верује!) да истуцани рог, наводно, „помаже у љубави". Од рога се, такође, израђују и разни „противотрови", затим лекови против главобоље, срчаних обољења...

Афрички носорози су двороги, а могу се срести чак и примерци са по пет рогова који су, наравно, сан сваког криволовца.

Камилама против бандита

Национални парк Меру на североистоку Кеније, која је последње уточиште крупних и ретких афричких животиња, заузима површину од преко двадесет и пет хиљада квадратних километара. Рекло би се: прави рај за животиње! Да, али и ловокрадице. Како се против њих борити на тако огромној територији? Врло тешко. Па ипак, у последње време та је битка доста успешна. Створен је специјални одред за заштиту животињског света који чине преко четиристо официра и војника редовне кенијске армије, а помажу им и добровољци. Одред је ојачан са два хеликоптера, четири мања авиона; има на располагању тридесетак џипова и нешто мање – камила.

Да, добро сте прочитали. Двадесет и две једногрбе камиле продате одреду показале су велику помоћ. Ове животиње превале и по тридесет пет–четрдесет километара дневно кроз бодљикаво жбуње, без хране, без воде и без роптања. Са камиле се уз то одлично може осматрати околина, она је незамењива на неравном терену, нема мотор и не брује издајнички као, „ландровер".

...Патроле у џиповима или на камилама крећу на посао с првим зрацима сунца. Пут који их чека дуг је, заморан и опасан: потера за ловокрадицама често се завршава пушкарањем у којој има жртава са обе стране. Не тако давно дивљи ловци у кенијском националном парку Меру осећали су се толико слободно да су из године у годину ловили на истим местима. Само 1978. убили су седамдесет носорога! Коначно је ловачком одреду пошло за руком да потпуно разбије четири банде ловокрадица. Већ следеће године у парку није убијен ниједан носорог.

Међутим, у јулу 1980. појавили су се нови бандити који су само у једном дану убили пет носорога. Предводио их је човек кога су чувари звали Велика Нога, надимак је добио по огромним стопалима чији су траг обавезно налазили крај мртве животиње с одсеченим рогом. Овог пута судар војске и бандита личио је на прави рат: рањен је један војник, а Велика Нога је убијен. На његовој пушци нађено је седамдесет зареза – сваки за по једног носорога.

Бомбаса – центар подземља

Носорога често можете видети погнуте главе. Не храни се ова животиња травом, како би се могло помислити, већ младим изданцима жбунастог растиња, вешто подижући гранчице и лишће израслином која се спушта с горње губице. Носорог једе много, такође спава много. Има доста добар слух, чуло мириса му је развијено, али лоше види на даљину. Већ на растојању од 40–50 метара не разликује шта је човек а шта стабло. Са суседима – жирафама, биволима, зебрама и другим становницима афричке саване живи у миру. На своје сроднике, по правилу, не напада. Чак су и двобоји мужјака који посматрачу изгледају страшни у ствари безопасни: супарници се обично растављају с лаким огреботинама. Воле самоћу, а ако видите два црна носорога заједно, знајте да су то мајка и њено „дете".

Црни носорог размножава се полако, полако, чак и кад су услови за то идеални. Носорогица носи бебу у стомаку пуних шеснаест месеци, а дете се осамостаљује тек кад напуни три-четири године! И то је један од разлога зашто је човеку пошло за руком да готово затре ову врсту. Иначе, носорог живи више од тридесет година, тачније, могао би да живи. Али, ту је тај проклети рог...

Узгред, обе врсте афричких носорога су двороге, чак и више од тога, могу се срести и примерци са по пет рогова, који су, дабоме, сан сваког криволовца. У забрану Амбосели дуго је живела женка носорога чији је главни рог био дугачак преко пола метра!

У Кенији, као и у другим афричким земљама, трговина рогом носорога званично је забрањена. Али, мито, и то крупан мито, отвара све пролазе и границе. Из тајних скровишта плен стиже у Момбасу, највећу луку земље, одакле ће с лажном документацијом исполовити према суседним или далеким земљама.

Више неће сметати

Колико је само пре петнаест година у Кенији било црних носорога сведочи следећи податак: кад је оснивано пољопривредно добро у Макавани, одлучено је да се одстрели хиљаду животиња пошто „сметају". Сада је тако нешто незамисливо. Године 1977. у парку Меру избројано је из хеликоптера двеста педесет црних носорога, а кроз четири године чувари су узалуд данима надлетали територију, ниједног на видику. Научници су закључили да су места у парку Меру где се крећу носорози – а они се по правилу везују засвагда за територију коју једном изаберу – постала опасна за њих. Тако се и родила идеја да се преостали преселе у друге области, даље од ловокрадица. И отуд кад из хеликоптера примети животињу, ветеринар заштитног одреда гађа је метком с успављујућим дејством, носорога на земљи преузима одред, товари га у камион и одвози у специјалан обор где ће остати све док не буде отпремљен у нову „домовину".

Хоће ли некада тако бројни носорози бити спасени. Тешко. Јер, међународно подземље које у Африци тргује слоновом кошћу, рогом носорога и кожом ретких животиња достигло је невиђене размере. Сувише је велика добит да би је се одрекао читав ланац учесника, од ловокрадица до великих босова.

Исквaрени људи су у стању да поремете ред у природи. У том реду још увек има носорога.

Докле?!

В. М. С.

Двобоји мужјака изгледају страшно, али се супарници обично растављају само с лаким огреботинама.

ХИТ

ОНО ШТО НИСТЕ ЗНАЛИ О СИНДИ ЛОПЕР

Име: Синди Ен Стефани Лопер (Cynthia Ann Stephanie Lauper)
Датум рођења: Не жели да каже. Сматра да су године важне једино код куповине кола.
Посао: Радила је све и свашта: давала је часове каратеа и џудоа, чувала другима псе и мачке, била келнерица, касније секретарица.
Прва плоча: „P. S. I Love You" – Битлса
Омиљени цртани филм: Бети Буп
Омиљена гардероба: Воли да се облачи луцкасто.
Омиљени детаљ:

наочари за сунце (има их преко педесет).
О колегама: Воли спотове Duran Duran али јој се више свиђа група Culture Club јер сматра да је Џорџ прави особењак. Њега воли чак и њена мама.

КАДА ГОЛУБОВИ ПЛАЧУ (WHEN DOVES CRY)

музика и текст: Принс
изводе: Prince And The Revolution

Dig if you will the picture
Of you and I engaged in a kiss
The sweat of your body covers me
Can you my darling can you fix your lips

Dream if you can a courtyard
An ocean of violets in bloom
Animals strike curious poses
They feel the heat the heat between me and you.

How can you leave me standing
Alone in the world that's so cold (world that's so cold)
Maybe I'm just too demanding
Maybe I'm just like my father too bold
Maybe you're just like my mother
She's never satisfied (she's never satisfied)
Why do we scream at each other
This is what it sounds like when doves cry.
Touch if you will my stomach
Feel how it trembles inside
You got the butterflies all tied up
Don't make me chase you even doves that cry.
REFREN

ЊЕГОВО ВИСОЧАНСТВО

Када критичари угледног америчког часописа „Rolling Stone" некога два пута узастопно проглашавају личношћу године, јасно је да се ради о изузетној појави у свету рок-музике. Човек о коме говоримо има двадесет четири године, композитор је, певач и нови „дивљи карактер америчког рока" а познат је по надимку Принс (Prince). Принс је своју славу најпре стекао у САД остајући прилично анониман за остали део света. То је почело да се мења са објављивањем прошлогодишњег издања, албума „1999". Но, тек овога лета сведоци смо правог јуриша младог музичара на топ-листе широм света. Албум „Purple Rain" и сингл „When Doves Cry" изборили су поверење публике за Принса који себе сматра бољим од Мајкла Џексона. Ову тврдњу он покушава да докаже целовечерњим филмом „Љубичаста киша" („Purple Rain") у коме игра главну улогу. Ово дело добило је за сада многе ласкаве оцене, а његов могући комерцијални успех код публике сигурно би још више утврдио популарност овог несвакидашњег принца.

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК

ГИТАРА

жичани инструмент из породице лаута. Тон се производи окидањем жица прстима или трзалицом. У Европу су је донели Арапи преко Шпаније и јужне Италије. Од 17. века има шест жица (E, A, D, G, H, E₁). У савременој џез и рок музици популаризована је електрична гитара – инструмент без резонатора, а са уграђеном електроником. Њен звук се појачава преко појачала са звучником.

ГЛИСАНДО

брзи прелаз са једног тона на други при чему се изводе и сви тонови између њих. Код гудачких инструмената изводи се клизањем прста преко жице, код клавира превлачењем прста преко дирки итд.

ГРАМОФОН

појам који означава инструмент за механичку репродукцију звука са плоча.

ГУДАЛО

дрвена направа на којој су затегнуте струне од коњског репа или сличног материјала. Њиме се превлачи преко жица гудачких инструмената да би се добио тон

МИК БЕЗ СТОУНСА

Однедавно срећни отац једне девојчице, Елизабете (5 месеци), Мик Џегер има пуно енергије за нове музичке подухвате. После изузетно успешног прошлогодишњег албума Ролингстоунса „Undercover" и тренутно врло популарног дует-сингла са Мајклом Џексоном „State Of Shock" први човек најдуговечније рокенрол групе одлучио је да се позабави и сопственом соло плочом. За сада је познато да у снимањима учествују реге-мајстори Слај Данбар и Роби Шекспир, затим легенда гитаре Џеф Бек, чувени џез-рок-клавијатуриста Јан Хамер и сарадник Ролингстоунса са последње турнеје, бивши клавириста Allman Bros. Чак Левел. Познати су и неки од наслова: „You're The Boss", „She's A Tough Woman"...

● ДИСКОГРАФИЈА ●

DIRE STRAITS

Један од тренутно најцењенијих светских рок-састава је сигурно група Dire Straits. Овом приликом вам дајемо преглед њихових остварења.

1978: „Dire Straits" (продуцент Маф Винвуд; група у саставу Марк Нофлер – соло гитара, Дејв Нофлер – ритам гитара, Џон Илзли – бас, Пик Видерс – бубњеви)
1979: „Communicue" (продуценти Џери Векслер и Бери Бекет, група у истом саставу)
1980: „Making Movies" (продуцент Џими Ловин, групу је напустио Дејвид Нофлер)
1982: „Love Over Gold" (продуцент Марк Нофлер. Нови састав: Марк Нофлер, Џон Илзли, Тери Вилијамс – бубњеви, Хол Линдес – гитара, Ален Кларк – клавијатуре)
1984: „Alchemy" (концертна плоча, продуцент Марк Нофлер, постави је „уживо" додат још један клавијатуриста – Томи Мандел и саксофониста Мел Колинс)

ДОДАТАК НА ЧАЈ

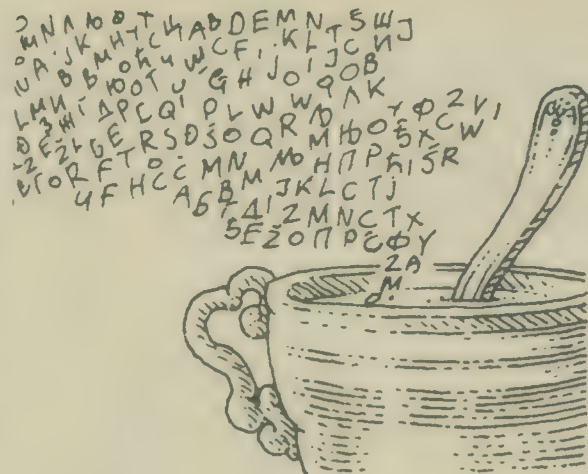
На самом почетку каријере, у доба када су га још плаћали по написаној речи, енглески књижевник Радјард Киплинг (1865–1936) послао је причу часопису који је уређивао заклети трезвењак. Реченом уреднику се прича свидела с изузетком призора у коме главни јунак пије виски све док се не напије:

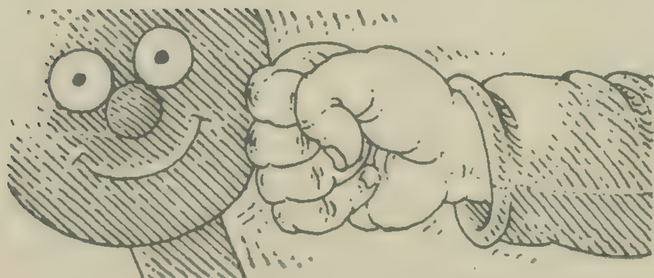
– У овом часопису таква сцена не долази у обзир. Али, ако преправите ствар тако да јунак уместо вискија пије чај, објавићу причу.

Киплинг је сцену изнова написао и уз пут је продужио за још хиљаду речи. Запрепашћен додатним издатком (који тих хиљаду речи за собом повлаче), уредник је упитао:

– Добро, зашто сте дописали толике речи?

– Мора да сте и сами савршено свесни да је човеку потребно далеко више времена да се напије од чаја него од вискија – одговорио је Киплинг.

ШАМАРЧИНА ЗА ШЕФА

Намештеницима чувене јапанске компаније Мацушито, пружа се ретко задовољство да свакодневно до миле воље шамарају, бубецају, бију и на друге начине злостављају своје шефове. Додуше, не баш њих лично, већ лутке које представљају верне копије главешина.

Коме је до тога, може свакога дана после завршетка радног времена да се упути у собу са луткама и да на њима искали нагомилани бес, немоћ и незадовољство.

Задовољство је обострано: ви шамарате, а шефа не боли.

НЕОБИЧНА ЛОПОВСКА ПОДСЕТНИЦА

Неки пут полиција добије и више од отисака прстију: у Лос Анђелесу јој је, рецимо, на располагању добар део палца човека који је оптужен за неуспели покушај пљачке и за сада се налази у бекству.

Лопов је покушао да опљачка једну бензинску пумпу, али га је у томе спречио Фарид Нералес. Он му је прво предао шест стотина долара који су се затекли у каси. Када се пљачкаш окренуо да изађе, Фарид је скочио на њега и у тучњави која је уследила, ни сам не зна како, одгризао му део палца. Лопов је крикнуо од бола, испустио новац и побегао. У паници која га је ухватила, за собом је оставио и део палца.

КОЈЕ ЛИЦЕ, ГОСПОЂИЦЕ!?

Једном давно је Салвадор Дали (1904), чије необичне слике нису успевали да схвате ни велики познаваоци, а камоли обични смртници, довршавао наручени портрет фине дамице.

Управо је дама дошла с новом фризуром да позира великом мајстору.

– Да ли бисте били љубазни да ми косу насликате овако – процвркутала је – мислим да боље пристаје мом лицу.

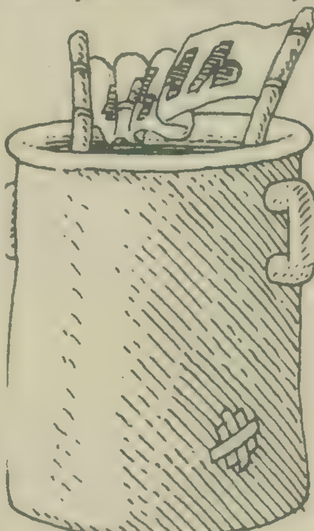
Дали се уписао у портрет на којем су били исликани разбијени часовници, изобличени телефони, искидане жице и мртвачке главе обасјане сунцем. Затим је беспомоћно слегнуо раменима и упитао:

– Лице? Које лице, госпођице?

ЦИЉ ТРКЕ – ЛОНАЦ

Годишња трка голубова велики је догађај у Тајвану. Само се на опкладе утроши милијарда динара. Овога пута од две хиљаде учесника, на циљ је

стигло само пет. Остали су на велику жалост својих власника завршили у лонцима многобројних ресторана.

Неки пут уопште није важно учествовати, важно је остати жив.

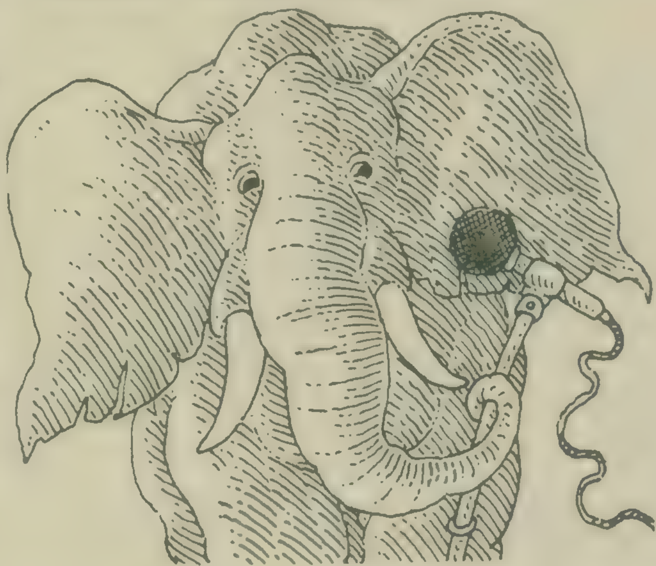
ИМА РЕЧ – СЛОН

Прво су чувари зоолошког врта у Караганди у Совјетској Републици Казахстану годинама узалудно уверавали управу врта да тринаестогодишњи слон Батир говори. Онда је управа кренула да уверава научнике, ови земљу, а потом и остали свет.

Најзад је, недавно, Батир доспео на радио, тачније не баш он лично, већ магнетофонски снимак његових чаврљања које је снимила група зоолога.

Судећи по ономе што се дало чути, Батир махом воли да прича о себи и својим (насушним) потребама: „Батир је добар. Батир је фини момак. Вода. Јесте ли дали слону воде?"

Причљиви неки створ, тај Батир.

WC С ТЕЛЕФОНОМ

Неколико недеља телефони у канцеларији групе адвоката из Сент Џорџа у Јутаху звонили су а да се, врло често, с друге стране жице нико није јављао. Ствар је већ превршила сваку меру када је један од адвоката коначно уочио да телефони звоне упразно кад год неко од присутних оде у WC.

Пошто су се прво међусобно оптуживали, правници су открили додатну занимљивост: зврјање телефона почињало је тачно у тренутку када би неко од њих засео на WC шољу. Ту је већ свима лакнуло, утолико што је постало јасно да нико од њих не збија глупе шале.

Ни техничарима телефонске компаније „Бел" није било до шале. Они су грешком уземљење телефонске мреже извели тик до цеви за воду. Кад год би неко сео на шољу, електрично коло би се успостављало, а телефони почињали да звоне.

НЕ ГЊАВИ МИ ГАЗДУ

Колико папагаја, толико ћуди. Власник једне радње за животиње из Денвера има папагаја који има чудну навику, кад спава, баци се на леђа, а једну ногу заглави у размак између решетки каве-

за. Шта је ту чудно. То је било чудно док се власник није досетио да на кавез окачи објашњење за брижне муштерије. На картици пише: „Не узнемиравај власника радње. Са мном је све у реду. Једноставно, волим да спавам баш овако".

БЕОГРАЂАНИ, НЕ БОЈТЕ СЕ КИШЕ. НА ВАС МИСЛИ МОША АВРАМ МАЦА.

ПОЈМА НЕМАМ, ПРОДАЈЕМ АМРЕЛЕ!

Моша Аврам звани Маца је био угледни београдски трговац и, како се представљао, власник прве српске фабрике амрела! Своје производе топло је препоручивао муштеријама лично и плакатима на којима је писало: „Амрели штите човека од влаге и назеба, они чувају одело и сам углед човеков, јер нико не изгледа добро кад покисне! Најзад, сваки Србин и домаћин човек треба да носи амрел да не би изгледао као адраповац!"

Његов принцип је био: човек може да иде без доњег веша јер се то не види, али не и без амрела, јер се то види!

Одрастао у Нишу, Маца је шездесетих година прошлог века дошао у Београд да потражи срећну звезду. Називајући себе Србином Мојсијеве вере, придружио се групи трговаца Јевреја, радишних и умешних.

Београд се тада отимао турској касаби. На целом простору од садашње зграде Скупштине града до Народног позоришта једва ако су биле две-три куће солидно грађене. У Васиној улици махом дућани пред сумрак затварани ћепенцима. У данашњој Улици седмог јула – главна чаршија.

Кад је покојни Дука Пешика први пут дотерао пред свој магацин тридесет буради стипсе и галице, цела је чаршија ишла као на чудо да види толики еспап!

Упоредо са ширењем Београда, развијала се трговина и богатили трговци. Моша Аврам је избио у врх захваљујући – амрелу! У почетку је амреле доносио из иностранства и препродавао. Онда је почео и сам да их прави. Радња је напредовала. И Моша је био сналажљив. Нудио је женске сунцобране, па свадбене (имали су белу чипку), затим амреле за сељаке с дебелим штапом (злу не требало), Маца је имао у магацину и кишобране за попове. Посебно је пазио да радња не буде без амрела за даме и пуниЈу господу.

И кад је постао познат, оштроумни Моша Аврам није престао да се рекламира. Знајући да кроз кафане и берберске радње пролази много света, он је власницима често слао урамљене слике мачића и кучића испод којих је писало: „Прва српска фабрика амрела – Маца". Власници би је одмах окачили на зид, а Маца задовољно трљао руке. Но, како су кафеџије највише волеле слике са историјским сценама, вазда је био на муци како да им удовољи.

Имао је стила. Делио је поклоне: Пријатељу кад му син заврши школу, глумици уочи јубилеја, митрополиту приликом избора. Разуме се, дар је био увек исти – амрел!

Веома друже́љубив, волео је да уз кафицу ћаска са уметницима, трговцима, чиновницима. Држао је до изгледа и био веома пријатне спољашности. У време кад је разгранао посао, његова фабрика амрела, у ствари велика радионица, налазила се на горњем спрату куће чувене трговачке породице Леко. Маца је по свој прилици закупио спратни део зграде јер је у приземљу радила кафана „Златни анђео". Ту, на углу садашње Васине и Змај-Јовине улице, и даље је кафана. Променила је назив. Сада се зове ресторан „Стари град".

Први српски амрелџија штитио је главе Београђана од непогоде, али је био далеко познатији по начину којим је штитио себе. Страхујући за имовину, толико је зазирао од полиције да се ужасавао разговора о политици. И не само о томе. Довољно је било упитати га да ли је чуо да се Мита и Наста разводе и он већ панично узвикује:

– Нисам, и нећу да чујем! Ја продајем амреле!

Није тешко замислити какав га је страх спопао када је дан после убиства краља Александра Обреновића маја 1903. дошао у хотел „Гранд" на кафу, а пријатељи га дочекали питањем:

– Шта то би, ћир Мошо?

– Ја продајем амреле и немам никакве везе со завера! – одговорио је брзо и стругнуо кроз врата.

Мацин одбрамбени механизам показао је у време полицијских режима добре стране и Београђани су га брзо усвојили. Израз „продајем амреле" све чешће се чуо на улици.

Чак и кад би неко питао: „Јеси ли чуо да су се Таса и Михајло посвађали?", чуо би одговор: „Нисам, продајем амреле!"

Амрели су се поцепали и загубили али ипак нам је нешто остало од Моше Аврама Маце.

Миленко Тодоровић

ЧОВЕК МОЖЕ ДА ИДЕ БЕЗ ДОЊЕГ ВЕША, ЈЕР СЕ ТО НЕ ВИДИ, АЛИ НЕ И БЕЗ КИШОБРАНА, ЈЕР СЕ ТО ВИДИ.

Овако је изгледао данашњи Трг Републике у време кад је Аврам Маца мамио Београђане на амреле

Из мапе СТАРИ БЕОГРАД ДРАГАНА РУМЕНЧИЋА

ИГРАЛИШТЕ СРЦЕ ИШТЕ

КАКО СЕ ПОСТАЈЕ ДОБАР ФУДБАЛЕР

ЧАЈКОВСКИ, БЕКЕНБАУЕР, МИЛУТИНОВИЋ, КОПА, БОБЕК, ПУШКАШ, ДИ СТЕФАНО... БИЛИ СУ МАЈСТОРИ АЛИ ПРЕ СВЕГА ЗАЉУБЉЕНИЦИ. НИКАД ИМ ЛОПТЕ НИЈЕ БИЛО ДОСТА.

Шта је потребно да се постане добар фудбалер? Ево како на то питање одговара славни репрезентативац и играч Партизана Златко Чајковски:

– Ко није заљубљен у лопту, не би требало фудбал ни да игра.

Рођен 1923. Чајковски је државни дрес репрезентације Југославије облачио 55 пута. Био је 1954. у Лондону и члан селекције Континента у сусрету са Енглеском (4:4). Као неуморни халф истакао се на Олимпијским играма у Хелсинкију 1952. и на светским првенствима 1950. и 1954.

То одушевљење за фудбалску лопту популарни „Чик" умео је да пренесе и на своје играче када је постао тренер.

– Од „Чика" сам научио да волим фудбал – рекао нам је у једном тренутку искрености Франц Бекенбауер, најбољи играч Европе 1972. и 1976. (Недавно је постао селектор репрезентације СР Немачке.)

О Златку Чајковском нам је причао и Лазар Тасић, рођен 1931, који је као члан БСК-а (данашњи ОФК Београд) и Црвене звезде играо у 17 првенстава:

– „Чик" је био у стању да одигра три утакмице за један дан. Али и ја сам много волео да играм. Када сам ушао у праи тим нисам имао више од 17 година. Пре подне бих играо за подмладак, а после подне за први тим. Никада ми лопте није било доста.

Голман Иван Ћурковић, који је потврдио своју славу у француском клубу Сент Етјен, одиграо је за Вележ из Мостара и Партизан укупно 288 мечева.

– За мене је лопта била највећа радост. Као дечак уживао сам и када бисмо направили крпењачу; јер праву лопту нисмо могли да купимо.

О љубави према лопти говорио нам је и Милош Милутиновић, рођен 1933, државни репрезентативац 33 пута, за југословенски национални тим постигао 18 погодака. Шта је за данашњег искусног стручњака фудбал?

– Фудбал би без своје дивне уметничке црте био просто трчање или туча.

Савет младима...

– Играјте слободно! Нека вас машта понесе. Пустите јој на вољу. Негде ће вас сигурно одвести.

Нешто слично о фудбалу мисли и Рејмонд Копа, славни француски фудбалер, најбољи играч у Европи 1958. Када је био на врхунцу популарности звали су га „мали Наполеон".

– Дед и отац били су ми рудари. То је било намењено и мени. Сишао сам у окно. Нисам имао више од тринаест година. Гутао сам угљену прашину и сањао како да изиђем на светлост дана. Толико сам волео фудбал да сам само маштао о лопти.

Када је постао играч прво у клубу Анже, а доцније у Ремсу та љубав према лопти почела је да му смета.

– Никако да се навикнем да се одвојим од ње. Стално сам је чувао за себе и неуморно дрибловао. Тек ме је тренер Албер Бато научио да играм и за друге, а не само за себе.

Кроз слично искушење прошао је и наш ас Стјепан Бобек (рођен 1923, репрезентативац 63 пута, постигао 37 голова за државни тим):

– Добро сам дribловао и лако прелазио противнике. У томе сам уживао. Тек ме је тренер Иљеш Шпиц упозорио да у том претерујем. „Не поигравај се са противником. То је сувише опасно". Дуго сам се трудио да одбацим некорисну навику.

У напону снаге Бобек је био истински фудбалски велемајстор. Умео је сјајно да послужи своје саиграче и да им припреми прилике за шут. Никада више није био себичан.

Прави играчи морају да се служе сасвим добро и једном и другом ногом. То је неписано правило које је преузето из Енглеске.

Изразити пример фудбалера који се изврсно служи и десном и левом ногом био је Алфредо ди Стефано. Најбољи играч Европе 1957. и 1959, дошао је у Реал Мадрид из Аргентине. Сматрају га најбољим фудбалером свих времена, уз раме с недостижним Пелеом.

– Као малишан само сам ударао лопту десном ногом. Али видео сам једног дечака који је шутирао и левом. Он је у нашем крају први добио парче хлеба и меса од неког старијег човека зато што добро игра. Одвели су га у клуб. Онда сам и ја вежбао по цео дан – левом. Да добијем исто тако парче хлеба и меса. У нашем крају сви смо често били гладни.

То се догађало у предграђу Буенос Аиреса пре много година. Алфредо ди Стефано је рођен 1926. Доскора је био тренер Реал Мадрида.

Ипак има играча који се нису држали овог правила. То су славни леваци. Да наведемо нека имена: Ференц Пушкаш, Бора Костић, Марио Кемпес.

Ференц Пушкаш, рођен 1927, можда најбољи голгетер у историји фудбала у дресу мађарског клуба Хонвед и шпанске екипе Реал Мадрид. Једном је изјавио:

– Боље је имати у фудбалу једну ногу изванредну, него две – просечне.

Његова левица ушла је у легенду. Десном се само „поштапао" како је имао обичај сам да каже.

Исто тако неписано је правило да фудбалер треба добро да игра главом. У томе се некада нарочито истицао Рајко Митић, а у свету је био славан Велшанин Џон Чарлс, кога су звали „златна глава".

Међутим, било је и славних фудбалера, који готово никада нису ударали лопту главом, а ипак су били одлични играчи. Тако се сећамо СветиславаВаљаревића, Драгослава Шекуларца, Стјепана Бобека. За њих се обично говорило:

– Они играју главом, иако главом не ударају.

Једном речи – фудбал је разнолик. Заснива се на неким правилима, али та правила имају и изузетке.

У једноме нема изузетака: сви велики фудбалери били су заљубљени у игру.

Стојан Протић

Бора Костић. Кажу да лопту претвара у топовско ђуле.

Голман Иван Ћурковић. За њега је лопта била највећа радост.

Ференц Пушкаш, најбољи голгетер у историји фудбала.

ЧАРЛС Д. ХАРНЕС

ШАХИСТА ЗЕНО

Не желим да ме погрешно разумете, али свако ко игра шах у животу поступа другачије од осталих, наравно када је реч о његовој игри. Некад сам био благајник Шаховског клуба у нашем граду. Шахиста је у стању да упропасти капитал, уступи непознатом своје место на паркингу, закасни на свечану вечеру на дан годишњице венчања због безначајне услуге неком колеги из канцеларије, али на све могуће начине ће се бранити од измене свог пешака с коњем противника и никад неће признати да је неко бољи од њега.

Мајстор шаха у нашем градићу био је Боб Батер, четрнаестогодишњи ученик гимназије. Осим њега добри шахисти су били Пит Самер, Нот Џонс и Џим Бредли.

Већ месец дана сам хтео да нешто предложим нашем секретару. Стално сам одлагао разговор јер је то било веома необично.

– Драги колега – почео сам једног поподнева – један немачки професор, који станује у собици изнад мог стана, желео би да игра на једном турниру, на неколико табли, с нашим играчима.

– На неколико табли? То мора да је одличан шахиста!

– У ствари хтео би, да игра његов штићеник. Замислите, професор Шмит има питомог пацова којег је научио да игра шах. Жели да нам га покаже. Нећу да кријем, професору је потребан новац. Ако у најскоријем времену не заради нешто новца или не нађе неко стално запослење, прети му исељење из Америке.

– Кажеш пацов, жив, са четири шапице и репом? И игра шах?

– Јесте. Замисли какав догађај, каква реклама за наш клуб! Професор је познати психолог. Био је у немачком логору. Пријатељи су му помогли да побегне у Америку. Пацова је још у логору научио да игра. Знам само да стално играју заједно. Зено даје професору предност и опет побеђује.

– Добро, нека тај Зено прво игра с једним од наших добрих шахиста на пример с Бредлијем. Ако га Џим призна као доброг противника организоваћемо турнир на 25 табли.

Сутрадан сам позвао Џима Бредлија код мене. После неколико минута дошао је и професор Шмит са својим миљеником. Зено је шетао по столу око шаховске табле. Његове црне окице блештале су као дугмићи. По начину на који је гледао, на који је дизао и спуштао своју главицу, видело се, да је то неки изузетни пацовчић, суперпацов. Професор је узео коцку жутог ементалера и чиодом причврстио за круну Бредлијевог краља. Зено је омирисао све фигуре, жуто парче сира и вратио се на своју страну стола. Чекао је да Бредли као бели почне игру. Џим нас је погледао са осмехом и померио пешака испред краљице за два поља напред. Зено је замрдао брчићима, узео у њушку свог пешака и поставио га два поља напред, преко пута Џимовог.

– Како сте га научили да игра?

– У почетку сам вежбао с њим трчање по лавиринту, знате онај класичан тест. Тада сам приметио, да је изузетно интелигентан. После извесног времена за ногицу бих му везивао фигуру и пуштао га у неку врсту лавиринта. Тај пут би одговарао потезу с том фигуром. Касније сам употребио комадиће хлеба везане за фигуре. Знате, у логору није било сира. У другој години могао је да одигра готово све завршнице.

Вратили смо се шаховској табли. Зено је покупио половину белих фигура. У том тренутку је почео шапицом да удара по табли. Професор је шапатом рачунао.

– Наговештава мат у девет потеза.

Џим Бредли је стискао усне упорно гледајући у таблу.

– У праву је – рекао је – у најбољем случају добићу мат у девет потеза...

Зено је већ грицкао парче сира и победоносно нас гледао.

Следећег дана секретар је пристао да се организује турнир на 25 табли. Професор је дошао много раније, сам је наместио столове тако да би Зено могао несметано да прелази с једног на други. Затим је ставио парчиће сира на главе свих противничких краљева.

Многобројни навијачи почели су да заузимају места. Зено је трчкарао од табле до табле и мирисао фигуре.

Одједном у салу је ушао човек у униформи, пришао професору и ставио руку на његово раме.

– Јесте ли ви доктор Ханс Шмит?

– Да, ја сам.

– Ја сам из полиције из Досељеничког бироа. Имате ли продужену визу за боравак?

Професор ништа није одговорио.

– Имамо пријаву да немате ни стално запослење, ни било какву имовину. Нико није положио кауцију за вас. Већ два месеца не плаћате кирију, а од јуче вам пекар и млекаџија не дају више робу на кредит. Морате поћи са мном.

– Значи ли то да ћу морати да напустим земљу?

– То не знам. Али, све је могуће?

– Дакле, десило се – шапутао је професор – није требало да излазим из куће, али толико ми је потребан тај новац.

– Када би неко од ваших пријатеља положио кауцију од 1000 долара као гаранцију... може...

– Када бих имао такав новац, не би било дугова.

– Чекајте – рекао сам човеку у униформи – за два сата доктор Шмит ће имати уговор за стални посао и пуно пара. Зено ће зарадити огромну количину новца.

– Добро, толико могу да сачекам. Слушај – рекао је – обраћајући ми се – треба ту да држите мачку или да поставите отров. Сигуран сам да сам видео пацова како скаче по столовима.

– Па то је Зено, управо игра шах!

– Ви сте озбиљан човек а причате такве глупости...

То вече у нашем клубу, сви ћемо запамтити. Професор је брисао зној са чела, трчао између 25 табли и страшно се нервирао.

Сви смо видели, да Зено може да игра са сваким. Сваку партију је решавао на други начин.

После готово једног часа игре приметио сам да је Зено изгубио доста од своје живахности и почео тешко да се креће.

– Шта је то професоре? Да ли се уморио?

– Још горе. Погрешио сам. Причврстио сам свим краљевима парчиће сира исте величине. А Зено дневно добија само четири таква парчића...

Схватио сам. Јадно створење појео је већ 18 парчића доброг, масног ементалера. Његов стомачић је био тако надувен, да га је с муком вукао преко шаховских табли.

Након неколико минута легао је и заспао.

– Треба нешто урадити – викнуо сам – професоре пробудите га!

– Шећеру... драги, устани... – шапутао је професор са сузама у очима.

Али Зено је спавао.

– Шта ћемо господине Шмит? Од уговора изгледа да неће бити ништа – питао је агент.

Обратио сам се секретару.

– Како могу на њега да рачунам, није довршио 7 партија! Слажем се, да све поновимо!

– Тих 7 завршетака нема значаја! Видео си и сам, како је играо. Добио би све те партије! Он ће бити сензација за целу земљу.

– Жао ми је професоре – секретар је кренуо према вратима.

– Разумем – шапутао је старац.

– А ви колеге шахисти? Шта ви кажете? Циме? Хоте? Пите? Бобе?

Нико ништа није одговорио.

– Доста убеђивања – рекао је грубо агент. – Докторе Шмит молим вас да пођете са мном.

Било је сасвим мрачно, када сам нашао Досељенички биро. Дежурни је имао кијавицу и ништа није знао.

Већ сам излазио из зграде, кад сам га угледао. Био је то онај исти агент у униформи.

– Испратио сам га на воз – рекао је – отишао је под стражом до границе.

– А где ће после? У Немачку? Па тамо ће га убити у концентрационом логору!

– Не знам. Стално ми је пред очима тај пацов са шаховском фигуром у њушци. Обојица знамо да то није могуће. Кажите ми, тамо није било никаквог пацова?

– Није било никаквог пацова, није било људи. Тамо су били само шахисти.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	ГРЧКО ОСТРВО	РАВНОДУШНОСТ	ДАТИ РЕЧ, ВЕРУ	ПРАСАК ПОСЛЕ СЕВАЊА МУЊЕ	ГРАД НА ОСТРВУ МАЛТИ	СТАНОВНИЦИ АТИНЕ	НЕЗНАТАН, МАЛИ
РАЗГЛАСНА СТАНИЦА							
ОДВОЈИТИ НЕШТО ПРИШИВЕНО							
ТАЛЕНТОВАН							
УЗИМАЊЕ НА СИЛУ (МН.)							
СЕДИШТЕ НА БИЦИКЛУ				ВРСТА БИЉКЕ / ЖИТЕЉ СЕНЕГАЛА			
ИТАЛИЈАНСКИ ГЛУМАЦ, МАРЧЕЛО	ВРСТА ДРВЕТА						ВРСТА ПИСМА
НАШ КОМПОЗИТОР ИВАН РОЊГОВ							
ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ		ДРУГА / АРАПСКА АКТА И ПОВЕЉЕ				БЛИСКИ СРОДНИК	
БИЉКЕ ИЗ ПОРОДИЦЕ ЖАБЊАЧА					„БРОЈ" / ГРЧКА БОГИЊА ОСВЕТЕ		
ДРЖАЧИ ПАНТАЛОНА, НАРАМЕНИЦЕ							
ЗНАК ЗА РАДИЈУМ			ЈЕЗЕРО У СССР / ДЕО ПОЛАРИСКОПА				
ОБОРИТИ							
ПОКРАЈИНА У ЈУГОЗАПАДНОЈ КИНИ						ЕЛИТНА ТУРСКА ВОЈСКА	
ВРСТА ДРВЕТА, БАГРЕМ (СТР.)							
КРАЉ ИЗ ЕПА „МАХАБХАРАТА"				ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА / ЗНАК ЗА РАДИЈУМ			ЗАГРЕБАЧКИ ГЛУМАЦ БУКВИЋ
АУТО ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ		ГЛУМИЦА КОЛЕСАР / НАШ СКИЈАШ ОКАКА					
ОКУПЉАЊЕ	НИТ, ПЕТЉА				ИВАН МАЖУРАНИЋ / ТКАНИНА ЗА ОДЕЛО		
РЕКА У СИБИРУ				РУСКО ЈЕЛО / ГЛУМИЦА РАС			
ЦЕВ ЗА УНОШЕЊЕ ЛЕКОВА У ТЕЛО							
ПИСМЕНИ СПОРАЗУМ ДВЕ СТРАНЕ							ЗНАК ЗА ЊУТН
САСТОЈАК ПЕТРОЛЕЈА							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: програм, разлика, ослонац, сподоба, пијаца, Њерере, и, рић, рис, Иве, орт, Танаско, етос, Ив, стискање, терет, СК, то, а, полигон, уназад, титанат, Ац, „МТК", Вис, н, ж, атероми, тенисер, Ита, три.

ПУНИХ ЈЕДАНАЕСТ ГОДИНА КИНГ КЕМП ЖИЛЕТА ИЗ БРУКЛИНА БОРИО СЕ ДА ЗА СВОЈ ИЗУМ – ЈЕВТИН НОЖИЋ СА ДВЕ ОШТРИЦЕ – НАЂЕ КУПЦЕ.

ЧОВЕК И НОЖИЋ

ПОМИЊЕМО ГА СВАКО ЈУТРО

Људи се брију од памтивека. Али тек пре седамдесет година човек је могао да баци употребљени ножић. Такви ножићи појавили су се на тржишту у децембру 1903. године.

Мало је проналазака који су тако брзо ушли у наш свакидашњи живот као што је то био случај са проналаском Кинга Кемпа Жилета, продавца запушача из Бруклина, у САД. Пуних четрдесет година њега су мориле проналазачке мисли. Желео је да пронађе нешто што би људи после употребе бацали, а затим куповали ново. У томе је ишао тако далеко да је начинио списак људских потреба, надајући се да ће му искрснути срећна и остварљива мисао.

Једног јутра Жилета је приметио да му се бријач иступио и да га треба однети код оштрача. Док га је тако држао пред огледалом, синула му је мисао коју је толико дуго прижељкивао. Видео је јасно слику свог будућег изума: јевтиног ножића са две оштрице, начињеног од танке челичне траке. Сав срећан, одјурио је једном гвожђару, и не помишљајући да ће проћи једанаест година док му његов проналазак не донесе први цент зараде.

Нико није луд!

Жилета је одмах купио мале менгеле, неколико турпија и неколико метара челичне траке, сличне оној од које се праве федери за зидне часовнике. Уз пут је, сав узбуђен, обавестио пријатеље о свом изуму. Зачудио се кад су сви то примили с неповерењем. На још хладнији пријем наишао је код стручњака. Они су му саветовали да се мане узалудног посла. Људи су увек тежили да произведу што трајнији и бољи бријач, а Жилета жели нешто сасвим супротно томе. Нико није луд да купује ножиће које треба бацати после употребе, уверавали су га они.

Па ипак, Жилета није био обесхрабрен. Да је и сам био стручњак, вероватно би га поколебали ови разлози, а овако је упорно продужио својим путем. Уверен у успех, тражио је људе који ће му дати потребна новчана средства. Међутим, прошло је шест година док није приволео двадесетак људи да купе акције његовог предузећа. Тако је дошао до пет хиљада долара. Одмах је купио потребан материјал, узео за помоћника даровитог механичара Вилијама Никерсона и почео да ради на усавршавању свога проналаска. Али, новац је брзо отишао, и можда би тако и сам Жилетин подухват пропао да му није притекао у помоћ неки Џон Џојс, ирски емигрант, скромном сумом од шездесет долара.

Борба са браћом Кампф

Године 1903. Жилета је најзад пустио у продају свој производ, али је био лоше среће – продао је свега педесет машиница за бријање. Али, већ идуће године доживео је тријумф. Његови апарати били су разграбљени, тако да је једва стизао да задовољи све већу тражњу. Те године продао је преко 9.000 апарата, а 1905. око 280.000! Жилетини ножићи освојили су тржиште.

Пре свог коначног успеха, Жилета је морао да издржи тешку борбу с конкурентима. Већ раније 1880. године, браћа Кампф изумели су „безопасни" бријач који је наишао на одличну прођу. Срећом по Жилету, људи су се убрзо уверили да су „жилети" бољи од свих дотадашњих бријача, па и „безопасних", и да бријући се њима човек штеди и новац и време.

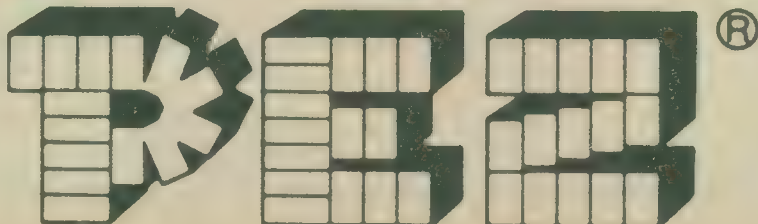
За време првог светског рата милиони војника почели су да се брију жилетима. Људи су, сем тога, навикли да се често брију, што је учинило да производња ножића за бријање достигне невиђене размере.

А шта је било с проналазачем? Године 1908. он се преселио у Калифорнију, где се посветио воћарству. Ускоро је продао свој део акција и тако изгубио председнички положај у компанији која је носила његово име. Умро је 1932. године, оставивши својој породици доста скроман иметак.

HP Kolinska Ljubljana

СВАКОГ МЕСЕЦА 10 + 990 НАГРАДА ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Награде у септембру су:

10 супернаграда — 990 фигурица PEZ

Награђене бројеве PEZ чланских карата објавићемо у ЗАБАВНИКУ.

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омота бомбона PEZ и попуњен купон на адресу:

PEZ КЛУБ, 61110 ЉУБЉАНА, п. п. 38

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

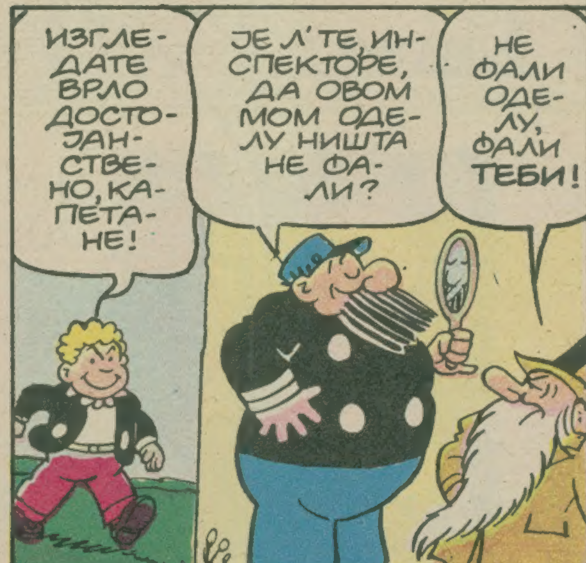
Место становања

поштански број

Датум рођења

БИМ И БУМ

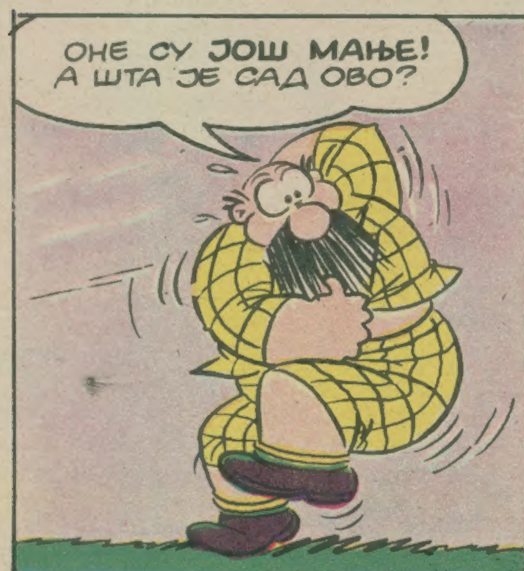

© 1984 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

КО ЈЕ КУМОВАО ШЕШИРУ?

Зашто се једна врста шешира зове панамски?

МИШО
Добој

Ти шешири се праве од увијених трака. Траке се добијају од лишћа јужноамеричког дрвета Carludovica palmata (дрво је слично лепезастим палмама) и зову га панама. Тако се зову и шешири. Нисмо сигурни да ли је шешир добио име по биљци или по граду Панами где су првобитно почели да га праве, продају и – носе.

ЛЕПА КАО МЕРИЛИН МОНРО

Чујемо ту и тамо за неку плавушу кажу како је лепа као Мерилин Монро. А ми о њој, сем да је глумица, друго ништа не знамо.

МАРИНА и СНЕЖАНА
из Ивангграда

Као ретко која глумица, Мерилин Монро је још за живота постала мит који, ето, и данас траје. Снимила је тридесет филмова од којих су најпознатији: Џунгла на асфалту, Нијагара, Мајмунска посла, Аутобуска станица, Мушкарци воле плавуше, Река без повратка, Седам година верности и Неки то воле вруће. Ево њене кратке биографије:

Рођена 1926. као Норма Џин. Има тешко и несрећно детињство. Мајка је одмах по рођењу оставља некој породици на чување јер нема средстава за живот. Норма је упознаје тек у седмој години и од тада живи с њом. Оца је видела само на фотографији. Живот са мајком не доноси јој много радости. Мати завршава у лудници, а о Норми опет брину други. Да у 16. години не би отишла у сиротиште, удаје се. Брак траје само годину дана.

Како је дошло до тога да се нашла испред објектива фото-апарата и камера не зна се. Остала је записана њена изјава: „Инстинкт који води патку према бари мене је гурнуо према фотографским атељеима". Ради као фото-модел и мења име у Мерилин Монро. Врата филма јој се отварају, али углавном игра безначајне улоге.

Прву велику улогу добија у филму „Џунгла на асфалту" (1950). Незадовољна је и несрећна што је одмах не прихватају као велику глумицу. Жуди за сазнањем и похађа школу глуме код Мајкла Чехова, потомка славног руског књижевника. Удаје се за чувеног играча безбола Џое Ди Мађа, а онда и за књижевника Артура Милера.

Снима филм „Неприлагођени" с Кларком Гејблом. Одушевљена је својим партнером, па јој његова смрт 1960. тешко пада. На врхунцу је славе, а веома несрећна. Филм „Нешто треба дати", који почиње да снима 1962, није завршила. Претерана доза лекова за умирење гурнула ју је у смрт.

У ДРУГИМ ДРЖАВАМА СЕ ДУЖЕ ЧЕКА

Чула сам да се променио закон и да се сада са 17 година стиче пунолетство. Да ли је то тачно?

ВЛАДИЦА
Београд

И даље се по нашем закону пунолетство стиче када особа напуни 18 година. Да живиш, на пример, у Швајцарској, постала би пунолетна тек у двадесетој, а у Француској, Западној Немачкој или САД стекла би сва грађанска права кад напуниш двадесет једну годину.

БЕЗ ГНЕВА, ИПАК ЈЕ БИЛА МИЛЕВА

Молим те да ми одговориш што пре јер је у питању опклада. Ја тврдим да је Алберт Ајнштајн имао супругу која се звала Милева а мој брат каже да није. Ко је у праву?

НЕНАД МАРКОВИЋ
Седлари
Ваљево

На твоју срећу, опклада је твоја. На студијама математике и физике на Политехници у Цириху Алберт Ајнштајн упознао је математичарку Милеву Марић из Новог Сада и убрзо су се венчали. Имали су два сина. Млађи је због нарушеног здравља завршио у душевној болници. Ханс Алберт, старији син, живи у САД и угледни је професор хидраулике (завршио је студије у Цириху као и његов отац).

ПРИЗНАЈЕМО ГРЕШКУ

У нашој кући сви читамо „Забавник". Због броја 1703. моја сестра и отац су се готово посвађали. Тата тврди да је филм „Х–8" режирао Никола Танхофер, а не Франц Штиглиц како сте ви одговорили на питање: који је филм први приказан на нашој телевизији.

Сестра не верује да сте погрешили.

ПАВЛЕ НИКОЛИЋ
Маршала Тита 6а
37000 Крушевац

Павле, твој отац је у праву. Филм „Х-8" режирао је Никола Танхофер. Снимљен је 1958. године, а не 1956. како смо такође погрешно написали. Тачно је да је то први филм приказан на нашој телевизији. У документацији Института за филм у Београду пише да су, 29. августа 1958. (филм је одобрен 15. јула те године), у то време

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Звјездана Милчић, Дивалтова 240, 54000 Осијек – има 13 година, воли музику и спорт.

Гордана Ковачевић, Скоков прилаз 2/4, 41020 Нови Загреб – има 12 година, сакупља марке и постере.

Жељко Милосављевић, Драгомира Гајића 37/13, 37000 Крушевац – има 17 година, воли народну и забавну музику, сакупља хемијске оловке и пише песме; желео би да му се јаве млади из Зрењанина.

Бошко Варјачић, Стојана Јанковића 36, 11090 Раковица-Београд – желео би да се дописује са младима из СР Немачке и САД који нису заборавили српскохрватски језик.

Линда Иванчић, Драга Шчитара 2, 51000 Ријека – има 12 година, бави се спортом, воли музику, сакупља марке и разгледнице.

Вања Булатовић, Ћупријска 15/6, 74000 Добој – завршила је пети разред основне школе и жели да се дописује са вршњацима.

малобројни власници телевизора први пут имали биоскоп у рођеној кући.

„Х–8" је црно-бели филм снимљен на траци дугачкој 2.850 метара, а његово приказивање траје око 105 минута. Најкраће препричан, филм слика путовање аутобусом које се несрећно завршава сударом са камионом који изазива путнички аутомобил чији возач бежи са места несреће, остаје неоткривен али и заувек прогоњен својом касније пробуђеном грижом свести. Главне улоге играју: Антун Врдољак, Борис Бузанчић, Ђурђа Ивезић, Вања Драх, Мира Николић, Марјан Ловрић, Антун Налис, Мия Оремовић...

Павловој сестри „Забавник" обећава да је више неће доводити у прилику да због њега сумња у свог оца. Убудуће, нека настави да верује тати али и „Забавнику". Надамо се да нисмо увредили ниједног од двојице поменутих режисера и да се читаоци нису наљутили на нас. Сви греше, али „Забавник" признаје и исправља грешке.

ЗАТВОР ЗА ЖИВОТИЊЕ

Пишем ти, Забавниче, јер сам много љут. Ових дана био сам у београдском зоолошком врту да видим жирафе које су добровољним прилозима купили твоји читаоци. Могу да ти кажем да су стварно лепе, а све остало око њих је ружно. Прљаво је и запуштено. Животиње су јадне и никакве. Знам да ће ми неко рећи како нема новца ни за важније ствари. Није све у новцу. У то сам се уверио овог лета док сам био код тетке у Осијеку: њихов зоолошки врт ме очарао. Како тамо има новца и реда? У овом врту животиње скоро као да су у природи.

Кад одеш у врт на Калемегдану, дође ти жао његових становника и пожелиш да више никад не дођеш.

Деца Београда би сигурно радо уређивала и чистила врт само да не личи на затвор за животиње.

ДАРКО ЧИЧИЋ
Тадеуша Кошћушке 92
11000 Београд

ЗАОБИЛАЖЕНИ КРАГУЈЕВАЦ

Како је настала изрека: Зашто околишиш као „киша око Крагујевца?"

АЛЕКСАНДАР КОСТИЋ
Џона Кенедија 13
Титова Митровица

Због географског положаја (Крагујевац је смештен у удолини) облаци заиста обилазе овај град тако да су тамо кише прилична реткост. Због тога вероватно за човека који изврдава, околиши, увија у говору, кажу: обилази као киша око Крагујевца.

ХОЋУ-НЕЋУ СЛАДОЛЕД

Три кугле. Ванила, чоколада, ванила. У посластичарници „Плажа" у Сутомору, минулог августа, сладолеџија је знао моју поруџбину и пунио корнет чим се појавим на вратима. На сладолед сам најчешће долазио са мојим новим, морским другаром Дејаном из Београда.

Првог дана кад сам стигао на море, после купања, Дејан, његов најбољи друг Ђорђе, Милисав из мог разреда и ја отишли смо у забавни парк. Рингишпил, флипери... све као на вашару у Лозници. И неки компјутери, телевизорчићи на којима се игра фудбал и још којекакве игре.

Све на дугмиће. Ђорђе предложи да се играмо на компјутерима. Ко изгуби части у „Плажи".

Те вечери ја и Милисав платили смо сладолед.

Ујутру, на плажи, јели смо лубенице, мраморке. И играли се нове игре коју сам ја смислио. Ко ће да наброји више врста трава. Хајдучка трава, жиловлак, мајчина душица, смрдљевак, детелина тројка, луцерка, маслачак, животњак, коприва, хоћу-нећу... Милисав и ја смо набрајали. Дејан и Ђорђе слушали и памтили. Нису знали чак ни то да је отава назив за ливадску траву која израсте после првог кошења.

Сутрадан, између два купања, набрајали смо животиње. Лав, слон, вук... И домаће животиње, рекао је Дејан. Теле, јуница, крава, бик, во набројао сам ја кад је он рекао крава. Овца, рече Дејан. Јагње, шиљеже, сугаре, двиска, ћуза, ован, додао сам ја.

Шестог дана такмичили смо се у томе ко зна више врста шумског дрвећа. Јасика, леска, брест, јавор, јаблан, дрен, буква, храст, топола, врба...

Свака победа вределa је једну куглу сладоледа. Посластичар Коста је тако упознао Дејана и мене.

Од 20. августа до почетка школске године Дејан је боравио код мене у селу. Јели смо купине па је он научио шта је то врзина. Први пут је видео прави ражањ кад смо пекли прасе...

Дејан нема бабу и деду на селу па ће и догодине бити мој гост. За зимски распуст позвао ме је у Београд да се играмо на његовом рачунару.

РАДИША ЈОВАНОВИЋ
Велико Село
15312 Драгинац код Лознице

– Акорди – Теорија – Ноте – Хитови – Рок
Сваки приручник по 190 дин. Плаћате поштару.
Васиљевић Милан, пост рестант,
11101 Београд

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Руководилац ООУР издања за младе „Политикин забавник"
Раде Шошкић (в.д.)

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб (в.д.)

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$	30.–
СР НЕМАЧКА	ДМ	76.–
ШВЕДСКА	Шкр.	225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр.	231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр.	61.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

Насловна страна:
ЉУБОМИР МИЛОЈЕВИЋ ЉУБАЦ

WALT DISNEY
МИКИ

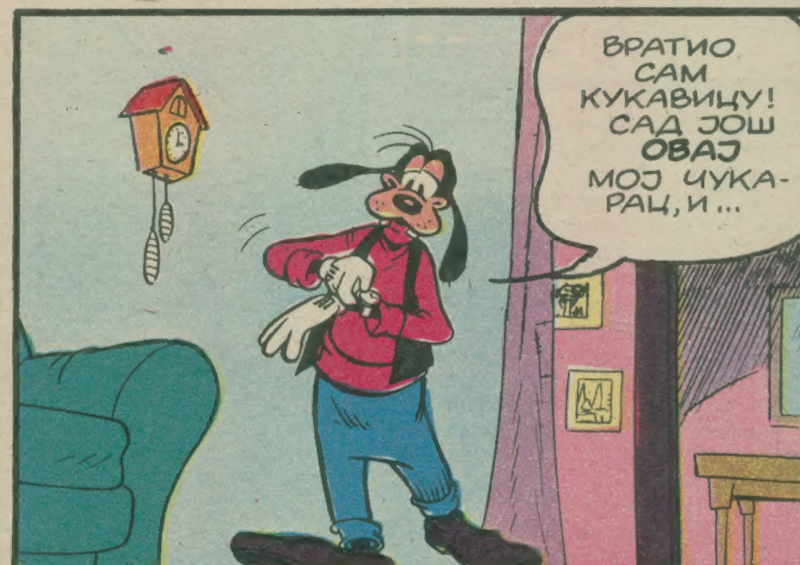

ДОБРО ЈУТРО, ДРАГИ СЛУШАОЦИ! ДАНАС ЈЕ 21. СЕПТЕМБАР...

УРА! ЗА ДВА ДАНА ЈЕ МИНИН РОЂЕНДАН!

...ПОДСЕКАМО ВАС ДА ОД ДАНАС ПРЕЛАЗИМО НА ЗИМСКО ВРЕМЕ И ПОМЕРАМО ЧАСОВНИКЕ ЈЕДАН ЧАС УНАЗАД!

МОРАМ ОДМАХ ДА ОБАВЕСТИМ ШИЉУ!
Copyright © 1984 Walt Disney Productions World Rights Reserved

...ПА ТИ ЈАВЉАМ ДА ПОМЕРИШ СВЕ ЧАСОВНИКЕ ЗА ЈЕДАН ЧАС УНАЗАД!
БАШ СИ ДРУГАР!

ВРАТИО САМ КУКАВИЦУ! САД ЈОШ ОВАЈ МОЈ ЧУКАРАЦ, И ...

...ОНАЈ ДРУГИ ПРЕД КУЋОМ!
Distributed by King Features Syndicate

ЈЕДАН ЧАС УНАЗАД – ТО ЈЕ ЧИТАВ КРУГ НА СУПРОТНУ СТРАНУ!
СВРРРР!
4-29